ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΕΕ-ΕΥ 35/2026

Συνθήκες Διαβίωσης των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ:

Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως
Τμήμα Φυλακών

24 Νοεμβρίου 2026

Πίνακας Περιεχομένων

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή 3
Πίνακας Συντομογραφιών 4
1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου 5
2. Εισαγωγή 15
3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις 16
3.1 Θέμα: Εκθέσεις Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης. 16
3.2 Θέμα: Υπερπληθυσμός 17
3.3 Θέμα: Συνθήκες διαμονής 20
3.4 Θέμα: Αύξηση της χωρητικότητας των Κεντρικών Φυλακών 27
3.5 Θέμα: Εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης 28
3.6 Θέμα: Άλλα μέτρα αποσυμφόρησης των Κεντρικών Φυλακών 31
3.7 Θέμα: Νεαροί κρατούμενοι – Χώρος κράτησης ανηλίκων 33
3.8 Θέμα: Σίτιση κρατουμένων 34
3.9 Θέμα: Ιατρική περίθαλψη κρατουμένων 39
3.10 Θέμα: Εργασία των Κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές 43
3.11 Θέμα: Εκπαίδευση κρατουμένων 44
3.12 Θέμα: Σύστημα επιβράβευσης κρατουμένων. 47
3.13 Θέμα: Συμβούλιο Φυλακών 48
3.14 Συνεχείς αλλαγές στη διεύθυνση του Τμήματος Φυλακών 49
4. Παραρτήματα 51
Παράρτημα I: Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή 51
Παράρτημα II: Μεθοδολογία 52
Παράρτημα III: Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα 54
Παράρτημα IV: Αναλυτικές απαντήσεις ερωτηματολογίου 71

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή

Η κατάσταση στις Κεντρικές Φυλακές δεν δημιουργήθηκε αιφνιδίως. Τα προβλήματα ήταν γνωστά εδώ και χρόνια. Η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT) τα κατέγραφε επανειλημμένα, το 2023 διαπίστωσε σημαντική επιδείνωση και το 2025 περιορισμένη πρόοδο στην εφαρμογή μακροχρόνιων συστάσεών της.

Ο υπερπληθυσμός δεν εξηγεί το σύνολο των αδυναμιών

Κατά την απροειδοποίητη επιτόπια επίσκεψη της Υπηρεσίας μας διαπιστώθηκαν, σε συγκεκριμένες πτέρυγες, απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης, με σοβαρές ελλείψεις στην καθαριότητα, παρουσία παρασίτων, ανεπαρκή αερισμό, έκθεση κρατουμένων σε παθητικό κάπνισμα, εξαιρετικά περιορισμένο προσωπικό χώρο και χρήση αυτοσχέδιων κρεβατιών από κασόνια.

Ζητήματα διοίκησης

Η κατάσταση επιδεινώνεται από αδυναμίες στην κατανομή και το διαχωρισμό των κρατουμένων, τη μη βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων χώρων και το υψηλό δείκτη απουσιών δεσμοφυλάκων, όπως αναδείχθηκε σε προηγούμενη Έκθεσή μας. Πρόσθετο πρόβλημα αποτέλεσε η πολυετής απουσία μόνιμης διοίκησης, με τον διορισμό Διευθυντή Φυλακών να πραγματοποιείται μόλις πρόσφατα.

Ασφάλεια κρατουμένων

Κρατούμενοι ανέφεραν στην Υπηρεσία μας την ύπαρξη ισχυρών ομάδων κρατουμένων και περιστατικών εκφοβισμού. Αντίστοιχα φαινόμενα εκφοβισμού, εκβιασμών, άτυπων τιμωριών και βίας έχουν καταγραφεί και σε εκθέσεις της CPT.

Υπόδικοι, ελαφροποινίτες, βαρυποινίτες και ισοβίτες συστεγάζονται, περιορίζοντας τη δυνατότητα εξατομικευμένης διαχείρισης, ενώ η περιορισμένη παρουσία δεσμοφυλάκων στους χώρους διαμονής αυξάνει τους κινδύνους ως προς την αποτελεσματική εποπτεία και προστασία των κρατουμένων.

Σωφρονισμός, επαρκή κίνητρα και εναλλακτικά μέτρα

Προβληματίζει επίσης η απουσία οργανωμένου συστήματος επιβράβευσης της καλής συμπεριφοράς και της προσπάθειας σωφρονισμού, καθώς και η αξιολόγηση της δυνατότητας ευρύτερης αξιοποίησης των ήδη θεσμοθετημένων εναλλακτικών μέτρων αντί της κράτησης.

Θετική εικόνα στη σίτιση, παρά τα αποτελέσματα της έρευνας

Κατά την απροειδοποίητη επίσκεψή μας στα μαγειρεία δεν διαπιστώθηκαν εμφανή προβλήματα ως προς την ποιότητα και την ποσότητα του γεύματος που προσφέρθηκε τη συγκεκριμένη ημέρα. Η διαπίστωση αυτή, ωστόσο, δεν αναιρεί τα αποτελέσματα της έρευνας μας μεταξύ των κρατουμένων οι οποίοι έδωσαν σχετικά χαμηλές βαθμολογίες.

Οι νέες Φυλακές δεν είναι λόγος αναμονής

Ο υπερπληθυσμός αποτελεί αναμφίβολα ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα των Κεντρικών Φυλακών. Δεν μπορεί, ωστόσο, να προβάλλεται ως γενική δικαιολογία για κάθε αδυναμία ή παράλειψη, ούτε να απαλλάσσει το κράτος από τη θεμελιώδη υποχρέωσή του να διασφαλίζει αξιοπρεπείς και ασφαλείς συνθήκες κράτησης, καθώς και τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την ουσιαστική σωφρονιστική μεταχείριση και την κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων.

Andreas Papaconstantinou

Ανδρέας Παπακωνσταντίνου
Γενικός Ελεγκτής

Πίνακας Συντομογραφιών

CPT	Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης
ΓΛτΔ	Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας
ΚΕΧΑ	Κοινοτική εργασία χωρίς αμοιβή
ΟΚΥπΥ	Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας
ΠΣΣΕ	Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού
ΤΔΔΠ	Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού
ΤΦ	Τμήμα Φυλακών
ΥΔΔΤ	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου

Η διασφάλιση αξιοπρεπών, ασφαλών και υγιεινών συνθηκών κράτησης αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση της Πολιτείας. Παράλληλα, οι Φυλακές, ως σωφρονιστικό Ίδρυμα, θα πρέπει να μεριμνούν για την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας των κρατούμενων, την ασφαλή διαχείριση διαφορετικών κατηγοριών κρατουμένων και τη δημιουργία ουσιαστικών προϋποθέσεων για σωφρονισμό και κοινωνική επανένταξη.

Η παρούσα Ειδική Έκθεση εξετάζει τις συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές. Ο έλεγχος επικεντρώθηκε, μεταξύ άλλων, στον υπερπληθυσμό που παρατηρείται και στις ενέργειες που προωθούνται για αποσυμφόρηση, στις συνθήκες διαμονής, στη σίτιση και την ιατρική περίθαλψη, στην εργασία και εκπαίδευση των κρατουμένων, καθώς και στη λειτουργία των μηχανισμών εποπτείας και εξέτασης παραπόνων.

Η συνολική εικόνα που προκύπτει από τον έλεγχο καταδεικνύει ότι ο υπερπληθυσμός αποτελείτο βασικό διαρθρωτικό πρόβλημα που επηρεάζει συνολικά τη λειτουργία των Κεντρικών Φυλακών. Η αυξημένη πληρότητα επιβαρύνει τις παλαιές και αποσπασματικά επεκταθείσες υποδομές, δυσχεραίνει τον διαχωρισμό και την ασφαλή εποπτεία των κρατουμένων και περιορίζει τις δυνατότητες ουσιαστικής εργασίας, εκπαίδευσης και επανένταξης. Ωστόσο, ο υπερπληθυσμός και οι περιορισμοί των υφιστάμενων υποδομών δεν μπορούν να αποτελούν γενική αιτιολόγηση για το σύνολο των αδυναμιών που διαπιστώθηκαν. Σημαντικό μέρος των ευρημάτων του ελέγχου αφορά ζητήματα καθημερινής διοίκησης, οργάνωσης, εποπτείας και αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων, για τα οποία μπορούν και πρέπει να λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα, ανεξάρτητα από την πορεία υλοποίησης των νέων Φυλακών.

Τα κύρια ευρήματα του ελέγχου συνοψίζονται πιο κάτω:

1.1 Εκθέσεις Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT). Διαχρονικά, η CPT έχει καταγράψει σοβαρά και επαναλαμβανόμενα προβλήματα στις Κεντρικές Φυλακές, αρκετά από τα οποία παραμένουν ανεπίλυτα παρά τις μακροχρόνιες συστάσεις της. Το 2023 διαπίστωσε σημαντική επιδείνωση της κατάστασης, κυρίως λόγω του χρόνιου και συστημικού υπερπληθυσμού, ενώ το 2025 διαπίστωσε περιορισμένη πρόοδο. Τα κυριότερα προβλήματα που καταγράφονται αφορούν στον υπερπληθυσμό και τον ανεπαρκή διαθέσιμο χώρο, στις συνθήκες διαμονής και υγιεινής, στην πρόσβαση σε χώρους υγιεινής, στην περιορισμένη πρόσβαση σε ουσιαστικές δραστηριότητες και σε αδυναμίες στην υγειονομική περίθαλψη. Τα περισσότερα από τα προβλήματα αυτά επιβεβαιώθηκαν και από τον παρόντα έλεγχο της Υπηρεσίας μας, όπως αναλύεται στα επιμέρους ευρήματα του ελέγχου.

1.2 Υπερπληθυσμός και μέτρα αποσυμφόρησης.

Στις 6.7.2026, στις Κεντρικές Φυλακές κρατούνταν 1.169 πρόσωπα, ενώ η μέγιστη κανονική επιχειρησιακή χωρητικότητά τους ανέρχεται στα 927 και η χωρητικότητα σε περίπτωση ανάγκης σε

1.077. Εάν συγκρίνουμε τον αριθμό αυτό με το τι ίσχυε την 1.9.2017 όταν ο πληθυσμός ανερχόταν σε 625 κρατουμένους, καταγράφεται, σε περίοδο περίπου δεκαετίας, αύξηση μεγέθους 87%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το 2024, η Κύπρος παρουσίαζε το υψηλότερο ποσοστό πληρότητας φυλακών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT) εξακολουθεί να χαρακτηρίζει τον υπερπληθυσμό ως ένα από τα σοβαρότερα και πιο επίμονα προβλήματα του κυπριακού σωφρονιστικού συστήματος.

Σε σχέση με τις προσπάθειες του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως (ΥΔΔΤ) και του ΤΦ για επίλυση του προβλήματος του υπερπληθυσμού, διαπιστώθηκαν τα πιο κάτω:

- Η αύξηση της χωρητικότητας κατά 240 θέσεις, η οποία ολοκληρώθηκε εντός του 2024, περιόρισε προσωρινά τις πιέσεις χωρίς, ωστόσο, να αποτρέψει την εκ νέου υπέρβαση της διαθέσιμης χωρητικότητας στη συνέχεια. Η Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 16.12.2025 για προώθηση της ανέγερσης νέων Κεντρικών Φυλακών αναμένεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση των σοβαρών περιορισμών που προκύπτουν από την παλαιότητα και τις λειτουργικές αδυναμίες των υφιστάμενων εγκαταστάσεων. Ωστόσο, η αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού δεν μπορεί να βασιστεί αποκλειστικά στην αύξηση της χωρητικότητας. Θα πρέπει να ληφθούν, παράλληλα, μέτρα που να περιορίζουν τη συνεχή αύξηση του πληθυσμού των Φυλακών, όπως η αποτελεσματικότερη εφαρμογή εναλλακτικών μέτρων ποινής αντί κράτησης.

- Ο αριθμός ατόμων που, κατά τα τελευταία χρόνια, εντάσσονται ετησίως στον θεσμό της κοινοτικής εργασίας χωρίς αμοιβή, ανέρχεται σε περίπου 150 πρόσωπα, αριθμός που κρίνεται χαμηλός, ενώ αξιοσημείωτες είναι και οι σημαντικές διαφοροποιήσεις στον αριθμό αυτό μεταξύ επαρχιών. Η τροποποίηση που είχε εισηγηθεί το ΥΔΔΤ από το 2020 για διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της κοινοτικής εργασίας σε άτομα που καταδικάζονται για αδικήματα που επιφέρουν ποινή φυλάκισης μέχρι έξι μηνών δεν προωθήθηκε, παρότι οι κρατούμενοι που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία αντιπροσωπεύουν, διαχρονικά, το 20%-25% περίπου του συνολικού πληθυσμού. Ο κύριος λόγος μη προώθησης ήταν οι προβληματισμοί του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας σε σχέση με το γεγονός ότι τυχόν επέκταση του θεσμού δεν θα μπορεί να τυγχάνει αποτελεσματικής διαχείρισης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας με την υφιστάμενη στελέχωση.

- Στις 6.7.2026 οι υπόδικοι ανέρχονταν σε 329, δηλαδή αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τρίτο (28%) του συνολικού πληθυσμού των Φυλακών. Η προσπάθεια θεσμοθέτησης της ηλεκτρονικής επιτήρησης ως εναλλακτικού μέτρου προσωρινής κράτησης, ώστε το Δικαστήριο να έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει, κατά την κρίση του και ανάλογα με τις περιστάσεις κάθε υπόθεσης, κατά πόσο ο κατηγορούμενος θα τεθεί υπό προσωρινή κράτηση ή θα παραμείνει εκτός Φυλακών υπό καθεστώς ηλεκτρονικής επιτήρησης, δεν έχει ολοκληρωθεί. Συγκεκριμένα, η Νομική Υπηρεσία με επιστολή της ημερομηνίας 23.1.2026, έκρινε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν μπορούν να υλοποιηθούν λόγω ουσιωδών νομικών ζητημάτων, τα οποία, ωστόσο, δεν προσδιορίζονται στην εν λόγω επιστολή.

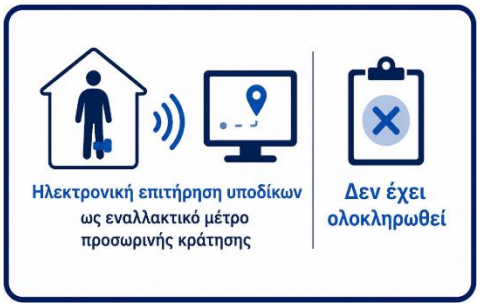

- Η υφιστάμενη δυνατότητα έκτισης μέρους της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση εφαρμόζεται σε περιορισμένη έκταση, ενώ προωθείται νομοθετική ρύθμιση ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί σε μεγαλύτερο αριθμό κρατούμενων.

- Οι αλλοδαποί, οι οποίοι αποτελούν την πλειοψηφία των κρατουμένων, δεν επωφελούνται σε σημαντικό βαθμό από τους μηχανισμούς σταδιακής επανένταξης λόγω αυξημένου κινδύνου φυγοδικίας (έλλειψης μόνιμης διαμονής, οικογενειακών δεσμών κ.λπ.).

Οι συστάσεις της Υπηρεσίας μας επικεντρώνονται στην ανάγκη ανάπτυξης ολοκληρωμένης στρατηγικής αποσυμφόρησης, η οποία να συνδυάζει την αντιμετώπιση των υποδομικών προβλημάτων με την αξιολόγηση και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των διαθέσιμων εναλλακτικών μέτρων αντί της κράτησης. Σε σχέση με τους αλλοδαπούς κρατούμενους, συστήνεται η αξιολόγηση των υφιστάμενων διαδικασιών και των προτάσεων του ΤΦ για θέσπιση ειδικής διοικητικής και νομοθετικής ρύθμισης, η οποία θα επιτρέπει, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες, την απέλαση αλλοδαπών κρατουμένων που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, πάντοτε εντός του εκάστοτε ισχύοντος νομικού πλαισίου.

1.3 Συνθήκες διαβίωσης

Η εξασφάλιση κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης συνδέεται άμεσα με την προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας των κρατουμένων. Διαπιστώθηκε ότι, η ποιότητα των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων παραμένει, σε αρκετές περιπτώσεις, απαράδεκτη και θα πρέπει να ληφθούν αμέσως μέτρα για βελτίωση της κατάστασης. Συγκεκριμένα:

- Οι περιορισμοί που προκύπτουν από την παλαιότητα των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, σε συνδυασμό με τον υπερπληθυσμό, δεν επιτρέπουν την εφαρμογή των προβλεπόμενων διαχωρισμών των κρατουμένων σε πτέρυγες, ανάλογα, μεταξύ άλλων, με το είδος και τη σοβαρότητα της καταδίκης τους. Υπόδικοι, ελαφροποινίτες, βαρυποινίτες, ισοβίτες και κρατούμενοι για χρέη διαμένουν σε κοινές πτέρυγες ή/και κοιτώνες, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η δυνατότητα ασφαλούς και εξατομικευμένης διαχείρισης, ιδιαίτερα των ευάλωτων κρατουμένων.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ
Ισοβίτες	6
Βαρυποινίτες (ποινή ≥15 έτη)	7
Βαρυποινίτες (10 ≤ ποινή <15 έτη)	17
Βαρυποινίτες (5 ≤ ποινή <10 έτη)	16
Βαρυποινίτες (1 ≤ ποινή <5 έτη)	13
Κρατούμενοι για χρέη	1
Άλλοι ελαφροποινίτες (ποινή <1 έτους)	2
Υπόδικοι	18
ΣΥΝΟΛΟ	80

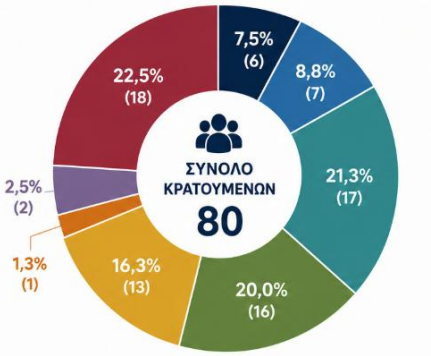

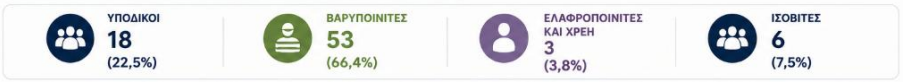

  Ενδεικτικό παράδειγμα η Πτέρυγα 2Α όπου υπόδικοι και ελαφροποινίτες διέμεναν με ισοβίτες και βαρυποινίτες, όπως φαίνεται στο διάγραμμα.

- Ορισμένες πτέρυγες λειτουργούν με πληρότητα πέραν του 150% της σχεδιασμένης χωρητικότητας. Καταγράφηκαν περιπτώσεις όπου σε κελιά εμβαδού 5,5 τ.μ. διέμεναν τρεις ή τέσσερεις κρατούμενοι, ενώ κατά την επιτόπια επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι κρατούμενοι κοιμούνταν σε στρώματα στο πάτωμα ή σε αυτοσχέδια κρεβάτια κατασκευασμένα από πλαστικά κιβώτια.

- Παρά τον έντονο υπερπληθυσμό, εντοπίσαμε ότι στις 19.12.2025, 101 κρατούμενοι διέμεναν μόνοι τους σε κελιά. Από περαιτέρω έλεγχο διαπιστώθηκε ότι, για αριθμό περιπτώσεων δεν υπάρχει καταγεγραμμένη επαρκής τεκμηρίωση των λόγων που δικαιολογούσαν την ατομική διαμονή, η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις διαρκούσε πέραν των 20 μηνών, ούτε στοιχεία τακτικής επανεξέτασης της αναγκαιότητάς της.

- Η κατάσταση επιβαρύνεται από την υποστελέχωση του ΤΦ, καθώς και από την απουσία μεγάλου αριθμού δεσμοφυλάκων με άδειες ασθενείας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, στην Πτέρυγα 10[Α], κατά τη διάρκεια της ημέρας ένα έως δύο μέλη προσωπικού είχαν την ευθύνη περίπου 100 κρατουμένων, ενώ το βράδυ βρισκόταν σε υπηρεσία μόνο ένα μέλος, αριθμός που ενδέχεται να μην είναι ικανοποιητικός. Η παρουσία ενός μόνο δεσμοφύλακα κατά τη νύχτα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι περισσότερες πτέρυγες δεν διαθέτουν εγκαταστάσεις υγιεινής εντός των κελιών, δυσχεραίνει την πρόσβαση στις τουαλέτες, με αποτέλεσμα η CPT να καταγράφει πρακτικές που θίγουν την αξιοπρέπεια των κρατουμένων.

- Δεν έχει τεθεί ακόμη σε λειτουργία ειδικός χώρος κράτησης παιδιών, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο του 2021. Στις 6.7.2026 κρατούνταν στις Φυλακές 44 πρόσωπα κάτω των 21 ετών, περιλαμβανομένων δύο υποδίκων κάτω των 18 ετών. Παρότι οι νεαροί άνδρες κρατούνται σε ξεχωριστή πτέρυγα, η αυλή προαυλισμού είναι περιορισμένη και η πρόσβαση στις μεγαλύτερες αθλητικές εγκαταστάσεις παρέχεται μόνο σε συγκεκριμένες ώρες. Η έλλειψη ειδικού χώρου περιορίζει την πλήρη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που προβλέπει αναμορφωτική, παιδαγωγική και θεραπευτική μεταχείριση.

- Εντοπίζονται σημαντικές αδυναμίες σε ζητήματα καθημερινής διοίκησης, οργάνωσης, εποπτείας και συντήρησης, τα οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν χωρίς να αναμένεται η ολοκλήρωση των νέων Φυλακών. Τα σημαντικότερα προβλήματα παρουσιάζονται στο πιο κάτω γράφημα, τα οποία διαπιστώσαμε από απροειδοποίητο επιτόπιο έλεγχο της Υπηρεσίας μας στις 18 Αυγούστου 2026:

- Συνοπτικά: Η προωθούμενη ανέγερση νέων Φυλακών δύναται να αντιμετωπίσει σημαντικούς περιορισμούς που συνδέονται με τις υφιστάμενες υποδομές. Δεν αντιμετωπίζει, ωστόσο, από μόνη της τις αιτίες αύξησης του πληθυσμού των Φυλακών ούτε αδυναμίες που αφορούν στη διοίκηση, οργάνωση, εποπτεία και αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Γι' αυτό, θεωρούμε ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης, έστω και υπό τις υφιστάμενες συνθήκες. Προς αυτή την κατεύθυνση η Υπηρεσία μας υπέβαλε συστάσεις σε σχέση με τη λήψη μέτρων για βελτίωση του διαχωρισμού των κρατουμένων, έστω και υπό τις τρέχουσες περιστάσεις, μέχρι την προώθηση υποδομών που θα επιτρέπουν ουσιαστικό διαχωρισμό των κρατουμένων. Σύστησε επίσης τη θέσπιση σαφούς διαδικασίας, ώστε η αποκλειστική χρήση κελιού να αιτιολογείται και να τεκμηριώνεται επαρκώς και η αναγκαιότητά της να επανεξετάζεται σε τακτική βάση. Εισηγήθηκε επίσης για βελτίωση των χώρων υγιεινής και αερισμού, ενίσχυση της στελέχωσης και της προστασίας από το παθητικό κάπνισμα και τα παράσιτα, καθώς και την τάχιστη ολοκλήρωση του ειδικού χώρου κράτησης παιδιών.

1.4 Σίτιση

- Κλιμάκιο της Υπηρεσίας μας προέβη σε απροειδοποίητο έλεγχο στα μαγειρεία και διαπίστωσε ότι, τόσο η ποσότητα όσο και η ποιότητα του γεύματος ήταν ικανοποιητικές. Ωστόσο, σε εθελοντική έρευνα που διενεργήσαμε μέσω ερωτηματολογίου, στην οποία συμμετείχαν 283 κρατούμενοι, μόνο το 37% των συμμετεχόντων δήλωσε ικανοποιημένο ή πολύ ικανοποιημένο από το φαγητό, ενώ το 39% δήλωσε δυσαρεστημένο ή πολύ δυσαρεστημένο.

- Στην κατάρτιση του προγράμματος σίτισης δεν συμμετείχε κλινικός διατροφολόγος και ιατρικός λειτουργός, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να επιβεβαιωθεί η θρεπτική επάρκεια του συσσιτίου.

- Οι προβλεπόμενοι έλεγχοι της τροφής και των μαγειρείων από τον ιατρικό λειτουργό δεν τεκμηριώνονται σε ξεχωριστό υπογεγραμμένο ημερολόγιο.

- Οι ποσότητες πρώτων υλών υπολογίζονται, κυρίως για τα μη βασικά υλικά, εμπειρικά, αφού δεν έχει καθοριστεί ημερήσια δικαιούμενη ποσότητα ανά είδος ανά άτομο, όπως για παράδειγμα ισχύει στην Εθνική Φρουρά.

Οι συστάσεις που υπέβαλε η Υπηρεσία μας επικεντρώνονται στην ετοιμασία πρωτοκόλλου σίτισης και στην τεκμηρίωση των ελέγχων και των παραγγελιών πρώτων υλών.

1.5 Σύστημα επιβράβευσης κρατουμένων.

Διαπιστώθηκε ότι δεν εφαρμόζεται οργανωμένο σύστημα κινήτρων για την ενθάρρυνση της καλής συμπεριφοράς και της ενεργού συμμετοχής των κρατουμένων σε δραστηριότητες σωφρονισμού. Θεωρούμε ότι το ΤΦ θα μπορούσε να αξιολογήσει κατά πόσο η θέσπιση ενός διαφανούς συστήματος κινήτρων, με σαφή και αντικειμενικά κριτήρια, θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση θετικών συμπεριφορών και της συμμετοχής σε προγράμματα σωφρονισμού. Ένα τέτοιο σύστημα, θα μπορούσε να ενθαρρύνει θετικές συμπεριφορές, όπως η διατήρηση της καθαριότητας των κελιών και της ατομικής υγιεινής, καθώς και η συμμετοχή σε εκπαιδευτικές και άλλες δραστηριότητες σωφρονισμού. Παράλληλα, θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτρεπτικά ως προς την παραβατική συμπεριφορά. Θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί κατά πόσο η αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατουμένου, βάσει του συστήματος αυτού, θα μπορούσε να λαμβάνεται υπόψη, μαζί με τα υπόλοιπα προβλεπόμενα κριτήρια, κατά την εξέταση αιτημάτων, όπως η μεταφορά στην Ανοικτή Φυλακή ή η παραχώρηση άδειας εξόδου.

1.6 Ιατρική περίθαλψη

- Διαπιστώθηκαν σημαντικά κενά σε ιατρικό, υποστηρικτικό και νοσηλευτικό προσωπικό.

- Η χορήγηση φαρμάκων δεν διενεργείται από νοσηλευτές παθολογίας αλλά από τους δεσμοφύλακες, πρακτική που δεν συνάδει με τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα και δημιουργεί ζητήματα ασφάλειας, δεοντολογίας και ιατρικής εμπιστευτικότητας.

- Δεν υφίσταται μηχανισμός για διασφάλιση της υποβολής, όλων των κρατούμενων, σε ιατρική εξέταση εντός κάθε δωδεκαμήνου, ούτε διενεργείται συστηματικά ιατρική εξέταση αμέσως πριν από την αποφυλάκιση, όπως προβλέπεται στους σχετικούς Κανονισμούς.

- Οι μηνιαίοι έλεγχοι των χώρων διαβίωσης, σίτισης και εργασίας από τον ιατρικό λειτουργό δεν καταγράφονται σε μητρώα, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η παρακολούθηση τυχόν ευρημάτων που προκύπτουν από τους εν λόγω ελέγχους.

Η Υπηρεσία μας σύστησε την κατάλληλη στελέχωση των υπηρεσιών υγείας και ώστε να καταστεί δυνατή η χορήγηση φαρμάκων από νοσηλευτικό προσωπικό, καθώς και την πλήρη εφαρμογή ή, εάν απαιτείται, την αναθεώρηση, των σχετικών Κανονισμών.

1.7 Εργασία και εκπαίδευση

Η εργασία και η εκπαίδευση αποτελούν βασικά εργαλεία σωφρονισμού και προετοιμασίας για την ομαλή επανένταξη των κρατούμενων στην κοινωνία. Σε σχέση με το θέμα διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

- Από τους 767 κρατούμενους που εργάζονταν στις Κεντρικές Φυλακές στις 19.12.2025, το 85% χαρακτηρίζεται ως «Καθαριστές», ενώ περιορισμένος αριθμός απασχολείτο σε θέσεις που παρέχουν εξειδικευμένες γνώσεις, τεχνικές δεξιότητες ή επαγγελματική κατάρτιση. Η εικόνα καθαριότητας που διαπιστώθηκε στις περισσότερες πτέρυγες δεν συνάδει με το γεγονός ότι το 85% των εργαζόμενων κρατουμένων κατατάσσεται στην κατηγορία “Καθαριστές”, γεγονός που δημιουργεί ερωτήματα ως προς την οργάνωση, κατανομή και εποπτεία της συγκεκριμένης εργασίας.

- Περίπου οι μισοί κρατούμενοι δεν παρακολουθούν κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Το πολύ χαμηλό ποσοστό του χρόνου των κρατουμένων που αφιερώνεται σε εκπαιδευτικά προγράμματα, που συντείνουν στον σωφρονισμό και επανένταξη στην κοινωνία, θα πρέπει να απασχολήσει το ΤΦ.

- Διαπιστώθηκε ότι οι διαθέσιμες επιλογές εκπαιδευτικών προγραμμάτων διαφοροποιούνται σημαντικά ανά πτέρυγα, αφού σε ορισμένες από αυτές προσφέρονται μόνο τέσσερα έως έξι μαθήματα, ενώ σε άλλες μέχρι 18. Προγράμματα με άμεση επαγγελματική αξία, όπως η ξυλουργική-επιπλοποιία και η ηλεκτρολογία, είναι διαθέσιμα μόνο σε περιορισμένο αριθμό πτερύγων. Επιπλέον, η παροχή των περισσότερων μαθημάτων μόνο στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα περιορίζει τη συμμετοχή ξενόγλωσσων κρατουμένων.

- Ο δειγματοληπτικός έλεγχος των παρουσιολογίων κατέδειξε αδυναμίες στην καταχώριση, διασταύρωση και επαλήθευση των συμμετοχών, οι οποίες επηρεάζουν την αξιοπιστία των

στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η Υπηρεσία μας συστήνει τη διεύρυνση των παραγωγικών θέσεων εργασίας και των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ πτερύγων, την ανάπτυξη υποστηρικτικού υλικού σε πρόσθετες γλώσσες και τη δημιουργία ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής παρουσιών και συμμετοχών. Οι ανάγκες αυτές θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και στον σχεδιασμό των νέων Κεντρικών Φυλακών, ώστε οι υποδομές να υποστηρίζουν ασφαλή και ισότιμη πρόσβαση σε εργαστηριακά και επαγγελματικά προγράμματα.

1.8 Συμβούλιο Φυλακών

Το Συμβούλιο Φυλακών αποτελεί τον βασικό θεσμοθετημένο μηχανισμό εξωτερικής εποπτείας και εξέτασης παραπόνων κρατουμένων. Διορίζεται με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, στην οποία καθορίζονται ο αριθμός των μελών του και η διάρκεια της θητείας τους, ενώ Πρόεδρός του ορίζεται ο εκάστοτε Έπαρχος Λευκωσίας. Από τον έλεγχο συμμόρφωσης της λειτουργίας του με το νομοθετικό πλαίσιο, διαπιστώθηκαν τα πιο κάτω:

- Μετά τη λήξη της θητείας του προηγούμενου Συμβουλίου στις 31.1.2022, δεν διορίστηκε νέο μέχρι τις 19.6.2024. Ως αποτέλεσμα, για περίοδο περίπου δυόμισι ετών δεν λειτουργούσε ο θεσμοθετημένος μηχανισμός εξέτασης παραπόνων και ανεξάρτητης εποπτείας των συνθηκών κράτησης.

- Κατά το άνοιγμα των κιβωτίων παραπόνων τον Οκτώβριο 2024 εντοπίστηκαν επιστολές και παράπονα από 12 διαφορετικούς κρατούμενους . Τα παράπονα αυτά είχαν υποβληθεί από το 2019 και εντεύθεν, ενώ οι οκτώ από αυτούς είχαν ήδη αποφυλακιστεί.

- Δεδομένου ότι ορισμένα από τα παράπονα είχαν τοποθετηθεί στα κιβώτια ήδη από το 2019, δηλαδή κατά τη διάρκεια της θητείας του προηγούμενου Συμβουλίου, προκύπτει σοβαρή ένδειξη ότι ο μηχανισμός συλλογής και εξέτασης παραπόνων υπολειτουργούσε και πριν από τη λήξη της θητείας του προηγούμενου Συμβουλίου στις 31.1.2022.

- Μεταξύ των συνεδριάσεων του υφιστάμενου Συμβουλίου μεσολάβησαν περίοδοι μέχρι και έξι μηνών, αντί του τρίμηνου που προβλέπει η νομοθεσία.

Οι πιο πάνω αδυναμίες υπονομεύουν την αξιοπιστία του μηχανισμού παραπόνων και περιορίζουν τη δυνατότητα έγκαιρης αντιμετώπισης ζητημάτων που αφορούν στις συνθήκες κράτησης και στη μεταχείριση των κρατουμένων. Η συνεχής και απρόσκοπτη λειτουργία του Συμβουλίου Φυλακών, η τακτική εξέταση και παρακολούθηση των παραπόνων και η συμμόρφωση με τη νομοθετικά προβλεπόμενη συχνότητα συνεδριάσεων αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για αποτελεσματική εξωτερική εποπτεία και λογοδοσία.

1.9 Συνεχείς αλλαγές στην διεύθυνση του Τμήματος Φυλακών

Προβληματισμό προκαλεί η έλλειψη σταθερότητας στη Διεύθυνση του Τμήματος Φυλακών. Κατά την περίοδο 2023–2026, τη διοίκηση του Τμήματος ανέλαβαν διαδοχικά τέσσερεις Αναπληρωτές Διευθυντές, χωρίς να υπάρχει μόνιμη διοίκηση. Οι συχνές αλλαγές στην ηγεσία ενός τόσο απαιτητικού και σύνθετου Οργανισμού δεν ευνοούν τη διοικητική συνέχεια και τη συνεπή εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης σωφρονιστικής πολιτικής, καθώς κάθε νέα Διεύθυνση χρειάζεται χρόνο για να αξιολογήσει την κατάσταση, να καθορίσει προτεραιότητες και να εμπεδώσει νέες διαδικασίες και πρακτικές στο προσωπικό. Στις 2.11.2026 ανέλαβε καθήκοντα ο νέος Διευθυντής των Κεντρικών Φυλακών, γεγονός που αποτελεί θετική εξέλιξη ως προς την αποκατάσταση της διοικητικής σταθερότητας, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη λογοδοσία, τη συνεπή υλοποίηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων και τη συστηματική αντιμετώπιση των διαχρονικών προβλημάτων των Φυλακών.

2. Εισαγωγή

2.1 Κύριες πληροφορίες για τον ελεγχόμενο φορέα

Η βασική αποστολή του Τμήματος Φυλακών (ΤΦ) είναι πολύπλευρη και μπορεί να οριστεί στους πιο κάτω άξονες:

- Την ασφαλή κράτηση των ατόμων που παραπέμπονται σ' αυτό από τα δικαστήρια.
- Τη διασφάλιση των συνθηκών κράτησης που να κατοχυρώνουν τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.
- Την ίση μεταχείριση των κρατουμένων χωρίς οποιαδήποτε δυσμενή διάκριση ένεκα φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων των κρατουμένων.
- Την ενθάρρυνση του αυτοσεβασμού και την ανάπτυξη του αισθήματος ευθύνης των κρατουμένων με την παροχή σ' αυτούς ευκαιριών εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης, δημιουργικής ψυχαγωγίας, προβληματισμού, αυτοκριτικής και αυτογνωσίας.
- Την καθοδήγηση και υποβοήθηση των κρατουμένων για ένα νέο ξεκίνημα στη ζωή τους.

Για την εκπλήρωση της αποστολής του, το ΤΦ έχει ως βασική επιδίωξη την τήρηση της πειθαρχίας και τάξης μέσα στο χώρο των Φυλακών, με τον σεβασμό και την πιστή εφαρμογή των Νόμων και Κανονισμών που διέπουν τη λειτουργία τους και παράλληλα επιδιώκει τη μεγαλύτερη δυνατή μείωση του αριθμού των υποτρόπων με την ηθική, ψυχολογική, προσωπική και κοινωνική υποστήριξη των κρατουμένων για μια όσο το δυνατό πιο ομαλή επανένταξή τους στην κοινωνία. Επίσης, το ΤΦ επιδιώκει στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των οικονομικών πόρων που παρέχονται στο Τμήμα για την ανάπτυξη των κτιριακών του εγκαταστάσεων, τον εμπλουτισμό των σωφρονιστικών προγραμμάτων, και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και εκπαίδευσης του προσωπικού.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τις βασικές αρχές λειτουργίας του ελεγχόμενο φορέα είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://www.gov.cy/mjpo/documents/vasikes-arches-leitoyrgias-ton-fylakon/

2.2 Σκοπός του ελέγχου

Ο παρών έλεγχος διενεργήθηκε με σκοπό την αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας των μέτρων και διαδικασιών που εφαρμόζονται για τη διασφάλιση αξιοπρεπών, ασφαλών και υγιεινών συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές, καθώς και του βαθμού συμμόρφωσης των αρμόδιων φορέων με τις σχετικές νομοθετικές και κανονιστικές απαιτήσεις και τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα.

Εξετάστηκε επίσης κατά πόσο οι υφιστάμενες υποδομές και οι διαθέσιμοι πόροι υποστηρίζουν αποτελεσματικά την προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, τον σωφρονισμό και την κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων.

3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις

3.1 Θέμα: Εκθέσεις Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Οι συνθήκες κράτησης στις Κεντρικές Φυλακές έχουν αποτελέσει αντικείμενο επανειλημμένων επισημάνσεων από την Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT)1. Η διαχρονική εξέταση των ευρημάτων της Επιτροπής καταδεικνύει ότι αρκετά από τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο του παρόντος ελέγχου είχαν εντοπιστεί και σε προηγούμενες επισκέψεις της CPT, μάλιστα σε ορισμένες περιπτώσεις, αποτέλεσαν αντικείμενο επανειλημμένων συστάσεων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύγκριση των ευρημάτων που καταγράφονται στις εκθέσεις που ακολούθησαν επισκέψεις που διενεργήθηκαν το 2017, 2023 και 2025. Το 2017 η CPT αναγνώρισε την επίτευξη ουσιαστικών θετικών αλλαγών σε σχέση με το 2013, παρόλο που αρκετά βασικά προβλήματα παρέμεναν άλυτα. Κατά την επίσκεψη του Μαΐου 2023, η Επιτροπή διαπίστωσε ρητά ότι η συνολική κατάσταση στις Κεντρικές Φυλακές είχε σημαντικά επιδεινωθεί, με τον υπερπληθυσμό να επηρεάζει σχεδόν κάθε πτυχή της λειτουργίας χαρακτηρίζοντας τον συνδυασμό των ιδιαίτερα προβληματικών συνθηκών διαβίωσης ως απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Παρά την αύξηση της χωρητικότητας που μεσολάβησε, η αξιολόγηση του 2025 δεν καταδεικνύει ουσιαστική βελτίωση της κατάστασης. Αντίθετα, η CPT διαπίστωσε ότι η κατάσταση παρέμενε σε μεγάλο βαθμό ίδια με εκείνη του 2023 και εξέφρασε ανησυχία για την περιορισμένη πρόοδο στην εφαρμογή επανειλημμένων και μακροχρόνιων συστάσεών της.

Η διαχρονικότητα των προβλημάτων αποτυπώνεται ιδιαίτερα στους ακόλουθους τομείς:

(α) Υπερπληθυσμός και διαθέσιμος χώρος. Ο υπερπληθυσμός αποτελεί ένα από τα πλέον επίμονα προβλήματα. Από το 2013 η CPT είχε καλέσει τις κυπριακές Αρχές να ετοιμάσουν μία στρατηγική για μείωση του πληθυσμού των Φυλακών και για ευρύτερη αξιοποίηση εναλλακτικών της προσωρινής κράτησης και των βραχυχρόνιων ποινών φυλάκισης. Το 2023 μάλιστα, η CPT σημείωσε ότι δεν είχε διαπιστώσει στοιχεία που να καταδεικνύουν αποτελεσματική εφαρμογή μίας στρατηγικής για αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού, που χαρακτήρισε ως χρόνιο και συστημικό ζήτημα, για το οποίο απαιτούνται βιώσιμες λύσεις και όχι μόνο αύξηση της χωρητικότητας.

(β) Συνθήκες διαμονής και υγιεινής. Η επιδείνωση του υπερπληθυσμού είχε άμεση επίδραση στις πραγματικές συνθήκες διαβίωσης. Το 2023 η CPT κατέγραψε κελιά ακατάλληλα ακόμη και για έναν κρατούμενο, στα οποία διέμεναν μέχρι και τέσσερα πρόσωπα, καθώς και κρατουμένους που κοιμούνταν σε στρώματα στο δάπεδο, κάτω από κουκέτες ή τραπέζια και σε κάθε διαθέσιμο χώρο.

[1] Οι εκθέσεις της CPT για την Κύπρο καθώς και σχετικές ειδήσεις βρίσκονται στο https://www.coe.int/en/web/cpt/cyprus

Η εικόνα αυτή εξακολουθούσε να παρατηρείται το 2025, ενώ παρόμοια κατάσταση διαπιστώθηκε κατά τον έλεγχο της Υπηρεσίας μας (σχετική αναφορά γίνεται στην Ενότητα 3.2 πιο κάτω).

(γ) Πρόσβαση σε χώρους υγιεινής. Η CPT κατά την επίσκεψή της το 2017, κατέγραψε πολυάριθμα παράπονα ότι οι κλήσεις των κρατουμένων κατά τη διάρκεια της νύχτας δεν απαντώνταν έγκαιρα, με αποτέλεσμα οι περισσότεροι άνδρες κρατούμενοι να αναφέρουν ότι αναγκάζονταν να ουρούν σε μπουκάλια αντί να αναμένουν να τους συνοδεύσει δεσμοφύλακας στις τουαλέτες. Παράλληλα, στις περιορισμένες περιπτώσεις όπου υπήρχαν τουαλέτες εντός των κελιών, η CPT διαπίστωσε ανεπαρκή διαχωρισμό τους από τον υπόλοιπο χώρο, με αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται επαρκής ιδιωτικότητα. Οκτώ χρόνια αργότερα, κατά την επίσκεψη του 2025, το πρόβλημα όχι μόνο εξακολουθούσε να υφίσταται, αλλά η CPT κατέγραψε ότι κρατούμενοι κατέφευγαν συστηματικά σε ούρηση σε μπουκάλια ή ακόμη και σε αφόδευση σε σακούλες εντός των υπερπλήρων κελιών κατά τη διάρκεια της νύχτας, πρακτική η οποία, κατά την άποψη της Επιτροπής, δύναται να συνιστά εξευτελιστική μεταχείριση.

(δ) Απασχόληση, εκπαίδευση και ουσιαστικές δραστηριότητες. Από το 2017 είχε διαπιστωθεί η έλλειψη επαρκών ουσιαστικών δραστηριοτήτων και ατομικού σχεδιασμού εκτέλεσης της ποινής, ιδίως για μακροχρόνια και ισόβια καταδικασθέντες, διαπιστώνοντας ότι πολλοί κρατούμενοι δεν οργάνωναν δημιουργικά την ημέρα τους, ενώ οι διαθέσιμες θέσεις εργασίας αφορούσαν, σε μεγάλο βαθμό, καθήκοντα καθαρισμού. Το 2023 δεν καταγράφεται σημαντική πρόοδος, με το πρόβλημα να παραμένει έντονο, ενώ το 2025 καταγράφηκε κάποια διεύρυνση των δραστηριοτήτων και της επαγγελματικής κατάρτισης, χωρίς όμως να έχει εξασφαλιστεί συστηματική πρόσβαση του συνόλου των κρατουμένων σε εκπαίδευση, οργανωμένο αθλητισμό και άλλες ουσιαστικές δραστηριότητες.

(ε) Υγειονομική περίθαλψη. Η CPT στην έκθεση της για το 2023 χαρακτήρισε ορισμένες συστάσεις της στον τομέα της υγείας ως μακροχρόνιες και ακόμη μη εφαρμοσθείσες. Μεταξύ άλλων, επισήμανε προβλήματα στην ιατρική εμπιστευτικότητα, τη συνέχιση της διανομής φαρμακευτικής αγωγής από τους δεσμοφύλακες αντί από νοσηλευτικό προσωπικό, καθώς και ανεπάρκεια των ψυχιατρικών υπηρεσιών, ενώ η εικόνα παρέμεινε περίπου η ίδια στην έκθεση της για το 2025.

Τα περισσότερα από τα πιο πάνω προβλήματα καταγράφηκαν και ως ευρήματα του πρόσφατου ελέγχου μας.

3.2 Θέμα: Υπερπληθυσμός

Κατά την περίοδο 2017–2026, ο αριθμός των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές παρουσίασε δραματική αύξηση και από το 2022 υπερβαίνει, με αυξητική τάση, το μέγιστο της χωρητικότητας, όπως αυτή διαμορφώθηκε μετά τις τελευταίες επεκτάσεις στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις.

Η σοβαρότητα του προβλήματος αναδεικνύεται πιο έντονα εάν η κατάσταση συγκριθεί με τα ισχύοντα στα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2024, τα οποία δημοσιεύθηκαν στις 7.5.2026 (βλ. σχετικό γράφημα), στην Κύπρο καταγράφεται ξεκάθαρα το υψηλότερο ποσοστό πληρότητας φυλακών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επιπρόσθετα, όπως επισημάνθηκε και στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΕΕ-ΕΥ 9/2026 για το ΤΦ, η Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης (CPT)[2] εξακολουθεί να χαρακτηρίζει τον υπερπληθυσμό ως ένα από τα σοβαρότερα και πλέον επίμονα προβλήματα του σωφρονιστικού συστήματος της Κύπρου.

[2] Έκθεση με αρ. CPT/Inf(2025)39 - https://rm.coe.int/488029b2a8

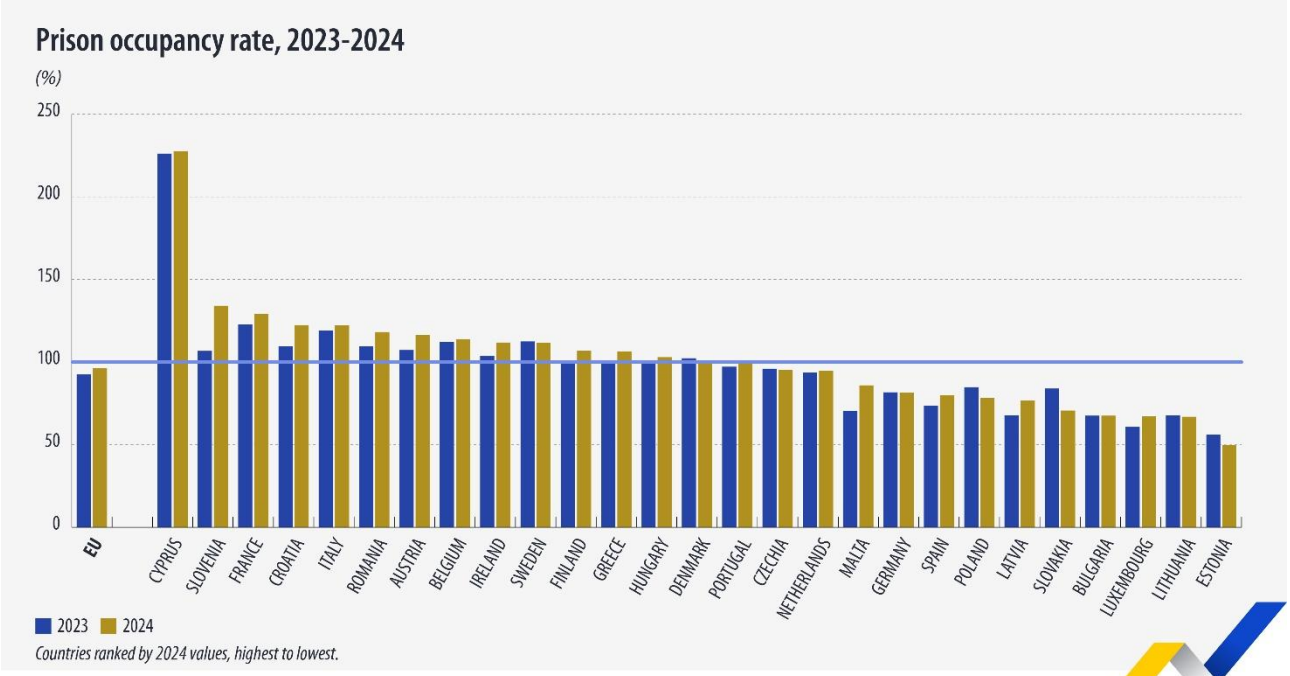

Η διαχρονική αύξηση του πληθυσμού των Φυλακών, οι οποίες ανεγέρθηκαν σε προηγούμενες περιόδους και που ο σχεδιασμός τους δεν συνάδει με τις σημερινές ανάγκες ενός σύγχρονου σωφρονιστικού συστήματος, δημιουργούν προβλήματα που εκτείνονται πέραν της έλλειψης διαθέσιμου χώρου. Η αυξημένη πληρότητα δυσχεραίνει τον διαχωρισμό των κρατουμένων ανάλογα με την ηλικία, κατηγορία (υπόδικοι/κατάδικοι), την επικινδυνότητα και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, επιβαρύνει σημαντικά τις υποδομές και περιορίζει τη δυνατότητα διατήρησης αξιοπρεπών συνθηκών κράτησης. Παράλληλα, επιδεινώνει την αναλογία των κρατούμενων, σε σχέση με τον αριθμό προσωπικού των Φυλακών, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητες αποτελεσματικής εποπτείας και ασφαλούς διαχείρισης του πληθυσμού τους.

Επιπλέον, ο υπερπληθυσμός υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των δράσεων σωφρονισμού και κοινωνικής επανένταξης. Η αυξημένη πίεση στις διαθέσιμες υποδομές περιορίζει τη συμμετοχή των κρατουμένων σε εκπαιδευτικά, επαγγελματικά, αθλητικά και άλλα προγράμματα επανένταξης, καθώς και τη δυνατότητα παροχής εξατομικευμένης υποστήριξης, στοιχεία που αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για τη μείωση της υποτροπής και την ομαλή επιστροφή των κρατουμένων στην κοινωνία.

Το πρόβλημα του υπερπληθυσμού αποτελεί σύνθετο και διαχρονικό ζήτημα, το οποίο επηρεάζεται από σειρά παραγόντων που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης, οι οποίες παρατείνουν την παραμονή υποδίκων στις Φυλακές, καθώς και

οι πολύ περιορισμένες πρόνοιες, στο υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, εναλλακτικών μέτρων κράτησης αντί της φυλάκισης.

Ως εκ τούτου, η αντιμετώπιση του προβλήματος του υπερπληθυσμού των Φυλακών απαιτεί μια ολοκληρωμένη και πολυεπίπεδη προσέγγιση. Η προωθούμενη ανέγερση νέων Φυλακών αναμένεται να συντείνει στην αντιμετώπιση σημαντικού μέρους των σημερινών προβλημάτων. Ωστόσο, από μόνη της δεν αναμένεται να επιλύσει το πρόβλημα, εάν δεν συνοδευθεί από μέτρα που θα περιορίζουν τη συνεχή αύξηση του πληθυσμού των Φυλακών. Για τον λόγο αυτό, κρίνεται εξίσου αναγκαία η ευρύτερη αξιοποίηση εναλλακτικών, νομικά προβλεπόμενων, ποινών αντί της κράτησης, όπου αυτό είναι συμβατό με τις αρχές της αναλογικότητας και της προστασίας της δημόσιας ασφάλειας. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού προϋποθέτει συντονισμένη δράση όλων των εμπλεκόμενων φορέων του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, ώστε να αντιμετωπιστούν οι αιτίες που τον προκαλούν και όχι μόνο οι συνέπειές του.

3.3 Θέμα: Συνθήκες διαμονής

Οι κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης αποτελούν βασική προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος. Επηρεάζουν άμεσα τη σωματική και ψυχική υγεία των κρατουμένων και είναι απαραίτητες για ένα ασφαλές περιβάλλον που σέβεται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Κατά τον έλεγχό μας διαπιστώθηκε ότι η ποιότητα των συνθηκών διαβίωσης επηρεάζεται σημαντικά από την κατάσταση των υφιστάμενων υποδομών και το πρόβλημα του υπερπληθυσμού. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκαν τα πιο κάτω:

3.3.1 Διαχωρισμός κρατουμένων. Η διαμονή των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές διέπεται από τους περί Φυλακών (Γενικούς) Κανονισμούς του 1997 που προβλέπουν, στον βαθμό που το επιτρέπουν οι κτηριακές εγκαταστάσεις και οι διαθέσιμες διευκολύνσεις, τον διαχωρισμό των κρατουμένων σε επιμέρους κατηγορίες (όπως υπόδικοι, κατάδικοι, ισοβίτες και κρατούμενοι για χρέη). Ωστόσο, από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι οι πρόνοιες αυτές δεν εφαρμόζονται, με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται ο προβλεπόμενος διαχωρισμός των κρατουμένων, κατάσταση την οποία το ΤΦ αποδίδει στον υπερπληθυσμό και στους περιορισμούς των υφιστάμενων υποδομών. Συγκεκριμένα, υπόδικοι, ελαφροποινίτες, βαρυποινίτες και ισοβίτες διαμένουν μαζί στις ίδιες πτέρυγες ή/και στον ίδιο κοιτώνα, ενώ παρόμοια εικόνα παρατηρείται και για άλλες κατηγορίες κρατουμένων, όπως οι κρατούμενοι για χρέη, οι οποίοι αν και είναι λίγοι (17 κρατούμενοι στις 19.12.2025), είναι διασκορπισμένοι σε έξι πτέρυγες (βλέπε σχετικό γραφικό).

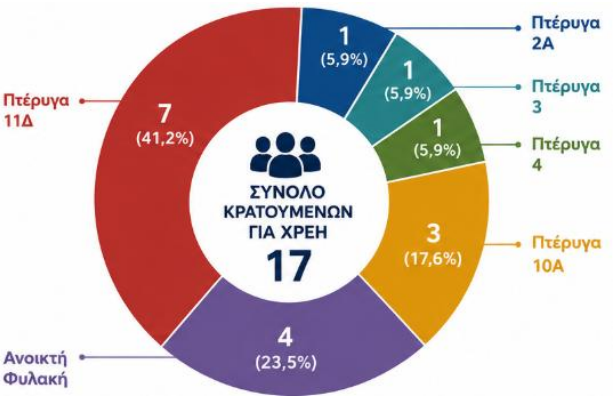

Ενδεικτικό των πιο πάνω είναι το γεγονός ότι, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα, στην Πτέρυγα 2Α διέμεναν ταυτόχρονα κρατούμενοι με πολύ διαφορετικό ποινικό καθεστώς, περιλαμβανομένων ισοβιτών, βαρυποινιτών διαφόρων κατηγοριών, ελαφροποινιτών, κρατουμένων για χρέη και υποδίκων. Ειδικότερα, ενώ η μεγάλη πλειοψηφία των κρατούμενων (73,8%) που διέμεναν στην εν λόγω Πτέρυγα ήταν ισοβίτες και βαρυποινίτες, συστεγάζονταν μαζί τους τόσο ελαφροποινίτες, όσο και υπόδικοι οι οποίοι ήταν αντιμέτωποι με λιγότερο σοβαρές κατηγορίες, όπως οικονομικά αδικήματα .

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ
Ισοβίτες	6
Βαρυποινίτες (ποινή ≥15 έτη)	7
Βαρυποινίτες (10 ≤ ποινή <15 έτη)	17
Βαρυποινίτες (5 ≤ ποινή <10 έτη)	16
Βαρυποινίτες (1 ≤ ποινή <5 έτη)	13
Κρατούμενοι για χρέη	1
Άλλοι ελαφροποινίτες (ποινή <1 έτους)	2
Υπόδικοι	18
ΣΥΝΟΛΟ	80

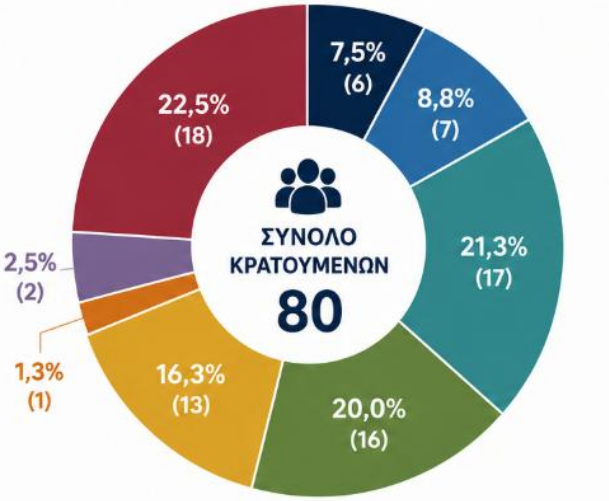

ΥΠΟΔΙΚΟΙ 18 (22,5%) | ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΕΣ 53 (66,4%) | ΕΛΑΦΡΟΠΟΙΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΕΗ 3 (3,8%) | ΙΣΟΒΙΤΕΣ 6 (7,5%)

Όπως επισημαίνεται στην έκθεση της CPT, ο συνδυασμός του σοβαρού υπερπληθυσμού, της υποστελέχωσης και της ανεπαρκούς αξιολόγησης κινδύνου και κατανομής των κρατουμένων δημιουργεί σοβαρά ζητήματα ασφάλειας, ιδίως για τους πιο ευάλωτους κρατουμένους. Η CPT αναφέρει ότι η έλλειψη προσωπικού πρώτης γραμμής επέτρεψε την ανάπτυξη ισχυρών ομάδων κρατουμένων, οι οποίες επιβάλλουν άτυπους κανόνες, εκφοβισμό, εκβιασμούς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, άτυπες τιμωρίες και σωματική βία εις βάρος άλλων κρατουμένων, ενώ οι ασθενέστεροι κρατούμενοι διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο εκμετάλλευσης.

Κατά την άποψη της Υπηρεσίας μας, ακόμα και με τα σημερινά δεδομένα, θα μπορούσε να επιτευχθεί βελτίωση στον διαχωρισμό των καταδίκων, στη βάση των όσων αναφέρονται στους περί Φυλακών (Γενικούς) Κανονισμούς του 1997.

3.3.2 Αριθμός κρατουμένων στα κελιά. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 58(4), η διαβίωση του κρατουμένου σε ατομικό κελί ικανοποιείται στο βαθμό που οι κτηριακές συνθήκες της Φυλακής το επιτρέπουν. Όπου αυτό δεν είναι δυνατό, οι κρατούμενοι διαμένουν σε θαλάμους πέντε το πολύ ατόμων. Επίσης, σύμφωνα με τον Κανονισμό 58(8), το μέγεθος των ατομικών κελιών πρέπει να είναι τουλάχιστον επτά τετραγωνικά μέτρα και το μέγεθος των θαλάμων πρέπει να είναι τέτοιο, που σε κάθε κρατούμενο να αναλογεί χώρος τουλάχιστο τεσσάρων τετραγωνικών μέτρων. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι,

λόγω του υπερπληθυσμού, δεν τηρείται ούτε η ελάχιστη απαίτηση των πέντε ατόμων ανά θάλαμο. Ενδεικτικά αναφέρονται οι πιο κάτω περιπτώσεις:

ΠΤΕΡΥΓΑ	ΚΟΙΤΩΝΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ				ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΠΟΙΝΕΣ ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΩΝ)
		ΣΥΝΟΛΟ	ΥΠΟΔΙΚΟΙ	ΕΛΑΦΡΟΠΟΙΝΙΤΕΣ	ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΕΣ	
11A	1	9	7	0	2	Ποινές 2 και 7 ετών
11A	2	8	6	1	1	Ποινή 3 ετών
11B	28	12	8	1	3	Ποινές 3 έως 20 ετών
1A	15A	10	3	4	3	Ποινές 2 έως 10 ετών
1A	15B	28	6	13	9	Ποινές 2 έως 7 ετών
1B	17	12	8	1	3	Ποινές 2 έως 8 ετών
1B	33	14	3	9	2	Ποινές 9 ετών
3	6	13	4	8	1	Ποινή 2,5 ετών

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του ΤΦ, ορισμένες πτέρυγες φιλοξενούν πολύ μεγαλύτερο αριθμό κρατουμένων που υπερβαίνουν το 150% της σχεδιασμένης χωρητικότητας, με αποτέλεσμα, όπως αναφέρει η CPT, σε κελιά εμβαδού μόλις 5,5 τ.μ., τα οποία δεν ήταν καν κατάλληλα για τη φιλοξενία ενός ατόμου, να διαμένουν τρεις ή/και τέσσερεις κρατούμενοι, στους οποίους αναλογεί λίγο περισσότερο από 1 τ.μ. χώρου διαβίωσης ανά άτομο.

3.3.3 Κελιά στα οποία διαμένει μόνο ένας κρατούμενος. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι 101 κρατούμενοι διέμεναν μόνοι τους σε κελιά στις 19.12.2025, παρά το γεγονός ότι, όπως αναφέρουμε πιο πάνω, την ίδια ημέρα σημαντικός αριθμός κρατουμένων διέμενε σε υπερπλήρη κελιά και κοιτώνες.

Από περαιτέρω έλεγχο αυτών των 101 περιπτώσεων διαπιστώθηκε ότι οι 27 ήταν ισοβίτες, για τους οποίους, σύμφωνα με όσα μας αναφέρθηκαν, εφαρμόζεται άτυπη πρακτική βάσει της οποίας δύνανται να διαμένουν σε ατομικό κελί, λόγω της μακροχρόνιας παραμονής τους στη Φυλακή. Περαιτέρω, 19 κρατούμενοι διέμεναν σε δύο συγκεκριμένες πτέρυγες στις οποίες τοποθετούνται κρατούμενοι με ψυχιατρικά προβλήματα. Ως εκ τούτου, η περαιτέρω εξέταση της Υπηρεσίας μας επικεντρώθηκε στους υπόλοιπους 55 κρατουμένους, για τους οποίους δεν προέκυπτε εκ πρώτης όψεως αιτιολογία για την ατομική διαμονή τους.

Για 24 από τις πιο πάνω 55 περιπτώσεις εξετάσαμε στοιχεία που αφορούσαν, τόσο στην περίοδο πριν τις 19.12.2025 όσο και μετά, ώστε να προσδιορίσουμε τη διάρκεια κατά την οποία οι συγκεκριμένοι κρατούμενοι διέμεναν σε κελί μόνοι τους. Από την εξέταση διαπιστώθηκε ότι 10 από τους 24 κρατουμένους διέμεναν μόνοι τους για χρονικό διάστημα από εννέα μέχρι και πέραν των 20 μηνών, ενώ μόλις τρεις αφορούσαν σε περιπτώσεις όπου η διαμονή τους χωρίς άλλο κρατούμενο διήρκησε για διάστημα μικρότερο του ενός μηνός και που συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί ως προσωρινή. Τα στοιχεία αυτά καταδεικνύουν ότι σε αρκετές από τις περιπτώσεις που εξετάστηκαν, η ατομική διαμονή δεν αποτελούσε προσωρινή διευθέτηση μικρής διάρκειας,.

Περαιτέρω, δεν εντοπίστηκαν εκθέσεις, αξιολογήσεις ή άλλη επαρκής τεκμηρίωση από την οποία να προκύπτουν οι συγκεκριμένοι λόγοι που δικαιολογούσαν τη μακροχρόνια αποκλειστική χρήση κελιού από τους εν λόγω κρατουμένους. Ειδικότερα, δεν υπήρχε τεκμηριωμένη αξιολόγηση ότι επρόκειτο για περιπτώσεις στις οποίες, λόγω συμπεριφοράς, επικινδυνότητας, ασφάλειας ή αδυναμίας συμβίωσης με άλλους κρατουμένους, η ατομική διαμονή ήταν αναγκαία. Η απουσία τέτοιας τεκμηρίωσης δεν επιτρέπει να επιβεβαιωθεί αν η διαμονή σε ατομικά κελιά ήταν σε κάθε περίπτωση αιτιολογημένη και κατά πόσο η αναγκαιότητά της επανεξεταζόταν σε τακτική βάση.

Αναγνωρίζουμε ότι η τοποθέτηση των κρατουμένων στα κελιά δεν μπορεί να βασίζεται αποκλειστικά σε αριθμητικά κριτήρια. Ζητήματα ασφάλειας, συμπεριφοράς, ευαλωτότητας και συμβατότητας μεταξύ κρατουμένων ενδέχεται να καθιστούν αναγκαία, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, την αποκλειστική χρήση κελιού. Ωστόσο, σε συνθήκες κατά τις οποίες άλλοι κρατούμενοι αναγκάζονται, λόγω υπερπληθυσμού, να κοιμούνται σε στρώματα στο πάτωμα ή σε αυτοσχέδια κρεβάτια, θεωρούμε ότι κάθε εξαίρεση που συνεπάγεται τη μακροχρόνια αποκλειστική χρήση κελιού πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη και να υπόκειται σε τακτική επανεξέταση.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στις περιπτώσεις στις οποίες η ατομική διαμονή συνδέεται με δυσκολίες συμβίωσης ή επανειλημμένη προβληματική συμπεριφορά του κρατουμένου. Η αδυναμία τοποθέτησης ενός κρατουμένου με άλλους για λόγους ασφάλειας μπορεί να δικαιολογεί την ατομική διαμονή του, δεν θα πρέπει όμως να καταλήγει, στην πράξη, σε έμμεση επιβράβευση παραβατικής ή αντικοινωνικής συμπεριφοράς, μέσω της παραχώρησης αποκλειστικής χρήσης κελιού για παρατεταμένο χρονικό διάστημα, χωρίς τεκμηριωμένη αξιολόγηση και περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας του μέτρου.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΤΦ να θεσπίσει σαφή διαδικασία για την εξέταση των περιπτώσεων που ενδείκνυται να διαμένουν μόνοι τους σε κελιά, βάσει της οποίας οι λόγοι που επιβάλλουν την αποκλειστική χρήση κελιού να καταγράφονται και να τεκμηριώνονται, και η αναγκαιότητα συνέχισής της να επανεξετάζεται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

3.3.4 Επιβάρυνση των συνθηκών διαβίωσης λόγω προβλημάτων στελέχωσης. Για τα προβλήματα στελέχωσης του ΤΦ, γίνεται εκτενής αναφορά στην έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΕΕ-ΕΥ 9/2026. Ως αποτέλεσμα της υποστελέχωσης, αλλά και του πολύ μεγάλου αριθμού του προσωπικού που βρίσκεται σε άδεια ασθενείας, ο αριθμός των σωφρονιστικών λειτουργών πρώτης γραμμής που βρίσκονται σε υπηρεσία δεν είναι επαρκείς, με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται ικανοποιητικά το επίπεδο ασφάλειας και προστασίας. Για παράδειγμα, στην Πτέρυγα 10Α απασχολούνται ένα με δύο μέλη του προσωπικού που είναι υπεύθυνα για περίπου 100 κρατούμενους, ενώ τη νύχτα απασχολείται μόνο ένας.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι περισσότερες πτέρυγες δεν διαθέτουν ακόμη εγκαταστάσεις υγιεινής εντός των κελιών, οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι που βρίσκονται σε νυχτερινή βάρδια πρέπει να ανοίγουν ξεχωριστά κάθε κελί όταν ένας κρατούμενος ζητήσει πρόσβαση στις τουαλέτες τη νύχτα. Όπως σημειώνεται στην έκθεση της CPT, οι κρατούμενοι παρέμειναν επιφυλακτικοί όσον αφορά στην ενόχληση του προσωπικού τη νύχτα, με αποτέλεσμα να παρατηρείται συστηματικά η πρακτική οι

κρατούμενοι να ουρούν σε μπουκάλια ή να αφοδεύουν σε σακούλες. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι αυτό μπορεί να ισοδυναμεί με εξευτελιστική μεταχείριση.

3.3.5 Επιτόπια επίσκεψη στους χώρους διαμονής των κρατουμένων. Στο πλαίσιο του ελέγχου, πραγματοποιήθηκε αιφνιδιαστική επιτόπια επίσκεψη στους χώρους διαμονής των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές από κλιμάκιο της Υπηρεσίας μας, αποτελούμενο από τον Γενικό Ελεγκτή, τον Διευθυντή Ελέγχου και δύο Ελεγκτές. Κατά την επίσκεψη εξετάστηκε, τόσο η ποιότητα του παρεχόμενου φαγητού στους κρατούμενους (βλέπε ενότητα 3.8.2 πιο κάτω) όσο και οι συνθήκες διαβίωσης των κρατούμενων σε διάφορες πτέρυγες. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης ακούστηκαν και οι απόψεις, τόσο των κρατούμενων, όσο και προσωπικού του ΤΦ.

Η εικόνα που διαπιστώθηκε για τις συνθήκες διαβίωσης δεν ήταν ομοιόμορφη. Στην Πτέρυγα 11, στην οποία κρατούνται κυρίως πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για σεξουαλικά αδικήματα, οι συνθήκες ήταν εμφανώς καλύτερες, αφού αποτελεί νεότερη εγκατάσταση και άρχισε να χρησιμοποιείται για κρατούμενους της Κλειστής Φυλακής από το 2024. Αντίθετα, σε άλλους χώρους και ιδιαίτερα στην Πτέρυγα 10Α, καταγράφηκαν σοβαρές ελλείψεις ως προς την καθαριότητα, την υγιεινή, τον κλιματισμό και γενικότερα τις συνθήκες διαβίωσης, γεγονός που δημιουργεί συνθήκες ουσιαστικής ανισότητας ως προς το επίπεδο διαβίωσης μεταξύ κρατουμένων, ανάλογα με την πτέρυγα στην οποία αυτοί τοποθετούνται.

Παράλληλα, διαπιστώθηκαν περιπτώσεις που καταδεικνύουν ότι ο υπερπληθυσμός, παρότι αποτελεί καθοριστικό παράγοντα επιδείνωσης των συνθηκών, δεν μπορεί να εξηγεί κάθε πρόβλημα που παρατηρείται, αφού ορισμένες από τις ελλείψεις αφορούν ζητήματα στοιχειώδους καθαριότητας, καθημερινής διαχείρισης, οργάνωσης, εποπτείας και έγκαιρης λήψης διορθωτικών μέτρων.

Ειδικότερα, διαπιστώθηκαν τα πιο κάτω:

(α) Καθαριότητα και κατάσταση κελιών. Κατά την επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι ορισμένα κελιά βρίσκονταν σε ιδιαίτερα κακή κατάσταση από πλευράς καθαριότητας, με το πρόβλημα να είναι εντονότερο στην Πτέρυγα 10Α. Ιδιαίτερα προβληματική ήταν η κατάσταση ενός από τα κελιά που επισκέφθηκε το κλιμάκιο της Υπηρεσίας μας, στο οποίο διαπιστώθηκαν συνθήκες καθαριότητας και υγιεινής που δεν συνάδουν καθόλου με τις στοιχειώδεις απαιτήσεις αξιοπρεπούς και υγιεινής διαμονής σε σωφρονιστικό ίδρυμα. Τέτοιες συνθήκες δεν συνάδουν με την υποχρέωση διασφάλισης στοιχειωδώς αξιοπρεπών και υγιεινών συνθηκών διαμονής, ανεξαρτήτως των δυσκολιών που δημιουργεί ο υπερπληθυσμός.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι, όπως αναφέρεται στην Ενότητα 3.9 πιο κάτω, περίπου το 85% των εργαζόμενων κρατουμένων κατατάσσεται στην κατηγορία «Καθαριστές». Το ιδιαίτερα υψηλό αυτό ποσοστό δεν συνάδει με την έντονα προβληματική εικόνα καθαριότητας που διαπιστώθηκε σε ορισμένους χώρους διαμονής και δημιουργεί εύλογα ερωτήματα ως προς τον τρόπο οργάνωσης, κατανομής και εποπτείας της συγκεκριμένης εργασίας, καθώς και ως προς την αποτελεσματικότητά της στη διασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου καθαριότητας στις Φυλακές.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΤΦ να ενισχύσει την εποπτεία της καθαριότητας των κελιών και των κοινόχρηστων χώρων και να εξετάσει τη θέσπιση κατάλληλων κινήτρων ώστε οι κρατούμενοι να διατηρούν τους προσωπικούς τους χώρους σε στοιχειώδη επίπεδα καθαριότητας.

(β) Προβλήματα υγιεινής και παράσιτα. Καταγράφηκαν αναφορές κρατουμένων της Πτέρυγας 10Α για παρουσία ψύλλων ή/και κοριών στους χώρους διαμονής. Αριθμός κρατουμένων παραπονέθηκε στο κλιμάκιο της Υπηρεσίας για τσιμπήματα, γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη συστηματικής διερεύνησης του προβλήματος και όχι απλώς αντιμετώπισης μεμονωμένων περιστατικών. Το γεγονός επιβεβαιώθηκε και από την Υπηρεσία μας εφόσον κρατούμενος σκότωσε ψύλλο στην παρουσία μας.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να καθιερωθεί υποχρεωτική διαδικασία καθαρισμού και, όπου απαιτείται, απολύμανσης κελιού και εξοπλισμού πριν από κάθε νέα τοποθέτηση κρατουμένου, με σχετική επιβεβαίωση ότι ο χώρος έχει ελεγχθεί. Παράλληλα, να ενισχυθεί το πρόγραμμα πρόληψης και καταπολέμησης παρασίτων, με τακτικούς ελέγχους και άμεση διερεύνηση σχετικών παραπόνων.

(γ) Ανεπαρκής κλιματισμός στην Πτέρυγα 10Α. Κατά την επίσκεψη διαπιστώθηκε επίσης ότι τα συστήματα κλιματισμού στην Πτέρυγα 10Α δεν λειτουργούσαν σε ικανοποιητικό βαθμό, καθιστώντας την ατμόσφαιρα μέσα στα κελιά αποπνικτική, γεγονός που επηρεάζει δυσμενώς τις συνθήκες διαμονής. Το ζήτημα καθίσταται εντονότερο λόγω του αριθμού των κρατουμένων που διαμένουν στην πτέρυγα και της ανάγκης επαρκούς αερισμού των χώρων.

Η κατάσταση αυτή παρουσίαζε έντονη αντίθεση με την Πτέρυγα 11, όπου κατά την ίδια επίσκεψη διαπιστώθηκε σαφώς καλύτερη λειτουργία του κλιματισμού. Η σημαντική αυτή διαφοροποίηση μεταξύ πτερύγων της ίδιας Φυλακής καταδεικνύει ότι οι συνθήκες διαμονής που παρέχονται στους κρατούμενους διαφοροποιούνται ουσιωδώς ανάλογα με την πτέρυγα στην οποία τοποθετούνται.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να εξεταστεί άμεσα η κατάσταση και επάρκεια των συστημάτων κλιματισμού και αερισμού στις παλαιότερες πτέρυγες, με προτεραιότητα στους χώρους στους οποίους διαμένει μεγάλος αριθμός κρατουμένων, και να καταρτιστεί πρόγραμμα συντήρησης και αποκατάστασης των σχετικών εγκαταστάσεων.

(δ) Κάπνισμα στους χώρους διαμονής. Κατά την επιτόπια επίσκεψη διαπιστώθηκε επίσης ότι το κάπνισμα επιτρέπεται τόσο στους κοινόχρηστους χώρους των πτερύγων όσο και στα κελιά, με αποτέλεσμα μη καπνιστές κρατούμενοι να εκτίθενται καθημερινά σε παθητικό κάπνισμα. Το πρόβλημα επιτείνεται από το γεγονός ότι αρκετοί χώροι διαμονής δεν διαθέτουν επαρκή μηχανικό εξαερισμό, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η ανανέωση του αέρα.

Υπό συνθήκες υπερπληθυσμού, όπου πολλοί κρατούμενοι υποχρεώνονται να μοιράζονται περιορισμένους χώρους για μεγάλο μέρος της ημέρας, η έκθεση στον καπνό δεν αποτελεί απλώς ζήτημα προσωπικής επιλογής του καπνιστή, αλλά ζήτημα προστασίας της υγείας των υπόλοιπων κρατουμένων και του προσωπικού.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για τον περιορισμό της έκθεσης σε παθητικό κάπνισμα, περιλαμβανομένου του καθορισμού κατάλληλων χώρων καπνίσματος και του περιορισμού ή της απαγόρευσης του καπνίσματος σε κλειστούς κοινόχρηστους χώρους.

(ε) Κρατούμενοι σε στρώματα στο πάτωμα και αυτοσχέδια κρεβάτια. Μία από τις εντονότερες εικόνες του υπερπληθυσμού που καταγράφηκαν κατά την επίσκεψη ήταν η διαμονή κρατουμένων σε κελιά όπου υπήρχαν στρώματα τοποθετημένα απευθείας στο πάτωμα ή σε αυτοσχέδια κρεβάτια κατασκευασμένα από πλαστικά κιβώτια. Η πρακτική αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτή και αποτυπώνει με ιδιαίτερα εμφανή τρόπο την αδυναμία των υφιστάμενων εγκαταστάσεων να ανταποκριθούν στον αριθμό των κρατουμένων.

Κατά την επίσκεψη μάς αναφέρθηκε ότι, κατόπιν παρέμβασης του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, προγραμματίζεται η τοποθέτηση πτυσσόμενων κρεβατιών, ως προσωρινό μέτρο για αντιμετώπιση του προβλήματος μέχρι την ανέγερση των νέων Φυλακών. Η πρόθεση αυτή είναι θετική, ταυτόχρονα όμως καταδεικνύει ότι υπήρχαν πρακτικά μέτρα τα οποία μπορούσαν να είχαν ληφθεί νωρίτερα για τον περιορισμό των πλέον δυσμενών συνεπειών του υπερπληθυσμού. Η προοπτική ανέγερσης νέων Φυλακών, η ολοκλήρωση των οποίων εκ των πραγμάτων απαιτεί χρόνο, δεν απαλλάσσει τη Διεύθυνση από την υποχρέωση λήψης άμεσων και προσωρινών μέτρων για τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαμονής στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να τερματιστεί το συντομότερο δυνατό η πιο πάνω πρακτική και, μέχρι την οριστική αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος, να εξασφαλιστεί κατάλληλος και ασφαλής εξοπλισμός ύπνου για κάθε κρατούμενο.

(στ) Κελιά στα οποία διαμένει μόνο ένας κρατούμενος. Κατά την επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι ορισμένοι κρατούμενοι διέμεναν μόνοι τους σε κελιά ίδιου μεγέθους που σε άλλα διέμεναν μέχρι και τρεις κρατούμενοι. Ιδιαίτερα στην Πτέρυγα 5 διαπιστώθηκε περίπτωση κρατουμένου ο οποίος διέμενε μόνος του σε κελί, ενώ, σύμφωνα με όσα μας αναφέρθηκαν, αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι δημιουργούσε επανειλημμένα προστριβές με οποιονδήποτε άλλο κρατούμενο τοποθετείτο μαζί του. Στο συγκεκριμένο κελί, στο επιπλέον κρεβάτι φυλασσόταν σημαντική ποσότητα διαφόρων ειδών παντοπωλείου και προσωπικών αντικειμένων.

(ζ) Ανεπαρκής αριθμός τηλεφωνικών συσκευών με κερματοδέκτη / τηλεκάρτα. Κατά την επίσκεψη διαπιστώσαμε ότι, σε Πτέρυγα όπου κρατούνταν περί των 100 ατόμων υπήρχαν εγκατεστημένες μόνο δύο τηλεφωνικές συσκευές. Οι κρατούμενοι μας εξέφρασαν παράπονα για ανεπαρκή πρόσβαση σε τηλεφωνική επικοινωνία, αναφέροντας ότι ο χρόνος αναμονής μέχρι να απελευθερωθεί ένα από τα τηλέφωνα είναι πολύ μεγάλος. Υπό συνθήκες αυξημένου πληθυσμού, ο περιορισμένος αριθμός συσκευών δημιουργεί πρακτικές δυσκολίες στην επικοινωνία των κρατουμένων με τις οικογένειές τους και άλλα οικεία πρόσωπα.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να αξιολογηθεί η επάρκεια των διαθέσιμων τηλεφωνικών συσκευών ανά πτέρυγα σε συνάρτηση με τον πραγματικό αριθμό κρατουμένων και, όπου διαπιστώνεται σημαντική ανεπάρκεια, να αυξηθούν τα διαθέσιμα μέσα επικοινωνίας.

(η) Συνολική αξιολόγηση. Τα πιο πάνω ευρήματα αποτυπώνουν μία ιδιαίτερα προβληματική και άνιση εικόνα των συνθηκών διαμονής στις Κεντρικές Φυλακές. Ο υπερπληθυσμός και η παλαιότητα σημαντικού μέρους των εγκαταστάσεων αποτελούν αναμφίβολα βασικούς παράγοντες που περιορίζουν τις δυνατότητες του ΤΦ. Ωστόσο, ο υπερπληθυσμός δεν εξηγεί το σύνολο των αδυναμιών. Ζητήματα όπως η καθαριότητα των κελιών, η απολύμανση χώρων πριν από την τοποθέτηση νέου κρατουμένου, η έγκαιρη αντιμετώπιση παρασίτων, η συντήρηση του κλιματισμού, η επάρκεια των τηλεφωνικών συσκευών και η ορθολογική διαχείριση του διαθέσιμου χώρου αφορούν κυρίως ζητήματα καθημερινής διοίκησης και οργάνωσης.

Παρότι η ανέγερση νέων Φυλακών αποτελεί τη μακροπρόθεσμη λύση για τις σοβαρές αδυναμίες των υφιστάμενων υποδομών, ορισμένα από τα προβλήματα που διαπιστώσαμε μπορούν και πρέπει να αντιμετωπιστούν άμεσα, χωρίς να αναμένεται η ολοκλήρωση ενός πολυετούς έργου. Η αναφορά, για παράδειγμα, στην προμήθεια πτυσσόμενων κρεβατιών μετά την ύπαρξη κρατουμένων που κοιμούνται στο πάτωμα ή πάνω σε πλαστικά κιβώτια καταδεικνύει ακριβώς ότι υπάρχουν περιθώρια λήψης ενδιάμεσων μέτρων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Πέραν των επιμέρους συστάσεων που παρατίθενται πιο πάνω, το ΤΦ να καταρτίσει άμεσα σχέδιο διορθωτικών ενεργειών για τη βελτίωση των συνθηκών διαμονής στις υφιστάμενες πτέρυγες, με συγκεκριμένες ενέργειες, προτεραιότητες και χρονοδιαγράμματα υλοποίησης. Η σχεδιαζόμενη ανέγερση νέων Φυλακών δεν θα πρέπει να οδηγεί σε αναβολή παρεμβάσεων που είναι εφικτό να υλοποιηθούν στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις και οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν ουσιαστικά και άμεσα τις συνθήκες υπό τις οποίες διαμένουν οι κρατούμενοι.

3.4 Θέμα: Αύξηση της χωρητικότητας των Κεντρικών Φυλακών

Με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 94.932 ημερ. 15.6.2023 αποφασίστηκε η άμεση αύξηση της χωρητικότητας των Κεντρικών Φυλακών κατά 240 θέσεις, μέσω της μετατροπής της Ανοικτής Φυλακής σε Κλειστή Φυλακή, της μετατροπής του Κέντρου Καθοδήγησης Εξωιδρυματικής Απασχόλησης Αποκατάστασης Καταδίκων (ΚΚΕΑΑΚ) σε κτήριο Ανοικτής Φυλακής και της δημιουργίας νέας υποδομής για τη στέγαση του ΚΚΕΑΑΚ. Η απόφαση αυτή υλοποιήθηκε εντός του 2024 και συνέβαλε στην αύξηση της διαθέσιμης χωρητικότητας.

Επιπρόσθετα, με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 96.983 ημερ. 4.9.2024 αποφασίστηκε η περαιτέρω αύξηση της χωρητικότητάς τους κατά 360 θέσεις μέσω της ανέγερσης νέας πτέρυγας εντός των υφιστάμενων Κεντρικών Φυλακών. Πριν προχωρήσει η υλοποίηση του έργου, το Υπουργικό Συμβούλιο, με νέα Απόφασή του ημερ. 16.12.2025, αναθεώρησε την προηγούμενη στρατηγική και αποφάσισε την αναστολή της ανέγερσης της νέας πτέρυγας, με ταυτόχρονη προώθηση της ανέγερσης νέου συγκροτήματος Κεντρικών Φυλακών σε κρατική γη.

Η απόφαση για ανέγερση νέου συγκροτήματος Κεντρικών Φυλακών παρέχει τη δυνατότητα αντιμετώπισης σημαντικών περιορισμών των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, οι οποίες είναι πεπαλαιωμένες, έχουν επεκταθεί αποσπασματικά και παρουσιάζουν ουσιώδεις λειτουργικές αδυναμίες. Οι σύγχρονες υποδομές που προγραμματίζεται να ανεγερθούν αναμένεται να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες ασφάλειας, διαχωρισμού των κρατουμένων, παροχής βελτιωμένων ιατρικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών και υλοποίησης προγραμμάτων επανένταξης.

Παράλληλα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι παράγοντες που οδηγούν στη συνεχή αύξηση του πληθυσμού των κρατουμένων, με σκοπό να αποφευχθεί ο κίνδυνος οι νέες υποδομές να οδηγηθούν, με την πάροδο του χρόνου, σε αντίστοιχα υψηλά επίπεδα πληρότητας.

Ως εκ τούτου, η ανέγερση νέων Κεντρικών Φυλακών θα πρέπει να αποτελέσει μέρος μιας ευρύτερης και ολοκληρωμένης στρατηγικής. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την ευρύτερη αξιοποίηση εναλλακτικών της φυλάκισης μέτρων, την επέκταση της εφαρμογής της ηλεκτρονικής επιτήρησης καταδίκων, την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αλλοδαπών κρατουμένων που δεν διαθέτουν δικαίωμα παραμονής στη Δημοκρατία, καθώς και άλλες παρεμβάσεις που μειώνουν τη συνεχή εισροή και παραμονή κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές. Τα ζητήματα αυτά εξετάζονται στις επόμενες ενότητες της παρούσας Έκθεσης.

3.5 Θέμα: Εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης

Το Υπουργικό Συμβούλιο προέβη στη σύσταση Ad Hoc Επιτροπής για τη διερεύνηση του προβλήματος του υπερπληθυσμού στις Κεντρικές Φυλακές. Το πόρισμά της ημερ. 11.11.2021, κατέληξε σε συγκεκριμένες εισηγήσεις για ουσιαστική αντιμετώπιση του προβλήματος, μεταξύ των οποίων είναι η ευρύτερη χρήση εναλλακτικών μέτρων αντί της κράτησης. Στο παρελθόν το ΥΔΔΤ προώθησε ορισμένα από αυτά, χωρίς ωστόσο, μέχρι σήμερα να έχουν επιτευχθεί τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα:

3.5.1 Κοινοτική εργασία χωρίς αμοιβή (ΚΕΧΑ). Η κοινοτική εργασία χωρίς αμοιβή αποτελεί ένα διεθνώς αναγνωρισμένο μέτρο αποφυγής του εγκλεισμού για πρόσωπα που έχουν διαπράξει λιγότερο σοβαρά αδικήματα και δεν παρουσιάζουν αυξημένο κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια. Με την εφαρμογή του μέτρου αυτού, πέραν του ότι επιτυγχάνεται η αποσυμφόρηση των Κεντρικών Φυλακών, αντιμετωπίζεται η εγκληματικότητα και η αποκατάσταση της σχέσης του αδικοπραγούντα με την κοινωνία και επιτυγχάνεται μείωση του κόστους κράτησης.

Στην Κύπρο, η ΚΕΧΑ προβλέπεται στον περί Κηδεμονίας και Άλλων Τρόπων Μεταχείρισης Αδικοπραγούντων Νόμο του 1996 (Ν.46(Ι)/96). Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Νόμου, το Δικαστήριο, όταν καταδικάζει πρόσωπο για αδίκημα για το οποίο η ποινή δεν καθορίζεται σε οποιοδήποτε νόμο, δύναται να εκδώσει διάταγμα κηδεμονίας με το οποίο να θέτει τον αδικοπραγούντα υπό την επιτήρηση κηδεμονικού λειτουργού για καθορισμένη περίοδο. Στο πλαίσιο του διατάγματος κηδεμονίας, το Δικαστήριο δύναται να επιβάλει όρους για την παροχή ΚΕΧΑ, την οποία ο κηδεμονευόμενος υποχρεούται να εκτελεί κατά τις ώρες και με τον τρόπο που καθορίζονται στο

διάταγμα. Στην εφαρμογή του θεσμού συμμετέχει το Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ), το οποίο συνεργάζεται με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για την υλοποίηση του Προγράμματος ΚΕΧΑ. Στο πλαίσιο αυτό, επιτηρητές του ΠΣΣΕ σε κάθε επαρχία, σε συνεργασία με τους κηδεμονικούς λειτουργούς, επιβλέπουν την εκτέλεση της κοινοτικής εργασίας και την ολοκλήρωση των καθορισμένων ωρών, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Η ΚΕΧΑ συνιστά, συνεπώς, εναλλακτικό τρόπο μεταχείρισης αδικοπραγούντων, ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση μη αμειβόμενης εργασίας προς όφελος της κοινότητας, υπό οργανωμένη επιτήρηση και χωρίς εγκλεισμό σε σωφρονιστικό ίδρυμα. Από την εξέταση της εφαρμογής του θεσμού στην Κύπρο, διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

(α) Τα τελευταία 20 χρόνια, τα Δικαστήρια εκδώσαν συνολικά 6.096 διατάγματα κηδεμονίας, επιβεβαιώνοντας τις δυνατότητες του θεσμού ως εργαλείου αποσυμφόρησης των Φυλακών. Ωστόσο, ο αριθμός των ατόμων ανά έτος παρουσιάζει πτώση από το 2013 και έπειτα.

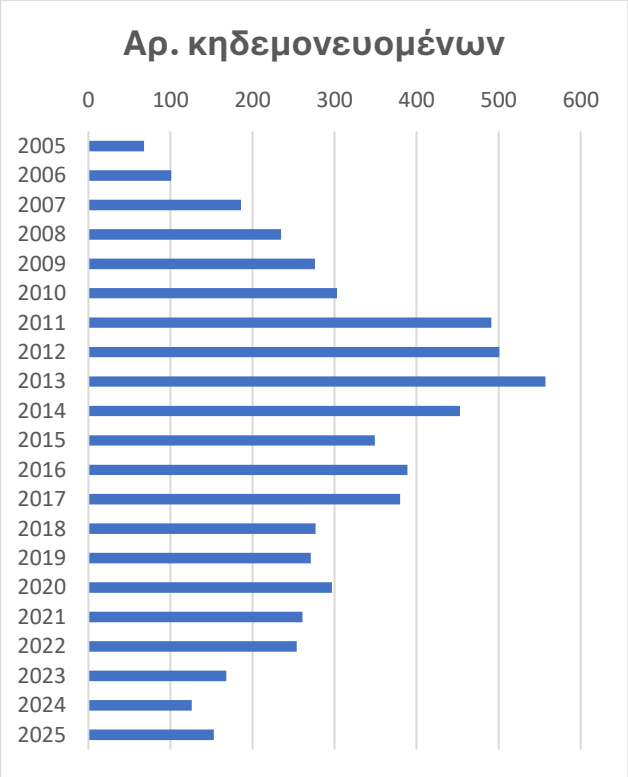

Το ΥΔΔΤ, στο πλαίσιο αξιολόγησης του εν λόγω θεσμού και αναγνωρίζοντας τη σημαντικότητά του, είχε εισηγηθεί από το 2020 την τροποποίηση του πιο πάνω άρθρου, ώστε να παρέχεται στα Δικαστήρια η δυνατότητα επιβολής κοινοτικής εργασίας σε πρόσωπα στα οποία διαφορετικά θα επιβαλλόταν ποινή φυλάκισης μέχρι έξι μηνών. Σύμφωνα με την ίδια αξιολόγηση, εκτιμήθηκε ότι το μέτρο αυτό θα μπορούσε να συμβάλει ουσιαστικά στην αποσυμφόρηση των Φυλακών, δεδομένου ότι οι κρατούμενοι που εκτίουν ποινές φυλάκισης μέχρι έξι μηνών αντιπροσωπεύουν διαχρονικά περίπου το 20%-25% του συνολικού αριθμού κρατουμένων. Ωστόσο, παρά τις σχετικές μελέτες και εισηγήσεις, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του άρθρου 5 του Νόμου δεν έχουν προωθηθεί, αφού το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας έθεσε διάφορους προβληματισμούς, με κύριο το γεγονός ότι τυχόν επέκταση του θεσμού δεν θα μπορεί να τυγχάνει αποτελεσματικής διαχείρισης από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας με την υφιστάμενη στελέχωση.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΥΔΔΤ σε συνεργασία με το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας, να αξιολογήσει εκ νέου το ενδεχόμενο διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής της κοινοτικής εργασίας χωρίς αμοιβή, ως εναλλακτική ποινή, και εάν κριθεί ότι αυτό είναι εφικτό, να προχωρήσει σε ενέργειες προς το σκοπό αυτό.

(β) Από το πιο κάτω γραφικό, το οποίο περιλαμβάνεται στην Έκθεση Πεπραγμένων του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού για το 2025, φαίνεται να προκύπτει σημαντική διαφοροποίηση ως προς τον βαθμό εφαρμογής του θεσμού της κοινοτικής εργασίας χωρίς αμοιβή μεταξύ των επαρχιών.

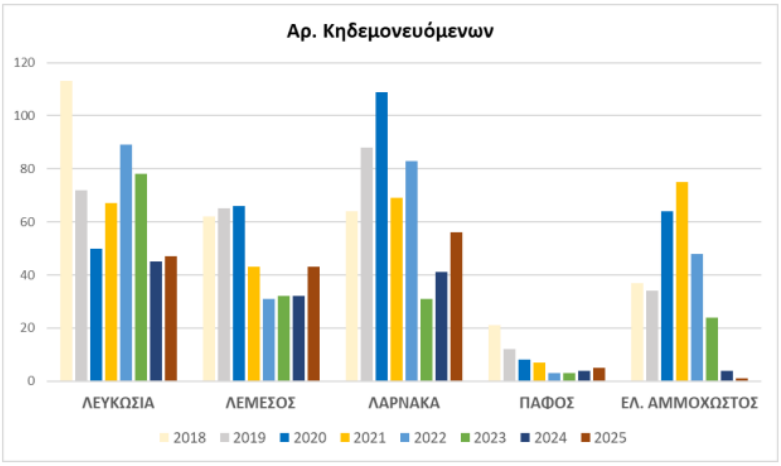

Παρά τη γενικότερη υποχώρηση της αξιοποίησης του θεσμού που καταγράφεται τα τελευταία χρόνια, η Λάρνακα και, σε μικρότερο βαθμό, η Λευκωσία και η Λεμεσός παρουσιάζουν μεγαλύτερο αριθμό κηδεμονευομένων σε σύγκριση με τις άλλες δύο επαρχίες. Αξιοσημείωτο είναι ότι η Λευκωσία, παρά το μεγαλύτερο πληθυσμιακό της μέγεθος, παρουσιάζει μικρότερο αριθμό κηδεμονευομένων από τη Λάρνακα, ενώ στην Πάφο η εφαρμογή του θεσμού παραμένει ιδιαίτερα περιορισμένη και στην Αμμόχωστο παρατηρείται αισθητή μείωση τα τελευταία έτη. Οι σημαντικές αυτές διαφοροποιήσεις υποδηλώνουν ότι, πέραν της συνολικής περιορισμένης αξιοποίησης του θεσμού, η εφαρμογή του δεν είναι ομοιόμορφη σε παγκύπρια βάση αφού αυτό υπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του εκάστοτε Δικαστή.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΥΔΔΤ να διερευνήσει, σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, τους λόγους των σημαντικών διαφοροποιήσεων που παρατηρούνται μεταξύ επαρχιών ως προς την εφαρμογή του θεσμού της κοινοτικής εργασίας χωρίς αμοιβή και να αξιολογήσει κατά πόσο υφίστανται διοικητικά, θεσμικά ή άλλα εμπόδια που περιορίζουν την αξιοποίησή του. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης να αξιοποιηθούν για την εξέταση τυχόν μέτρων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας, χωρίς επηρεασμό της ανεξαρτησίας και της διακριτικής ευχέρειας των Δικαστηρίων.

3.5.2 Ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων. Στις 6.7.2026, οι υπόδικοι ανέρχονταν σε 329 άτομα, αριθμός που αντιστοιχεί στο 28% του συνολικού πληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών. Στο πλαίσιο των προσπαθειών για αντιμετώπιση του υπερπληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών, το ΥΔΔΤ προωθεί, από το 2021, τη θεσμοθέτηση της ηλεκτρονικής επιτήρησης υποδίκων ως εναλλακτικού μέτρου αντί της προφυλάκισης. Αρχικά, το θέμα εξετάστηκε στο πλαίσιο πρότασης νόμου που προέβλεπε τη δυνατότητα απόλυσης υποδίκων υπό όρους, με ηλεκτρονική επιτήρηση. Η τότε Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως διαφώνησε με την προσέγγιση αυτή και πρότεινε όπως παρέχεται στα ίδια τα Δικαστήρια η δυνατότητα να επιβάλλουν εξ αρχής την ηλεκτρονική επιτήρηση ως αυτοτελές εναλλακτικό μέτρο αντί της προσωρινής κράτησης, ώστε, όπου κρίνεται κατάλληλο, οι υπόδικοι να μην οδηγούνται καθόλου στις Φυλακές. Στο πλαίσιο αυτό, το ΥΔΔΤ σε συνεργασία με την Επίτροπο Νομοθεσίας ετοίμασαν τροποποιητικό νομοσχέδιο του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, το οποίο προβλέπει τη δυνατότητα του Δικαστηρίου να επιβάλλει ηλεκτρονική επιτήρηση ως όρο απόλυσης, αναθέτει την ευθύνη εφαρμογής του μέτρου στην Αστυνομία και ρυθμίζει τις συνέπειες μη συμμόρφωσης του κατηγορουμένου. Παράλληλα, το ΥΔΔΤ προχώρησε σε διαβουλεύσεις, τόσο με τη Νομική Υπηρεσία όσο και με την

Αστυνομία, προκειμένου να εξεταστεί η δυνατότητα εφαρμογής του θεσμού. Ωστόσο, παρά τις σχετικές ενέργειες, η ετοιμασία του νομοσχεδίου δεν ολοκληρώθηκε, καθώς η Νομική Υπηρεσία, με επιστολή της ημερομηνίας 23.1.2026, έκρινε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν μπορούν, τουλάχιστον στο παρόν στάδιο, να υλοποιηθούν λόγω ουσιωδών νομικών ζητημάτων, τα οποία δεν διευκρινίζονται στην επιστολή, που δεν επιτρέπουν την εισαγωγή της ηλεκτρονικής επιτήρησης ως εναλλακτικού μέτρου της προσωρινής κράτησης. Ως εκ τούτου, δεν κατέστη μέχρι σήμερα δυνατή η εφαρμογή του μέτρου αυτού που, υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις και πάντοτε κατόπιν δικαστικής απόφασης, θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του αριθμού των υποδίκων που κρατούνται στις Κεντρικές Φυλακές.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Εφόσον το ΥΔΔΤ εξακολουθεί να θεωρεί ότι η ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο περιορισμού της προσωρινής κράτησης και αντιμετώπισης του υπερπληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών, να συνεχίσει, σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία, την εξέταση των νομικών ζητημάτων που έχουν εντοπιστεί και να αξιολογήσει κατά πόσο αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν με τρόπο συμβατό με το ισχύον συνταγματικό και νομοθετικό πλαίσιο.

3.6 Θέμα: Άλλα μέτρα αποσυμφόρησης των Κεντρικών Φυλακών

3.6.1 Έκτιση μέρους ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση. Επιπρόσθετα με την ηλεκτρονική επιτήρηση υποδίκων που εξετάστηκε στην προηγούμενη παράγραφο της Έκθεσής μας, , η ηλεκτρονική επιτήρηση εξετάζεται και ως εναλλακτικό μέτρο αποσυμφόρησης των Κεντρικών Φυλακών για πρόσωπα που έχουν ήδη καταδικαστεί και εκτίουν ποινή φυλάκισης. Ειδικότερα, παρέχεται, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η δυνατότητα σε καταδίκους να εκτίσουν μέρος της ποινής τους εκτός Φυλακών υπό καθεστώς ηλεκτρονικής επιτήρησης.

Όπως αναφέρεται αναλυτικότερα στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΕΕ-ΕΥ 9/2026, η έκτιση μέρους της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση συμβάλλει θετικά στην κοινωνική επανένταξη των καταδίκων και στη μείωση του πληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών. Παρά τα οφέλη, η εφαρμογή του εν λόγω μέτρου παραμένει περιορισμένη σε σχέση με τις ανάγκες αποσυμφόρησης των χώρων κράτησης.

Η Νομική Υπηρεσία, με επιστολή της ημερ. 23.1.2026 προς το ΥΔΔΤ, επισήμανε ότι υπάρχει δυνατότητα αξιοποίησης και επέκτασης του μέτρου της ηλεκτρονικής επιτήρησης ως τρόπου έκτισης ποινής, ώστε να εφαρμοστεί σε ευρύτερο φάσμα καταδίκων και να συμβάλει ουσιαστικότερα στην αποσυμφόρηση των Κεντρικών Φυλακών. Στο πλαίσιο αυτό, το ΥΔΔΤ έχει καταρτίσει σχετικό νομοσχέδιο, το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις 9.6.2026, με σκοπό τη διεύρυνση της εφαρμογής του θεσμού, λαμβάνοντας υπόψη και τις σχετικές συστάσεις της CPT.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το ΤΦ, στο παρόν στάδιο οι διαθέσιμες συσκευές ηλεκτρονικής επιτήρησης επαρκούν και κανένας κατάδικος δεν αποκλείεται από την εφαρμογή του μέτρου λόγω έλλειψης εξοπλισμού. Λόγω της απουσίας κατάλληλου μηχανογραφικού συστήματος, ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί από την Υπηρεσία μας, αφού δεν είναι εφικτός ο ακριβής υπολογισμός

του αριθμού των καταδίκων που πληρούν τα χρονικά κριτήρια ένταξης στο μέτρο, ούτε η εκτίμηση του αριθμού των επιπρόσθετων δικαιούχων που θα προκύψουν από την προτεινόμενη τροποποίηση της νομοθεσίας.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΤΦ να ολοκληρώσει εγκαίρως όλες τις αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες για την εφαρμογή της σχεδιαζόμενης νομοθετικής ρύθμισης. Ειδικότερα, θα πρέπει να προσδιοριστεί, στον βαθμό που είναι εφικτό, ο αριθμός των καταδίκων που δυνητικά θα μπορούν να ενταχθούν στο μέτρο μετά την τροποποίηση της νομοθεσίας και να διασφαλιστεί η έγκαιρη προμήθεια του αναγκαίου εξοπλισμού, ώστε με την έναρξη ισχύος της νέας νομοθεσίας να καταστεί δυνατή η άμεση επέκταση της εφαρμογής του μέτρου και η ουσιαστικότερη συμβολή του στην αποσυμφόρηση των Κεντρικών Φυλακών.

3.6.2 Αλλοδαποί κρατούμενοι. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι αποτελούν την πλειοψηφία του πληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών (βλέπε σχετικό γραφικό), γεγονός που επηρεάζει ουσιαστικά τις προσπάθειες αντιμετώπισης του υπερπληθυσμού. Μεγάλος αριθμός αλλοδαπών κρατουμένων στερούνται στην πράξη των βασικών μηχανισμών σταδιακής επανένταξης και αποσυμφόρησης, και παραμένουν σε κλειστό σωφρονιστικό καθεστώς μέχρι την πλήρη έκτιση της ποινής τους, αφού όπως αναφέρει το ΤΦ σε επιστολή του προς το ΥΔΔΤ ημερ. 17.12.2025, ακόμη και όταν πληρούν τα σχετικά κριτήρια, συνήθως δεν εντάσσονται σε Ανοικτή Φυλακή, Κέντρο Εξωιδρυματικής Απασχόλησης ή αποφυλάκιση επ' αδεία, λόγω τεκμηριωμένων θεμάτων ασφάλειας και κινδύνου φυγοδικίας, αφού δεν διαθέτουν μόνιμη διαμονή, οικογενειακούς δεσμούς κ.λπ.

Το ΤΦ έχει υποβάλει εισήγηση προς το ΥΔΔΤ για θέσπιση ειδικής διοικητικής και νομοθετικής ρύθμισης, η οποία θα επιτρέπει, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες, την απέλαση αλλοδαπών κρατουμένων που πληρούν τα κριτήρια για απονομή χάριτος, έχουν συμπληρώσει το απαιτούμενο χρονικό όριο για να θεωρούνται ως επιλέξιμοι για ένταξη σε καθεστώτα σταδιακής αποσυμφόρησης, δεν δύνανται να ενταχθούν στην Ανοιχτή Φυλακή ή άλλα επανενταξιακά μέτρα αποκλειστικά για λόγους ασφάλειας (φυγοδικία), δεν έχουν εκκρεμότητες πειθαρχικού χαρακτήρα και υπήρξαν συνεργάσιμοι κατά την κράτησή τους. Σύμφωνα με το ΤΦ, ο αριθμός των αλλοδαπών που πληρούσαν τα υπό αναφορά κριτήρια κατά την πιο πάνω ημερομηνία ανέρχονταν σε 94 κρατούμενους.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΥΔΔΤ, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, το ΤΦ και τις λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες, να εξετάσει τη λήψη μέτρων για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αλλοδαπών κρατουμένων που δεν διαθέτουν δικαίωμα παραμονής στη Δημοκρατία, περιλαμβανομένης της αξιολόγησης της πιο πάνω πρότασης του ΤΦ για ειδική νομοθετική ρύθμιση. Παράλληλα, να ενισχυθεί ο έγκαιρος συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών, ώστε οι διαδικασίες που αφορούν στην επιστροφή ή απέλαση αλλοδαπών κρατουμένων να δρομολογούνται εγκαίρως πριν από την αποφυλάκισή τους, όπου αυτό είναι εφικτό και επιτρέπεται από το ισχύον νομικό πλαίσιο.

3.7 Θέμα: Νεαροί κρατούμενοι – Χώρος κράτησης ανηλίκων

Ο περί Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο Νόμος του 2021 προβλέπει ότι παιδί δύναται να κρατείται μόνο σε ειδικό χώρο κράτησης παιδιών, ο οποίος θα πρέπει να λειτουργεί εκτός του ΤΦ και να έχει αναμορφωτικό, παιδαγωγικό, θεραπευτικό και προνοιακό χαρακτήρα. Σημειώνεται ότι, για σκοπούς του Νόμου, ο όρος «παιδί» περιλαμβάνει όχι μόνο πρόσωπα που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, αλλά και πρόσωπα που δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους, εφόσον το αδίκημα για το οποίο καταδικάστηκαν ή διώκονται διαπράχθηκε πριν από τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους. Εντούτοις, παρότι έχουν παρέλθει περισσότερα από τέσσερα έτη από την ψήφιση της νομοθεσίας, ο προβλεπόμενος χώρος δεν έχει ακόμη τεθεί σε λειτουργία. Ως αποτέλεσμα, η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων έχει αναβληθεί από τη Βουλή κατ' επανάληψη, με την τελευταία παράταση να επεκτείνει το μεταβατικό καθεστώς μέχρι τις 31.12.2026.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον μας (βλ. σχετικό γραφικό) προκύπτει ότι, στις 6.7.2026, κρατούνταν στις Κεντρικές Φυλακές συνολικά 44 πρόσωπα ηλικίας κάτω των 21 ετών. Από αυτά, 42 ήταν άνδρες (συμπεριλαμβανομένων δύο υπόδικων ηλικίας κάτω των 18 ετών) και δύο γυναίκες. Οι άνδρες κρατούμενοι ηλικίας κάτω των 21 ετών στεγάζονται σε ξεχωριστή πτέρυγα, ενώ οι γυναίκες της ίδιας ηλικιακής κατηγορίας κρατούνται μαζί με τον υπόλοιπο γυναικείο πληθυσμό των Φυλακών.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΑΡΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΣΤΙΣ 6.7.2026

	Άντρες 18-21	Άντρες < 18	Γυναίκες 18-21	Σύνολο
Κατάδικοι μέχρι 2 έτη	6	–	–	6
Κατάδικοι άνω των 2 ετών	11	–	2	13
Υπόδικοι για φόνο	1	–	–	1
Υπόδικοι για άλλα αδικήματα	22	2	–	24
ΣΥΝΟΛΟ ΝΕΑΡΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ	40 (90,9%)	2 (4,5%)	2 (4,5%)	44 (100%)

Επισημαίνεται ότι η μεγάλη πλειονότητα των πιο πάνω νεαρών κρατουμένων δεν έχουν καταδικαστεί για σοβαρά αδικήματα. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία της αποτελεσματικής εφαρμογής πολιτικών πρόληψης

της υποτροπής, κοινωνικής επανένταξης και εξατομικευμένης μεταχείρισης, σύμφωνα με τις αρχές και τους στόχους του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη μεταχείριση των παιδιών και των νεαρών παραβατών.

Κατά την επιτόπια επίσκεψή μας διαπιστώσαμε ότι η πτέρυγα των νεαρών ανδρών κρατουμένων διαθέτει ξεχωριστή αυλή προαυλισμού, η οποία είναι ιδιαίτερα περιορισμένη σε μέγεθος σε σχέση με τον αριθμό των κρατουμένων που φιλοξενεί. Επιπρόσθετα, η πρόσβαση των νεαρών κρατουμένων στις μεγαλύτερες υπαίθριες αθλητικές εγκαταστάσεις των Φυλακών (γήπεδα καλαθόσφαιρας και ποδοσφαίρου), καθώς και στο γυμναστήριο, παρέχεται μόνο σε συγκεκριμένες ώρες.

3.8 Θέμα: Σίτιση κρατουμένων

Στις Κεντρικές Φυλακές λειτουργούν τρία μαγειρεία, τα οποία παρασκευάζουν καθημερινά φαγητό για πέραν των 1.000 ατόμων. Το μεγαλύτερο μέρος της μαγειρικής εργασίας εκτελείται από κρατουμένους, ενώ παράλληλα εργοδοτούνται δύο επαγγελματίες μάγειρες, οι οποίοι συνδράμουν εκεί και όπου χρειάζεται.

Το συνολικό κόστος διατροφής των κρατουμένων, συμπεριλαμβανομένου του κόστους των πλαστικών δοχείων και των λοιπών ειδών σερβιρίσματος μίας χρήσης, παρουσίασε σημαντική αύξηση κατά την περίοδο 2021–2025 (βλ. σχετικό γραφικό). Ειδικότερα, το σχετικό συνολικό κόστος αυξήθηκε από €1,41 εκ. το 2021 σε €3,30 εκ. το 2025, σημειώνοντας συνολική αύξηση της τάξης του 133,6%. Η αύξηση της δαπάνης συνδέεται, σε σημαντικό βαθμό, με τη συνεχή αύξηση του αριθμού των κρατουμένων κατά την ίδια περίοδο, η οποία συνεπάγεται αυξημένες ανάγκες για την προμήθεια και διάθεση γευμάτων, καθώς και στις αυξημένες τιμές της συμφωνίας-πλαίσιο για την προμήθεια τροφίμων.

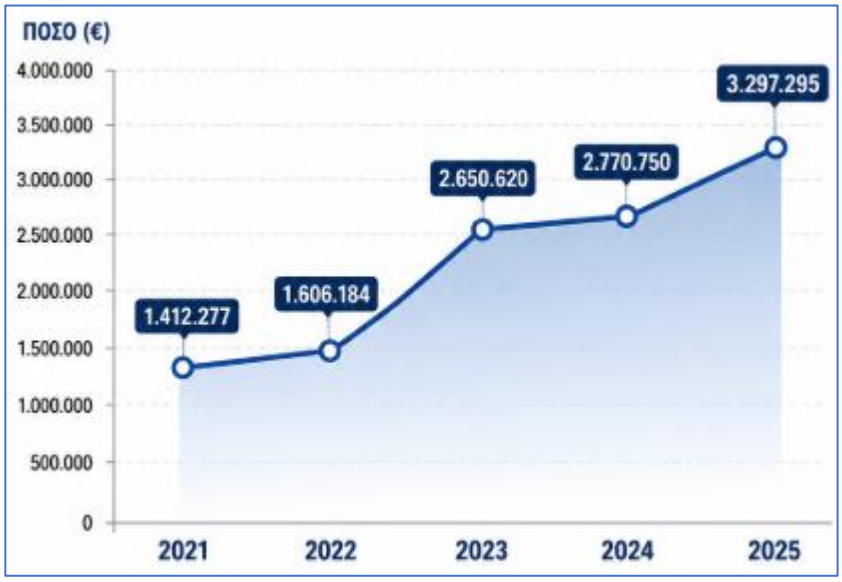

Από τον έλεγχο της διαδικασίας σίτισης, προέκυψαν τα πιο κάτω:

3.8.1 Αξιολόγηση συσσιτίου από κρατούμενους. Για την αξιολόγηση της ποιότητας του φαγητού και τη συλλογή απόψεων των κρατουμένων, η Υπηρεσία μας προχώρησε στη διεξαγωγή έρευνας μέσω ερωτηματολογίου, το οποίο αφορούσε στην ποιότητα και ποσότητα των παρεχόμενων γευμάτων. Συνολικά συμμετείχαν 283 κρατούμενοι, σε εθελοντική βάση, οι οποίοι κατανέμονται ως εξής:

Δεδομένου ότι η επιλογή των συμμετεχόντων δεν έγινε με στατιστική δειγματοληψία, τα αποτελέσματα αποτυπώνουν τις απόψεις των κρατουμένων που επέλεξαν να συμμετάσχουν και δεν μπορούν να θεωρηθούν κατ' ανάγκη αντιπροσωπευτικά του συνόλου του πληθυσμού των Φυλακών. Παρέχουν, ωστόσο, χρήσιμες ενδείξεις ως προς τις αντιλήψεις και τα ζητήματα που απασχολούν σημαντικό αριθμό κρατουμένων. Τα αποτελέσματα που προκύπτουν παρατίθενται αναλυτικά στο Παράρτημα IV.

Όπως προκύπτει από τα ερωτηματολόγια, τα συνολικά επίπεδα ικανοποίησης των κρατουμένων για το φαγητό είναι μοιρασμένα, αφού το 39% των κρατουμένων δηλώνει δυσαρεστημένο ή πολύ δυσαρεστημένο από το φαγητό που προσφέρεται, ενώ το 37% δηλώνει ικανοποιημένο ή πολύ ικανοποιημένο. Αξίζει

ωστόσο να σημειωθεί ότι το ποσοστό ικανοποίησης των ξένων κρατουμένων είναι σαφώς χαμηλότερο σε σχέση με τους ελληνόφωνους. Τα επόμενα ερωτήματα είχαν στόχο την εμβάθυνση ως προς τους λόγους της συνολικής ικανοποίησης ή μη των κρατουμένων, με τα αποτελέσματα να παρουσιάζονται πιο κάτω:

(α) Ποιότητα φαγητού. Οι απαντήσεις σε σχέση με την ποιότητα του φαγητού συνάδουν με εκείνες που αφορούν στη συνολική ικανοποίηση κρατουμένων. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στο σχετικό γραφικό, το 31% θεωρεί την ποιότητα του φαγητού ως καλή μέχρι πολύ καλή, ενώ το 35% την αξιολογεί ως κακή μέχρι πολύ κακή, με το ποσοστό των ξένων να εκφράζουν εντονότερα τη δυσαρέσκειά τους.

Αξιοσημείωτα είναι επίσης τα ευρήματα που αφορούν στις απόψεις των κρατουμένων σχετικά με τα υπόλοιπα θέματα που επηρεάζουν την ποιότητα του φαγητού. Όπως προκύπτει, το 65% των κρατουμένων θεωρεί ότι το φαγητό δεν είναι καλά μαγειρεμένο και άνοστο, με σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ ξενόγλωσσων (79%) και ελληνόφωνων (56%). Η διαφοροποίηση αυτή συνδέεται με διαφορετικές διατροφικές συνήθειες, καθώς σε ανοικτού τύπου ερώτηση, από τους 27 κρατούμενους που εξέφρασαν την επιθυμία για περισσότερα μπαχαρικά ή περισσότερα γεύματα από διεθνείς κουζίνες, οι 24 είναι ξένοι.

Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι το 77% δήλωσε πως το φαγητό δεν σερβίρεται πάντα ζεστό, ενώ σημειώνεται ότι το ποσοστό αυτό είναι ακόμη ψηλότερο στις πτέρυγες 1, 2 και 8 στις οποίες λειτουργούν μαγειρεία, και επομένως κάποιος θα ανέμενε το αντίθετο.

Πολύ υψηλό είναι επίσης το ποσοστό των κρατουμένων που δήλωσαν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δεν έφαγαν (74%), ιδιαίτερα λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η μόνη εναλλακτική επιλογή σίτισης, είναι από τα είδη που προσφέρονται από το παντοπωλείο των Φυλακών. Οι κρατούμενοι προέβησαν επίσης στις πιο κάτω δηλώσεις, οι οποίες σχετίζονται με την ποιότητα του φαγητού, και υποβάλλονται για προβληματισμό της διοίκησης:

- Δεν έφαγαν επειδή τα μακαρόνια ήταν χωρίς σάλτσα.
- Κακή ποιότητα πρώτων υλών, φρούτων και λαχανικών.
- Δεν παρέχεται η επιλογή για προσθήκη άλατος, πιπεριού, λαδιού, ξυδιού ή λεμονιού.
- Επιθυμία για περισσότερα φρούτα, λαχανικά και μεγαλύτερη ποιότητα και ποικιλία στις σαλάτες

(β) Ποικιλία φαγητού. Κάθε εβδομάδα ετοιμάζονται διαφορετικά προγράμματα σίτισης, ανάλογα με τη δίαιτα που ακολουθεί ο κάθε κρατούμενος (κανονική, γαστρική, υπολιπιδαιμική, χορτοφαγική ή ειδική λόγω θρησκείας). Από τον έλεγχο του κανονικού προγράμματος σίτισης για επτά συνεχόμενες εβδομάδες (6.8.2024–23.9.2024), διαπιστώθηκε ότι σε 49 ημέρες, κατά τις οποίες παρασχέθηκαν 98 γεύματα, παρασκευάστηκαν 36 διαφορετικά είδη φαγητού. Μόνο τρία φαγητά επαναλήφθηκαν όλες τις εβδομάδες, ενώ άλλα τρία ετοιμάστηκαν σε έξι από τις επτά. Τα πιο πάνω δεν φαίνεται να αφήνουν ικανοποιημένους τους κρατούμενους, αφού το 78% θεωρεί ότι το ίδιο φαγητό επαναλαμβάνεται συχνά, ενώ η ποικιλία αποτελεί τη συχνότερη πρόταση για βελτίωση. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι σε ανοικτού τύπου ερώτηση, 21 κρατούμενοι ζήτησαν λιγότερο κοτόπουλο, το οποίο, στο πρόγραμμα σίτισης των επτά εβδομάδων που ελέγχθηκε, περιλαμβανόταν στο μενού 18 φορές, αφού αποτελούσε μέρος δέκα διαφορετικών φαγητών.

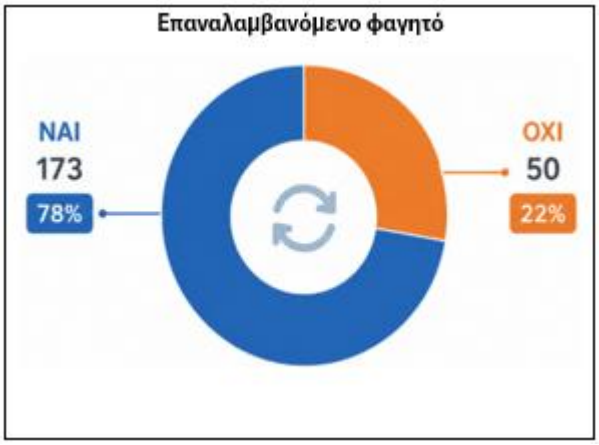

(γ) Ποσότητα φαγητού. Η ποσότητα του φαγητού κρίνεται οριακά θετική από τους κρατούμενους, χωρίς να υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των ελληνόφωνων και των ξενόγλωσσων. Παρόλα αυτά, το 45% θεωρεί ότι η ποσότητα του φαγητού είναι ελλιπής ή πολύ ελλιπής, θέμα που χρήζει αξιολόγησης από τη Διεύθυνση.

3.8.2 Επιτόπια επίσκεψη στα μαγειρεία των Κεντρικών Φυλακών. Στο πλαίσιο του ελέγχου, η Υπηρεσία μας διενήργησε απροειδοποίητες επισκέψεις στα μαγειρεία των Κεντρικών Φυλακών, με σκοπό να διαπιστώσει επιτόπου τις συνθήκες παρασκευής των γευμάτων, καθώς και την ποσότητα και ποιότητα του φαγητού που παρέχεται στους κρατουμένους. Η πραγματοποίηση των επισκέψεων χωρίς προηγούμενη ενημέρωση επέτρεψε στο κλιμάκιο να σχηματίσει εικόνα για τη συνήθη λειτουργία των μαγειρείων και για τα γεύματα όπως αυτά προσφέρονται στους κρατουμένους στην καθημερινή λειτουργία των Φυλακών.

Κατά τις επισκέψεις, το κλιμάκιο επιθεώρησε τους χώρους των μαγειρείων και διαπίστωσε πολύ ικανοποιητικό επίπεδο καθαριότητας. Η γενική εικόνα των χώρων στους οποίους παρασκευάζεται το φαγητό κρίθηκε θετική και, κατά τον χρόνο των επισκέψεων, δεν εντοπίστηκαν ζητήματα καθαριότητας που να προκαλούν προβληματισμό.

Παράλληλα, μέλη της Υπηρεσίας μας δοκίμασαν τα ίδια τα γεύματα που προορίζονταν για τους κρατουμένους, ώστε η αξιολόγηση να μην περιοριστεί σε οπτική επιθεώρηση. Στο πλαίσιο δύο

επισκέψεων δοκιμάστηκαν, μεταξύ άλλων, φακές, βοδινό και χορτοφαγικό μπιφτέκι, κοτολέτα, κοτόπουλο και πλιγούρι. Τα γεύματα που δοκιμάστηκαν από μέλη του κλιμακίου κρίθηκαν ικανοποιητικά ως προς την ποιότητα και την ποσότητά τους. Η διαπίστωση αυτή αφορά τα συγκεκριμένα γεύματα και τον χρόνο των επιτόπιων ελέγχων και δεν αναιρεί τις απόψεις που καταγράφηκαν μέσω των ερωτηματολογίων.

Συνολικά, από τους απροειδοποίητους ελέγχους, η Υπηρεσία μας έμεινε ικανοποιημένη από την εικόνα που παρουσίαζαν τα μαγειρεία, την καθαριότητα των χώρων, καθώς και από την ποσότητα και την ποιότητα των γευμάτων που εξετάστηκαν. Τα ευρήματα αυτά καταγράφονται ως θετικό στοιχείο ως προς τη λειτουργία του συσσιτίου των Κεντρικών Φυλακών.

3.8.3 Θρεπτικότητα συσσιτίου. Η Υπηρεσία μας δεν είναι σε θέση να επιβεβαιώσει τη θρεπτική επάρκεια του εβδομαδιαίου προγράμματος, καθώς αυτό δεν ετοιμάζεται με βάση οδηγίες κλινικού διατροφολόγου αλλά επαφίεται στην εμπειρία των υπεύθυνων λειτουργών. Σύμφωνα με τις βασικές αρχές λειτουργίας των Φυλακών, όπως αναφέρονται στον σύνδεσμο της Ενότητας 2.1, το μενού θα πρέπει να καθορίζεται σε μηνιαία βάση από διατροφολόγο του Υπουργείου Υγείας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση των Φυλακών και τον Υπεύθυνο Αξιωματικό των Μαγειρείων. Επισημαίνεται επίσης ότι σύμφωνα με τον Κανονισμό 60(2) των περί Φυλακών (Γενικών) Κανονισμών, το διαιτολόγιο καθορίζεται από το Διευθυντή ύστερα από εισήγηση του ιατρικού λειτουργού των Φυλακών, ο οποίος λαμβάνει υπόψη την ηλικία, την υγεία, την εργασία και, κατά το δυνατό, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των κρατουμένων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να ετοιμαστεί Πρωτόκολλο Σίτισης, το οποίο θα περιλαμβάνει τις κατευθυντήριες οδηγίες για την κατάρτιση του προγράμματος σίτισης. Το Πρωτόκολλο να ετοιμαστεί σε συνεργασία με τον Ιατρικό Λειτουργό των Φυλακών και κλινικό διατροφολόγο, ώστε να διασφαλίζεται ότι το παρεχόμενο φαγητό ανταποκρίνεται στις διατροφικές ανάγκες και στα πρότυπα υγιεινής των κρατουμένων.

3.8.4 Εξέταση της τροφής από τον ιατρικό λειτουργό. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 74(1) των περί Φυλακών Γενικών Κανονισμών, ο ιατρικός λειτουργός οφείλει να εξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα την τροφή που παρέχεται στους κρατουμένους, να καταχωρίζει σε ειδικό ημερολόγιο οποιαδήποτε αμέλεια σχετίζεται με την ποιότητα, την ποσότητα ή τον τρόπο παρασκευής της και να ενημερώνει σχετικά τον Διευθυντή.

Όπως μας ανέφερε ο ιατρικός λειτουργός, διενεργούνται έλεγχοι περίπου δύο φορές την εβδομάδα, οι οποίοι αφορούν τόσο στην ποιότητα του φαγητού όσο και στην καθαριότητα των μαγειρείων. Τυχόν παρατηρήσεις διατυπώνονται προφορικά προς τον υπεύθυνο δεσμοφύλακα των μαγειρείων, ο οποίος προβαίνει σε σχετική καταγραφή στο ημερολόγιο των μαγειρείων. Ωστόσο, από τον έλεγχο του ημερολογίου των μαγειρείων της πτέρυγας 11 για τον μήνα Ιανουάριο 2026, διαπιστώθηκε ότι υπήρχε μόνο μία σχετική καταχώριση, χωρίς οποιεσδήποτε παρατηρήσεις, γεγονός που εγείρει ζητήματα ως προς την πληρότητα και την αξιοπιστία της τεκμηρίωσης των διενεργούμενων ελέγχων.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Για σκοπούς συμμόρφωσης με τον πιο πάνω Κανονισμό και ενίσχυσης της διαφάνειας και της επαρκούς τεκμηρίωσης των ελέγχων, να θεσπιστεί ξεχωριστό ημερολόγιο, το οποίο να τηρείται από τον ιατρικό λειτουργό και να συμπληρώνεται και υπογράφεται από τον ίδιο σε κάθε έλεγχο των μαγειρείων και της παρεχόμενης τροφής.

3.8.5 Συνταγολόγιο φαγητού. Εντός του 2025 ετοιμάστηκαν συνταγές για τα φαγητά που ετοιμάζονται στα μαγειρεία. Παρόλα αυτά, η παρασκευή των γευμάτων εξακολουθεί να βασίζεται κυρίως στην εμπειρία και εκπαίδευση των κρατουμένων που εργάζονται εκεί. Η πρακτική αυτή ενέχει κινδύνους για τη διασφάλιση της ποιότητας και της ομοιομορφίας των φαγητών, διότι συνήθως τα δύο από τα τρία μαγειρεία λειτουργούν αποκλειστικά από κρατουμένους, χωρίς άμεση παρουσία επαγγελματία μάγειρα.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το συνταγολόγιο να εγκριθεί από την ιατρική λειτουργό των Φυλακών και να ακολουθούνται πιστά οι συνταγές του, στις οποίες γίνεται αναφορά στα υλικά, στις ακριβείς ποσότητες και στη μέθοδο παρασκευής. Αυτό θα συμβάλει στη διατήρηση σταθερής ποιότητας, στη μείωση σπατάλης πρώτων υλών και στη διευκόλυνση της εκπαίδευσης νέου προσωπικού και κρατουμένων.

3.8.6 Παραγγελίες πρώτων υλών. Μετά την κατάρτιση του εβδομαδιαίου προγράμματος σίτισης, ο υπεύθυνος του σιτηρεσίου υπολογίζει τις ποσότητες των πρώτων υλών που απαιτούνται για την παραγωγή των γευμάτων, οι οποίες εγκρίνονται από τον υπεύθυνο αξιωματικό. Ωστόσο, ο υπολογισμός των ποσοτήτων, ιδιαίτερα για τα μη βασικά υλικά, γίνεται εμπειρικά. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή η επαλήθευση της ορθότητάς τους από την Υπηρεσία μας.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να τηρείται τεκμηριωμένο αρχείο των ποσοτήτων που παραγγέλλονται, το οποίο να βασίζεται στο εγκεκριμένο συνταγολόγιο των γευμάτων, στον ακριβή αριθμό κρατουμένων που σιτίζονται, στα διαθέσιμα αποθέματα και σε άλλους παράγοντες που κρίνει αναγκαίους το ΤΦ (όπως ειδικές δίαιτες, εποχιακές διακυμάνσεις κ.λπ.).

Για την υποβοήθηση του ΤΦ στην οργάνωση της διαδικασίας αυτής, μπορεί να ζητηθεί τεχνική καθοδήγηση από το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς (ΓΕΕΦ). Στις Μονάδες της Εθνικής Φρουράς που λειτουργούν μαγειρεία, εφαρμόζεται η Πάγια Διαταγή ΓΕΕΦ αρ. 6-19/2021 “Τροφοδοσία ΕΦ”, η οποία ρυθμίζει λεπτομερώς τον τρόπο κατάρτισης του προγράμματος σίτισης. Επίσης, χρησιμοποιείται «Εγχειρίδιο Μαγειρικής» με αναλυτικές συνταγές και λειτουργεί μηχανογραφικό σύστημα για την παραγγελία των απαιτούμενων υλικών.

3.9 Θέμα: Ιατρική περίθαλψη κρατουμένων

3.9.1 Ανάγκες Τμήματος Φυλακών σε ιατρικό προσωπικό. Η παροχή υπηρεσιών υγείας εντός των Φυλακών αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση του κράτους, τόσο για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κρατουμένων όσο και για την προστασία της δημόσιας υγείας. Σύμφωνα με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές, και ειδικότερα τους Κανόνες Mandela του Οργανισμού Ηνωμένων

Εθνών και τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, οι κρατούμενοι δικαιούνται πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ισότιμες με εκείνες του γενικού πληθυσμού.

Την ευθύνη για την παροχή ιατρικών υπηρεσιών στις Φυλακές έφερε αρχικά το Υπουργείο Υγείας, στο πλαίσιο συνεργασίας με το ΥΔΔΤ. Στη συνέχεια, με βάση την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 27.11.2019 και τον περί Ίδρυσης του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας Νόμο του 2017, όλες οι σχετικές αρμοδιότητες μεταβιβάστηκαν στον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥπΥ), ο οποίος, σύμφωνα με γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας ημερομηνίας 11.3.2025, υποχρεούται να παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στις Φυλακές δωρεάν.

Όπως διαπιστώθηκε, η στελέχωση των Υπηρεσιών Υγείας παραμένει ανεπαρκής για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών, οι οποίες εντείνονται λόγω του υπερπληθυσμού των Φυλακών. Σύμφωνα με επιστολή του ΤΦ προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΔΔΤ ημερ. 15.5.2024, η ανεπαρκής στελέχωση των υπηρεσιών υγείας οδηγεί σε καθυστερήσεις στη διάγνωση και διαχείριση ψυχικών διαταραχών και εθισμών, σε ελλιπή φροντίδα για ευάλωτες ομάδες κρατουμένων (γυναίκες, νεαροί, αλλοδαποί, σεξουαλικά αδικοπραγούντες) και σε αυξημένο κίνδυνο για αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές, απόπειρες αυτοκτονίας και επιδείνωση της υγείας των κρατουμένων.

Η ίδια επιστολή, η οποία αποτελεί συνέχεια προηγούμενων σχετικών αναφορών προς τις αρμόδιες αρχές, καταγράφει σημαντικά κενά σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό ως εξής:

Ειδικότητα	Υπηρετούντες	Απαιτούμενοι
Ψυχίατροι	1	2
Κλινικοί ψυχολόγοι	Μερικής απασχόλησης	5 πλήρους απασχόλησης
Δικανικοί ψυχολόγοι	-	2 πλήρους απασχόλησης
Εργοθεραπευτές	1 (διήμερη βάση)	1 πλήρους απασχόλησης
Νοσηλευτές ψυχικής υγείας (γενικός πληθυσμός)	5 πλήρους + 2 διήμεροι	6 πλήρους
Νοσηλευτές ψυχικής υγείας Πτέρυγας 10	6	12
Παθολόγοι	3	3
Νοσηλευτές παθολογίας (χορήγηση φαρμάκων)	-	6

Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός ότι η χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής στους κρατούμενους εξακολουθεί να διενεργείται από σωφρονιστικούς υπαλλήλους, αντί από νοσηλευτικό προσωπικό, κατά παρέκκλιση των διεθνώς αποδεκτών προτύπων για την παροχή υπηρεσιών υγείας σε χώρους κράτησης. Η Διεύθυνση του ΤΦ έχει επανειλημμένα επισημάνει το πρόβλημα προς το Υπουργείο Υγείας, υποδεικνύοντας την ανάγκη στελέχωσης των Φυλακών με επαρκές νοσηλευτικό προσωπικό, ώστε η χορήγηση των φαρμάκων να διενεργείται από επαγγελματίες υγείας, ενώ σχετική αναφορά γίνεται και στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΥΔΔΤ/01/2022.

Η CPT έχει επανειλημμένα επικρίνει την εν λόγω πρακτική. Στην πιο πρόσφατη έκθεσή της για την Κύπρο υπογραμμίζει ότι η χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής από μη νοσηλευτικό προσωπικό παραβιάζει την αρχή της ιατρικής εμπιστευτικότητας, ενδέχεται να εκθέτει τους κρατούμενους σε κινδύνους και αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας που διέπουν την παροχή υπηρεσιών υγείας, ανεξαρτήτως του επιπέδου εκπαίδευσης ή εμπειρίας του προσωπικού του ΤΦ.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Η Διεύθυνση του ΤΦ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και τον ΟΚΥπΥ, να εντείνει τις ενέργειές της προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης και ορθή στελέχωση με ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τις πραγματικές ανάγκες του Τμήματος.

3.9.2 Ιατρική παρακολούθηση κρατουμένων. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 65(1) των περί Φυλακών (Γενικών) Κανονισμών του 1997, ο ιατρικός λειτουργός υποχρεούται να εξετάζει κάθε κρατούμενο στις πιο κάτω περιπτώσεις:

Διαπιστώθηκε ότι μόνο οι πρόνοιες των παραγράφων (α) και (γ), οι οποίες θεωρούνται ουσιώδεις, εφαρμόζονται πλήρως, αφού όλοι οι κρατούμενοι εξετάζονται κατά την εισαγωγή τους στις Φυλακές και τους παρέχεται η δυνατότητα ιατρικής εξέτασης οποτεδήποτε αυτή ζητηθεί. Ωστόσο, οι πρόνοιες των παραγράφων (β) και (δ) δεν εφαρμόζονται.

Ειδικότερα, σε σχέση με την παράγραφο (β), διαπιστώθηκε ότι δεν υφίσταται μηχανισμός ή σύστημα παρακολούθησης για τον εντοπισμό κρατουμένων οι οποίοι δεν έχουν υποβληθεί σε ιατρική εξέταση εντός περιόδου δώδεκα μηνών, ώστε να καλούνται για προληπτική ιατρική αξιολόγηση με πρωτοβουλία του ιατρικού λειτουργού, όπως ρητά προβλέπεται από τον Κανονισμό.

Αναφορικά με την παράγραφο (δ), διαπιστώθηκε ότι το ιατρείο ενημερώνεται για τους κρατουμένους που πρόκειται να απολυθούν εντός της ίδιας ημέρας, εξετάζει τον ιατρικό τους φάκελο και τους χορηγεί την αναγκαία φαρμακευτική αγωγή για κάλυψη των αναγκών τους κατά την πρώτη εβδομάδα μετά την αποφυλάκιση, βάσει προηγούμενων ιατρικών εξετάσεων. Ωστόσο, δεν διενεργείται συστηματική ιατρική εξέταση των κρατουμένων αμέσως πριν από την απόλυσή τους, όπως απαιτείται από τον Κανονισμό.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Το ΤΦ θα πρέπει είτε να λάβει τα αναγκαία μέτρα για πλήρη συμμόρφωση με τις εν λόγω πρόνοιες είτε, εφόσον κρίνει ότι αυτές δεν ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες, να προβεί στις δέουσες ενέργειες για τροποποίηση των σχετικών Κανονισμών.

3.9.3 Έλεγχος των χώρων των Φυλακών από τον ιατρικό λειτουργό. Σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74(1) των περί Φυλακών (Γενικών) Κανονισμών του 1997, ο ιατρικός λειτουργός οφείλει να επιθεωρεί τουλάχιστον μία φορά κάθε 30 ημέρες τους χώρους διαβίωσης, σίτισης και εργασίας των κρατουμένων, να εξετάζει σε τακτικά χρονικά διαστήματα την τροφή που τους παρέχεται και να καταχωρίζει σε ειδικό ημερολόγιο τα αποτελέσματα των επιθεωρήσεων και ελέγχων του, καταγράφοντας τυχόν ελλείψεις ή αμέλειες που αφορούν την ποιότητα, την ποσότητα ή την παρασκευή της τροφής, καθώς και θέματα καθαριότητας, αποχέτευσης, θερμοκρασίας, εξαερισμού ή οποιαδήποτε άλλη παράμετρο επηρεάζει αρνητικά την υγεία των κρατουμένων. Σε περιπτώσεις διαπίστωσης ελλείψεων, οι Κανονισμοί προβλέπουν την υποβολή σχετικής γραπτής έκθεσης προς τον Διευθυντή.

Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι, παρόλο που ιατρική λειτουργός διενεργεί ελέγχους τόσο στους χώρους σίτισης και μαγειρεία όσο και στους χώρους διαβίωσης των κρατουμένων σε μηνιαία βάση, εντούτοις δεν τηρείται ξεχωριστό ειδικό μητρώο/ημερολόγιο στο οποίο να καταγράφονται, με συστηματικό τρόπο και ενυπόγραφα, τα αποτελέσματα των εν λόγω ελέγχων και επιθεωρήσεων. Οι παρατηρήσεις της ιατρικού λειτουργού γνωστοποιούνται προφορικά στους αρμόδιους δεσμοφύλακες (μαγειρείων ή πτερύγων), ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις καταχωρίζονται στο ημερολόγιο των μαγειρείων από τον δεσμοφύλακα. Η υφιστάμενη πρακτική της προφορικής ενημέρωσης και της αποσπασματικής καταγραφής δεν διασφαλίζει επαρκή τεκμηρίωση των ελέγχων, τη λήψη μέτρων για αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων που εντοπίζονται και τη συμμόρφωση με τις πρόνοιες των πιο πάνω Κανονισμών.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας:

- Για συμμόρφωση με τους πιο πάνω Κανονισμούς, αλλά και για ενίσχυση της διαφάνειας και της τεκμηρίωσης των ελέγχων που διενεργεί η ιατρικής λειτουργός, να τηρούνται ξεχωριστά μητρώα/ημερολόγια στους πιο πάνω χώρους, τα οποία να συμπληρώνονται και να υπογράφονται από την πιο πάνω κάθε φορά που διενεργείται έλεγχος, με παράλληλη ενημέρωση του Διευθυντή, όπου αυτό απαιτείται.

- Για σκοπούς ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου, να διενεργούνται αιφνιδιαστικοί έλεγχοι και από τους τρεις γενικούς ιατρικούς λειτουργούς των Φυλακών.

3.10 Θέμα: Εργασία των Κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 86 των περί Φυλακών Γενικών Κανονισμών, όλοι οι κρατούμενοι που έχουν καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης πέραν του ενός μηνός και επιθυμούν να λαμβάνουν το επίδομα φιλοπονίας, πρέπει να απασχολούνται σε εργασία. Περαιτέρω, ο Κανονισμός 89(2) προβλέπει ότι η εργασία των κρατουμένων πρέπει να αποσκοπεί στη δημιουργική αξιοποίηση του χρόνου κράτησης, στην επαγγελματική εκπαίδευση, στη διατήρηση ή ενίσχυση της απασχολησιμότητας των κρατουμένων και στη διευκόλυνση της ομαλής επανένταξής τους στην κοινωνία.

Πέραν της συμμόρφωσης με τις νομοθετικές πρόνοιες, η εργασία αποτελεί βασικό στοιχείο της σωφρονιστικής μεταχείρισης, καθώς συμβάλλει στην ανάπτυξη επαγγελματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, στην καλλιέργεια αίσθησης υπευθυνότητας και πειθαρχίας, καθώς και στη διατήρηση της ψυχοκοινωνικής ισορροπίας των κρατουμένων κατά τη διάρκεια της κράτησής τους.

Από τον έλεγχό μας διαπιστώθηκε ότι, λόγω του υπερπληθυσμού, παρόλο που 767 κρατούμενοι παρουσιάζονταν ως εργαζόμενοι στις 19.12.2025, το 85% των εργαζόμενων ήταν τοποθετημένο στην κατηγορία «Καθαριστές», ενώ μόνο περιορισμένος αριθμός κρατουμένων απασχολείτο σε θέσεις που προσφέρουν εξειδικευμένες γνώσεις, τεχνικές δεξιότητες ή επαγγελματική κατάρτιση.

Η πρακτική αυτή περιορίζει σημαντικά τις δυνατότητες των κρατουμένων να αποκτήσουν ουσιαστική εργασιακή εμπειρία και δεξιότητες που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν μετά την αποφυλάκισή τους. Ως

εκ τούτου, η υφιστάμενη μορφή απασχόλησης, παρότι ικανοποιεί σε σημαντικό βαθμό την απαίτηση για παροχή εργασίας, δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στους σκοπούς που θέτει ο Κανονισμός 89(2) αναφορικά με την επαγγελματική εκπαίδευση, την ενίσχυση της απασχολησιμότητας και την προετοιμασία των κρατουμένων για κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς που δημιουργεί ο υπερπληθυσμός των Κεντρικών Φυλακών, η Διεύθυνση να εξετάσει τη δυνατότητα περαιτέρω διεύρυνσης των διαθέσιμων θέσεων εργασίας και ανάπτυξης νέων μορφών παραγωγικής απασχόλησης, με στόχο την παροχή ευκαιριών σε μεγαλύτερο αριθμό κρατουμένων και την ενίσχυση της προετοιμασίας τους για επανένταξη στην αγορά εργασίας μετά την αποφυλάκισή τους.

3.11 Θέμα: Εκπαίδευση κρατουμένων

Η παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις Κεντρικές Φυλακές αποτελεί βασικό πυλώνα της σωφρονιστικής πολιτικής και σημαντικό εργαλείο για την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη των κρατουμένων μετά την αποφυλάκισή τους. Η συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες δεν περιορίζεται μόνο στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, αλλά συμβάλλει παράλληλα στη δημιουργική αξιοποίηση του χρόνου κράτησης, στην προσωπική ανάπτυξη των κρατουμένων και στη διατήρηση ενός πιο θετικού και παραγωγικού περιβάλλοντος εντός των Φυλακών. Επίσης, μειώνει τον χρόνο αδράνειας των κρατουμένων, γεγονός που μπορεί να συμβάλει στην μείωση της παραβατικής συμπεριφοράς.

Στις Κεντρικές Φυλακές προσφέρεται σειρά θεωρητικών και πρακτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ανάλογα με το πρόγραμμα που παρακολουθούν, οι κρατούμενοι λαμβάνουν πιστοποιητικά από την Εσπερινή Τεχνική Σχολή ή άλλα αρμόδια εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία μπορούν να ενισχύσουν τις προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης μετά την αποφυλάκισή τους.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, περίπου οι μισοί κρατούμενοι δεν παρακολουθούν κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ενώ οι άλλοι μισοί παρακολουθούν τουλάχιστον ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, διάρκειας περίπου δύο ωρών. Το πολύ χαμηλό ποσοστό του χρόνου των κρατουμένων που αφιερώνεται σε εκπαιδευτικά προγράμματα, που όπως αναφέρουμε πιο πάνω συντείνουν στον σωφρονισμό και επανένταξη στην κοινωνία, θα πρέπει να απασχολήσει το ΤΦ. Από τη γενικότερη αυτή εικόνα διαφοροποιείται αισθητά η Πτέρυγα 3 (γυναικεία), καθώς το ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα προσεγγίζει το 99%.

Ωστόσο, αναλύοντας το πιο κάτω γραφικό, διαπιστώνονται ορισμένες αδυναμίες ως προς την παροχή εκπαιδευτικών επιλογών.

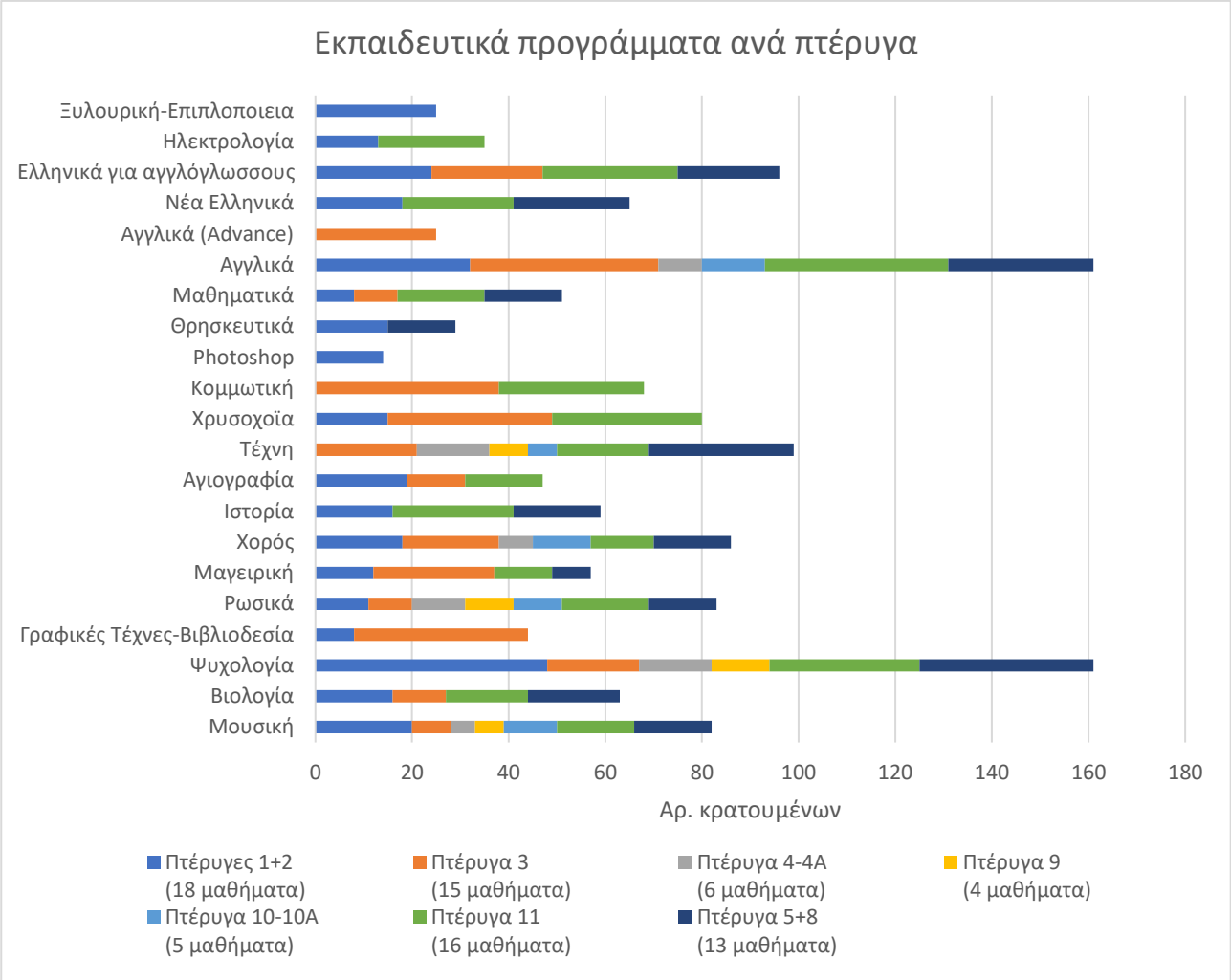

Συγκεκριμένα αναφέρονται τα εξής:

- Εντοπίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς το εύρος των εκπαιδευτικών επιλογών που είναι διαθέσιμες στους κρατουμένους ανάλογα με την πτέρυγα διαμονής τους. Ειδικότερα, στις Πτέρυγες 4, 9 και 10 προσφέρονται μόλις τέσσερα έως έξι διαφορετικά μαθήματα, ενώ στις Πτέρυγες 1 και 2 οι διαθέσιμες επιλογές ανέρχονται σε 18. Κατά συνέπεια, οι δυνατότητες συμμετοχής των κρατουμένων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες εξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό από την πτέρυγα στην οποία διαμένουν. Σχετικά, η CPT έχει επισημάνει ότι αριθμός κρατουμένων ανέφερε πως δεν είχε ουσιαστικές δραστηριότητες για να οργανώσει δημιουργικά την καθημερινότητά του, περιλαμβανομένων κρατουμένων που εκτίουν μακροχρόνιες ή ισόβιες ποινές.

- Ορισμένα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης με άμεση πρακτική και επαγγελματική αξία, όπως η ξυλουργική-επιπλοποιία και η ηλεκτρολογία, παρέχονται μόνο σε περιορισμένο αριθμό πτερύγων. Ως αποτέλεσμα, η πρόσβαση σε προγράμματα που μπορούν να προσφέρουν αξιοποιήσιμες επαγγελματικές δεξιότητες μετά την αποφυλάκιση περιορίζεται σε σχετικά μικρό αριθμό κρατουμένων.

- Τα περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα παρέχονται αποκλειστικά στην ελληνική ή την αγγλική γλώσσα. Δεδομένου ότι σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών αποτελείται από αλλοδαπούς κρατουμένους με περιορισμένη γνώση των δύο αυτών γλωσσών, ο γλωσσικός παράγοντας λειτουργεί ως πρόσθετο εμπόδιο στη συμμετοχή τους στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Σημειώνεται ότι τα πιο πάνω στατιστικά στοιχεία ενδέχεται να μην αποτυπώνουν πλήρως την πραγματική εικόνα συμμετοχής των κρατουμένων, καθώς από τον έλεγχο μας διαπιστώθηκαν σημαντικές αδυναμίες στην τήρηση των παρουσιολογίων των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Συγκεκριμένα, από δειγματοληπτικό έλεγχο παρουσιολογίων για την περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2025 εντοπίστηκαν τα πιο κάτω:

Τα πιο πάνω ευρήματα καταδεικνύουν αδυναμίες τόσο στη διαδικασία καταχώρισης και διασταύρωσης των στοιχείων όσο και στους μηχανισμούς ελέγχου της παρουσίας των συμμετεχόντων. Ως εκ τούτου, επηρεάζεται η αξιοπιστία των στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση και αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Συστάσεις Ελεγκτικής Υπηρεσίας:

- Δεδομένου ότι η παροχή εργαστηριακών μαθημάτων περιορίζεται σήμερα σε συγκεκριμένες πτέρυγες κυρίως για λόγους ασφάλειας, η Διεύθυνση των Κεντρικών Φυλακών, σε συνεργασία με το ΥΔΔΤ, να μεριμνήσει ώστε, στο πλαίσιο του σχεδιασμού ανέγερσης νέων Φυλακών, να ενσωματωθούν κατάλληλες υποδομές και λειτουργικές ρυθμίσεις που θα επιτρέπουν την ασφαλή και ισότιμη πρόσβαση όλων των κρατουμένων σε εργαστηριακά και επαγγελματικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

- Να εξεταστεί η δυνατότητα διεύρυνσης του αριθμού και του είδους των μαθημάτων που προσφέρονται στις πτέρυγες με περιορισμένες εκπαιδευτικές επιλογές, ώστε να μειωθούν οι υφιστάμενες ανισότητες και να διασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής για όλους τους κρατουμένους.

- Να αξιολογηθεί η δυνατότητα ανάπτυξης εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού σε πρόσθετες γλώσσες, με στόχο τη διευκόλυνση της συμμετοχής ξενόγλωσσων κρατουμένων.

- Να αναπτυχθεί ηλεκτρονικό σύστημα καταγραφής παρουσιών και συμμετοχών, διασυνδεδεμένο με τα επίσημα μητρώα των κρατουμένων, ώστε να διασφαλίζεται η ακρίβεια, η πληρότητα και η επικαιροποίηση των δεδομένων. Μέχρι την υλοποίηση ενός τέτοιου συστήματος, να θεσπιστούν διαδικασίες τακτικής διασταύρωσης των παρουσιολογίων με τα επίσημα στοιχεία των κρατουμένων και να διενεργούνται περιοδικοί δειγματοληπτικοί έλεγχοι για την επαλήθευση της ορθότητας των καταχωρίσεων.

3.12 Θέμα: Σύστημα επιβράβευσης κρατουμένων.

Διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει σε ισχύ οποιοδήποτε σύστημα επιβράβευσης της καλής συμπεριφοράς και σωφρονισμού των κρατουμένων, βάσει του οποίου θα καθορίζονταν κριτήρια αξιολόγησης συγκεκριμένων παραμέτρων. Θεωρούμε ότι ένα τέτοιο σύστημα θα ενθάρρυνε θεμιτές συμπεριφορές, όπως καθαριότητα κελιού και ατομική υγιεινή, συμμετοχή σε εκπαιδεύσεις και άλλες δραστηριότητες σωφρονισμού και παράλληλα θα λειτουργούσε ανασταλτικά σε αρνητικά φαινόμενα, όπως η παραβατική συμπεριφορά. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να εξεταστεί κατά πόσο ένα τέτοιο σύστημα μπορεί, μαζί με τα λοιπά προβλεπόμενα κριτήρια, να λαμβάνεται υπόψη κατά την εξέταση αιτημάτων από την Επιτροπή Κατάταξης, όπως για μεταφορά στην Ανοικτή Φυλακή ή παραχώρηση άδειας εξόδου.

3.13 Θέμα: Συμβούλιο Φυλακών

Σύμφωνα με τον περί Φυλακών Νόμο του 1996, το Συμβούλιο Φυλακών αποτελεί τον βασικό θεσμοθετημένο μηχανισμό εξωτερικής εποπτείας των Φυλακών. Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η εξέταση παραπόνων κρατουμένων, η επιθεώρηση των συνθηκών κράτησης και διαβίωσης, καθώς και η υποβολή εκθέσεων, παρατηρήσεων και εισηγήσεων προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και τον Διευθυντή Φυλακών. Πρόεδρος του Συμβουλίου είναι ο εκάστοτε Έπαρχος Λευκωσίας, ενώ τα υπόλοιπα μέλη διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 23 του Νόμου.

Κατά τον έλεγχό μας διαπιστώσαμε αδυναμίες που επηρέασαν την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου και, κατ' επέκταση, τη λειτουργία του μηχανισμού εξέτασης παραπόνων και εποπτείας των συνθηκών κράτησης.

3.13.1 Παρατεταμένη περίοδος μη λειτουργίας του Συμβουλίου Φυλακών. Λαμβάνοντας υπόψη συστάσεις της CPT και σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το ΥΔΔΤ προωθεί την αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του Συμβουλίου Φυλακών. Στόχος της μεταρρύθμισης είναι η ενίσχυση της ανεξαρτησίας, της αποτελεσματικότητας και των εποπτικών αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου, ιδίως σε θέματα εξέτασης παραπόνων και παρακολούθησης των συνθηκών κράτησης.

Λόγω της προωθούμενης αναθεώρησης, το ΥΔΔΤ δεν υπέβαλε Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο για διορισμό νέου Συμβουλίου μετά τη λήξη της θητείας του προηγούμενου στις 31.1.2022. Ως αποτέλεσμα, για την περίοδο που μεσολάβησε μέχρι τις 19.6.2024, οπότε και διορίστηκε νέο Συμβούλιο για την περίοδο 19.6.2024-18.6.2027, δεν υπήρχε διορισμένο Συμβούλιο.

Ως αποτέλεσμα για περίοδο περίπου δυόμισι ετών δεν λειτουργούσε ο θεσμοθετημένος μηχανισμός εξέτασης παραπόνων κρατουμένων και ανεξάρτητης εποπτείας των συνθηκών κράτησης. Επισημαίνεται ότι, παρά την παρέλευση αρκετών ετών από την έναρξη της σχετικής διαδικασίας, η μεταρρύθμιση δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Μάλιστα, μόλις στις 2.11.2025 το ΥΔΔΤ έθεσε σε δημόσια διαβούλευση μέχρι 2.12.2025 προτεινόμενο νομοσχέδιο για τροποποίηση του περί Φυλακών Νόμου, το οποίο προβλέπει ουσιώδεις αλλαγές στον ρόλο, τη σύνθεση και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Φυλακών.

3.13.2 Παράπονα κρατουμένων παρέμειναν αναπάντητα για σειρά ετών. Τα κιβώτια παραπόνων προς το Συμβούλιο Φυλακών δεν είχαν ανοιχθεί για σειρά ετών, με αποτέλεσμα, κατά το άνοιγμα τους τον Οκτώβριο 2024, να υπάρχουν επιστολές και παράπονα που είχαν υποβληθεί από 12 διαφορετικούς κρατουμένους από το 2019 και εντεύθεν, εκ των οποίων οκτώ είχαν ήδη αποφυλακιστεί.

Τα πιο πάνω δεν συνιστούν απλώς καθυστερήσεις στη λειτουργία του Συμβουλίου. Καταδεικνύουν ουσιαστική αδυναμία του θεσμοθετημένου μηχανισμού εξωτερικής εποπτείας και εξέτασης παραπόνων να λειτουργήσει, για σημαντικές χρονικές περιόδους, με τον τρόπο και τη συχνότητα που προβλέπει η

νομοθεσία. Ιδιαίτερο προβληματισμό δημιουργεί το γεγονός ότι παράπονα παρέμεναν στα κιβώτια για χρόνια, μέχρι και μετά την αποφυλάκιση των παραπονούμενων, το οποίο θέτει σοβαρό ζήτημα ως προς την αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία του μηχανισμού και περιορίζει τη δυνατότητα έγκαιρης αντιμετώπισης ζητημάτων που αφορούν στις συνθήκες κράτησης και τη μεταχείριση των κρατουμένων.

Επιπρόσθετα, κατά την επίσκεψη της αντιπροσωπίας της CPT στις Κεντρικές Φυλακές τον Απρίλιο του 2025, αριθμός κρατουμένων ανέφερε ότι επιστολές που είχαν αποστείλει προς το Συμβούλιο Φυλακών δεν απαντήθηκαν ποτέ ή ότι δεν έλαβαν οποιαδήποτε ενημέρωση για την πορεία εξέτασής τους.

3.13.3 Μη συμμόρφωση με τη νομοθεσία ως προς τη συχνότητα συνεδριάσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 24(3) του περί Φυλακών Νόμου, το Συμβούλιο Φυλακών οφείλει να συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά κάθε τρεις μήνες. Διαπιστώθηκε ότι μεταξύ διαδοχικών συνεδριάσεων μεσολάβησαν περίοδοι που έφθασαν μέχρι και τους έξι μήνες, υπερβαίνοντας σημαντικά το ανώτατο χρονικό διάστημα που προβλέπει η νομοθεσία.

Η μη τακτική σύγκληση του Συμβουλίου περιορίζει τη δυνατότητά του να ασκεί αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές του, να παρακολουθεί συστηματικά τις συνθήκες κράτησης και να ανταποκρίνεται έγκαιρα σε παράπονα και ζητήματα που ανακύπτουν στις Φυλακές.

Σύσταση Ελεγκτικής Υπηρεσίας: Να διασφαλιστεί η συνεχής και απρόσκοπτη λειτουργία του Συμβουλίου Φυλακών, ανεξαρτήτως της πορείας των νομοθετικών μεταρρυθμίσεων που το αφορούν. Παράλληλα, να διασφαλιστεί η πλήρης συμμόρφωση με τις νομοθετικές πρόνοιες που διέπουν τη συχνότητα συνεδριάσεων και τη λειτουργία του Συμβουλίου.

3.14 Συνεχείς αλλαγές στη διεύθυνση του Τμήματος Φυλακών.

Για την αποτελεσματική λειτουργία του ΤΦ, έχει ιδιαίτερη σημασία η ύπαρξη μίας σταθερής διοίκησης, με δυνατότητα χάραξης και συνεπούς εφαρμογής μιας μακροπρόθεσμης πολιτικής. Παρόλα αυτά, κατά την περίοδο 2023–2026, τη διοίκηση του Τμήματος ανέλαβαν διαδοχικά τέσσερεις Αναπληρωτές Διευθυντές, χωρίς να υπάρχει μόνιμη διοίκηση.

Οι συχνές εναλλαγές στην ηγεσία ενός οργανισμού με το μέγεθος, την πολυπλοκότητα και τις ιδιαίτερες επιχειρησιακές απαιτήσεις του ΤΦ δεν ευνοούν τη διοικητική συνέχεια και τη συνεπή εφαρμογή πολιτικών και μεταρρυθμίσεων σε βάθος χρόνου. Κάθε νέα Διεύθυνση χρειάζεται εύλογο χρονικό διάστημα για να αποκτήσει ολοκληρωμένη εικόνα της λειτουργίας του Τμήματος, να αξιολογήσει τα υφιστάμενα προβλήματα, να καθορίσει προτεραιότητες και να θέσει σε εφαρμογή τις πολιτικές και τις διαδικασίες που θεωρεί αναγκαίες. Αντίστοιχα, απαιτείται χρόνος ώστε οι κατευθύνσεις αυτές να μεταφερθούν σε όλα τα επίπεδα της ιεραρχίας, να αφομοιωθούν από το προσωπικό και να ενσωματωθούν στην καθημερινή λειτουργία των Φυλακών. Όταν η διοίκηση μεταβάλλεται σε σύντομα χρονικά διαστήματα, δημιουργείται ο κίνδυνος διακοπής ή διαφοροποίησης των προτεραιοτήτων πριν αυτές προλάβουν να εφαρμοστούν πλήρως και να αξιολογηθούν ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Το ζήτημα αποκτά μεγαλύτερη σημασία λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Κεντρικές Φυλακές αντιμετωπίζουν σειρά σοβαρών και διαχρονικών προβλημάτων, η αντιμετώπιση των οποίων απαιτεί συνέπεια, συνέχεια και συστηματική παρακολούθηση σε βάθος χρόνου. Η διαχείριση του υπερπληθυσμού, η βελτίωση των συνθηκών κράτησης, η ορθή αξιοποίηση του προσωπικού και των διαθέσιμων υποδομών, καθώς και η ενίσχυση των προγραμμάτων εργασίας, εκπαίδευσης και επανένταξης, δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά αποκλειστικά μέσα από βραχυπρόθεσμες παρεμβάσεις.

4. Παραρτήματα

Παράρτημα Ι: Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002). Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδεμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνεται κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζεται, επίσης, ότι οι συστάσεις και τα ευρήματα της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

Αρμοδιότητες Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή, να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Παράρτημα ΙΙ: Μεθοδολογία

Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAI) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους, τους ελέγχους συμμόρφωσης και τους διαχειριστικούς ελέγχους. Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

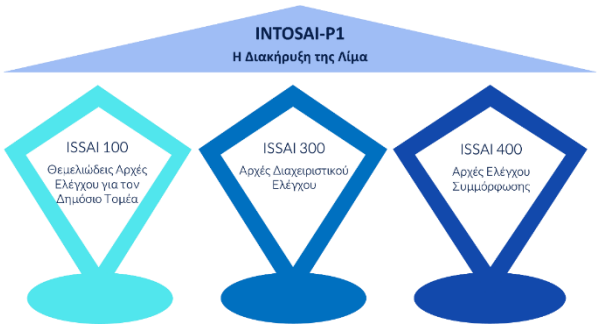

Το θεμελιώδες Πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (Διακήρυξη της Λίμα). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η "Magna Carta" στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014). Το Πρότυπο INTOSAI-P1, όπως και το Πρότυπο INTOSAI-P10 (Διακήρυξη του Μεξικού), αποτελούν μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 300, οι διαχειριστικοί έλεγχοι των Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων περιλαμβάνουν την εξέταση προγραμμάτων, πράξεων, συστημάτων και διαδικασιών διαχείρισης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι πόροι που διατίθενται χρησιμοποιούνται κατά τρόπο οικονομικό, αποδοτικό και αποτελεσματικό. Η αρχή της οικονομίας εξετάζει την ελαχιστοποίηση του κόστους των πόρων, η αρχή της αποδοτικότητας εξετάζει την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού αποτελέσματος από τους διαθέσιμους πόρους και η αρχή της αποτελεσματικότητας εξετάζει την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου. Οι έλεγχοι αυτοί, που εξετάζουν και την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και στο πλαίσιό τους αξιολογούνται διάφορες πτυχές της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εισροών (τα οικονομικά, ανθρώπινα, υλικά, οργανωτικά ή κανονιστικά μέσα που είναι αναγκαία για την υλοποίηση), των υλοποιήσεων (τα παραδοτέα), των αποτελεσμάτων (οι επιδράσεις στους άμεσους παραλήπτες ή αποδέκτες) και του αντίκτυπου (μακροπρόθεσμες αλλαγές στην κοινωνία).

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από το Τμήμα Φυλακών, σε επισκόπηση εγγράφων, μητρώων και αρχείων αλληλογραφίας και στη διενέργεια συναντήσεων με τη Διεύθυνση και το προσωπικό του Τμήματος.

Ο έλεγχος καλύπτει τα έτη 2025 – 2026, καθώς και προηγούμενα έτη, όπου κρίθηκε αναγκαίο.

Διευκρινίζουμε ότι, για σκοπούς δημοσίευσης της παρούσας Ειδικής Έκθεσης, έχουν απαλειφθεί όλες οι αναφορές που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα. Κατ΄ αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται ουσιωδώς η κοινοποίηση των ευρημάτων και διαπιστώσεων της Υπηρεσίας μας που επιβάλλουν τα εφαρμοστέα διεθνή πρότυπα.

Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του παρόντος ελέγχου συμμόρφωσης, ως κριτήρια ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν συγκεκριμένες διατάξεις του θεσμικού πλαισίου ως ακολούθως:

α. Ο περί Φυλακών Νόμος του 1996 (62(Ι)/1996)

β. Οι περί Φυλακών Γενικοί Κανονισμοί (ΚΔΠ 121/97)

γ. Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος του 1999 (158(Ι)/1999).

δ. Κανόνες Mandela του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών

ε. Βασικές Αρχές Λειτουργίας Φυλακών.

Επίσης, για τον υπό αναφορά έλεγχο συμμόρφωσης χρησιμοποιήθηκαν, ως κριτήρια ελέγχου, Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις, Διατάγματα, Γνωστοποιήσεις, Εγκύκλιοι του ΓΛτΔ και του ΤΔΔΠ

Παράρτημα ΙΙΙ: Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αρ. Φακ. Τ.Φ. 13.13.001
Αρ. Τηλ.
Αρ. Φαξ:
email:di

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΛΑΚΩΝ
1702 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

29 Οκτωβρίου, 2026

Γενικό Εκλεκτή

(μέσω Γενικού Διευθυντή Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως)

Γενικός Διευθυντής Υ.Δ.Δ.Τ. Ημερ. ...

Θέμα: Ειδική Έκθεση: Συνθήκες Διαβίωσης των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με αρ. φακ. 05.14.009, 26.13.002.001 ημερομηνίας 05.10.2026 σχετικά με το προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης ελέγχου την οποία η Υπηρεσία σας προτίθεται να δημοσιεύσει και παρατίθενται κατωτέρω τα σχόλια του Τμήματος Φυλακών:

3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις

3.3 Θέμα: Συνθήκες Διαμονής

Σημείο 3.3.3.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και διευκρινίζει ότι η ατομική διαμονή κρατουμένου σε κελί δεν αποτελεί αυθαίρετη πρακτική, αλλά εφαρμόζεται κατόπιν αξιολόγησης των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε περίπτωσης, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι που σχετίζονται με την ασφάλεια, την προστασία και τις εξατομικευμένες ανάγκες του κρατουμένου.

Ειδικότερα, κατά την αξιολόγηση λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η καταδίκη σε ισόβια ή σε ιδιαίτερα μακροχρόνια ποινή φυλάκισης, ιδίως πέραν των 20 ετών, σε συνδυασμό με την εκτίμηση της επικινδυνότητας και των ιδιαίτερων αναγκών διαχείρισης, η ύπαρξη σοβαρών ιατρικών ή ψυχιατρικών λόγων, η αυξημένη επικινδυνότητα ή η εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς, η ανάγκη προστασίας του ίδιου του κρατουμένου από ενδεχόμενες απειλές ή επιθέσεις, καθώς και ζητήματα ασυμβατότητας ή σοβαρών συγκρούσεων με συγκρατουμένους. Η διάρκεια της ποινής δεν συνιστά αυτοτελές κριτήριο, αλλά συνεκτιμάται με τα υπόλοιπα δεδομένα κάθε περίπτωσης.

1

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η πρακτική αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της υποχρέωσης του Τμήματος να διασφαλίζει τη ζωή, τη σωματική και ψυχική ακεραιότητα και την αξιοπρέπεια των κρατουμένων, καθώς και την ασφάλεια και εύρυθμη λειτουργία του σωφρονιστικού ιδρύματος.

Προς περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και της συστηματικής τεκμηρίωσης των ήδη εφαρμοζόμενων χειρισμών, το Τμήμα έχει ετοιμάσει ειδικό έντυπο αξιολόγησης, στο οποίο θα καταγράφονται οι λόγοι που δικαιολογούν την ατομική διαμονή, καθώς και η περιοδική επανεξέταση της αναγκαιότητας συνέχισής της.

Το σχετικό έντυπο , με τίτλο «Φ.273. - Έντυπο Αξιολόγησης Ατομικής Διαμονής σε Κελί», επισυνάπτεται ως Επισυναπτόμενο 1 για εύκολη αναφορά.

Σημείο 3.3.5. (α): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η διατήρηση κατάλληλων συνθηκών καθαριότητας και υγιεινής αποτελεί διαρκή προτεραιότητα και αντικείμενο καθημερινής μέριμνας του προσωπικού των Πτερύγων.

Προς περαιτέρω ενίσχυση της εποπτείας και της λογοδοσίας του προσωπικού, το Τμήμα έχει ετοιμάσει σχετική υπηρεσιακή διαταγή, βάσει της οποίας ο εκάστοτε Αξιωματικός κάθε Πτέρυγας θα διενεργεί υποχρεωτικά, τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, επιθεώρηση καθαριότητας των κελιών και των κοινόχρηστων χώρων, με καταγραφή των αποτελεσμάτων σε ειδικό έντυπο. Η εφαρμογή της διαδικασίας θα εποπτεύεται από τους Αρχιδεσμοφύλακες, ενισχύοντας τον συστηματικό έλεγχο και την υπηρεσιακή υπευθυνότητα.

Παράλληλα, αναγνωρίζοντας ότι η διατήρηση της καθαριότητας αποτελεί και ατομική ευθύνη των κρατουμένων, το Τμήμα προωθεί την ενίσχυση της προσωπικής υπευθυνότητας, της αυτοφροντίδας και του σεβασμού προς τους χώρους διαβίωσης. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η ενημέρωση των κρατουμένων για τυχόν ελλείψεις και η λήψη κατάλληλων μέτρων σε περιπτώσεις αδικαιολόγητης μη συμμόρφωσης, περιλαμβανομένης της εξέτασης αποκοπής του επιδόματος φιλοπονίας για περίοδο δύο εβδομάδων, με δυνατότητα επαναχορήγησής του κατόπιν δύο διαδοχικών επιτυχών εβδομαδιαίων επιθεωρήσεων. Περαιτέρω, σε περιπτώσεις επανειλημμένης ή αδικαιολόγητης μη συμμόρφωσης, δύναται να συντάσσεται σχετική έκθεση από τον αρμόδιο Αξιωματικό, προκειμένου η συμπεριφορά του κρατουμένου να λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση παραχώρησης προνομίων όπως της καταλληλόλητας του για ένταξη στην Ανοικτή Φυλακή. Η εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων θα πραγματοποιείται κατόπιν εξατομικευμένης αξιολόγησης και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του ισχύοντος νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου.

2

Με την εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων, το Τμήμα επιδιώκει αφενός την ενίσχυση της εποπτείας και της λογοδοσίας του προσωπικού και αφετέρου την ενεργό συμμετοχή των κρατουμένων στη διατήρηση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής, ως μέρος της ευρύτερης σωφρονιστικής και επανενταξιακής διαδικασίας.

Ως Επισυναπτόμενο 2, επισυνάπτονται η Διαταγή αρ. 33/2026, με τίτλο «Εβδομαδιαία Επιθεώρηση Καθαριότητας Κελιών και Κοινόχρηστων Χώρων», το Έντυπο Φ.274 - «Έντυπο Εβδομαδιαίας Επιθεώρησης Καθαριότητας», καθώς και η σχετική Ανακοίνωση προς τους Κρατουμένους.

Σημείο 3.3.5. (β): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής, καθαριότητας και συντήρησης των χώρων κράτησης αποτελεί διαρκή προτεραιότητα, για την οποία καταβάλλονται συστηματικές προσπάθειες και διατίθενται σημαντικοί οικονομικοί πόροι.

Ειδικότερα, κατά το έτος 2026 έχουν δαπανηθεί πέραν των €100000 για εργασίες συντήρησης και βελτίωσης των κελιών και των κοινόχρηστων χώρων, καθώς και €15.000 για τη συνεχή εφαρμογή προγραμμάτων απεντόμωσης και μυοκτονίας, ενώ κατά τα τελευταία δυόμισι έτη η συνολική δαπάνη για τις εν λόγω υπηρεσίες έχει υπερβεί τις €40.000. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην αντιμετώπιση της παρουσίας κοριών, η οποία αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και επίμονο πρόβλημα, που απαιτεί επαναλαμβανόμενες εξειδικευμένες παρεμβάσεις, συστηματική παρακολούθηση και συνεχή συνεργασία με τους αρμόδιους επαγγελματίες.

Περαιτέρω, προς ενίσχυση της εποπτείας και της συστηματικής τεκμηρίωσης, το Τμήμα έχει ετοιμάσει υπηρεσιακή διαταγή προς τους Αρχιδεσμοφύλακες, σύμφωνα με την οποία, πριν από κάθε νέα τοποθέτηση κρατουμένου, θα διενεργείται έλεγχος της καθαριότητας, της υγιεινής και της γενικής κατάστασης του κελιού και του εξοπλισμού του, ενώ η καταλληλότητα του χώρου θα επιβεβαιώνεται με σχετική καταγραφή.

Παράλληλα, ενισχύεται η διαδικασία καταγραφής και άμεσης διερεύνησης παραπόνων ή ενδείξεων παρουσίας παρασίτων, με σκοπό την έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων και την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους.

Οι πιο πάνω ενέργειες εντάσσονται στη συνεχή προσπάθεια του Τμήματος για βελτίωση των συνθηκών κράτησης, με γνώμονα την προστασία της υγείας, της ασφάλειας και της αξιοπρέπειας των κρατουμένων.

3

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ως Επισυναπτόμενο 3 επισυνάπτεται η Διαταγή αρ. 34/2026, με τίτλο «Υποχρεωτικός Έλεγχος Καταλληλότητας Κελιών πριν από Κάθε Νέα Τοποθέτηση Κρατουμένου», για εύκολη αναφορά.

Σημείο 3.3.5. (γ): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η βελτίωση των συνθηκών αερισμού και θερμικής άνεσης στους χώρους κράτησης αποτελεί διαρκή προτεραιότητα, ιδιαίτερα στις παλαιότερες εγκαταστάσεις και στις Πτέρυγες με αυξημένο αριθμό κρατουμένων.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα έχει ήδη προχωρήσει σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του φυσικού αερισμού. Ενδεικτικά, στην Πτέρυγα 10Α αντικαταστάθηκαν οι υφιστάμενες θύρες κλειστού τύπου με θύρες ανοικτού τύπου, με σκοπό την ενίσχυση της κυκλοφορίας του αέρα και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων.

Παράλληλα, το Τμήμα βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία και επικοινωνία με το Ηλεκτρομηχανολογικό Τμήμα (ΗΜΥ), ως την καθ' ύλην αρμόδια κρατική υπηρεσία για την τεχνική αξιολόγηση, συντήρηση και αποκατάσταση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, επισημαίνονται οι διαπιστωμένες ανάγκες και προωθούνται αιτήματα για τις αναγκαίες τεχνικές παρεμβάσεις, με προτεραιότητα στους χώρους όπου παρατηρείται αυξημένη συγκέντρωση κρατουμένων.

Επισημαίνεται ότι η κατάρτιση και υλοποίηση εξειδικευμένου προγράμματος συντήρησης και αποκατάστασης των συστημάτων κλιματισμού και αερισμού προϋποθέτει την τεχνική αξιολόγηση και συνδρομή του ΗΜΥ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του. Το Τμήμα Φυλακών, από πλευράς του, συνεχίζει να αναδεικνύει τις σχετικές ανάγκες, να διευκολύνει την εκτέλεση των απαιτούμενων εργασιών και να παρακολουθεί την πρόοδό τους, με γνώμονα τη συνεχή βελτίωση των συνθηκών κράτησης.

Σημείο 3.3.5. (δ): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή ως προς την ανάγκη περιορισμού της έκθεσης των κρατουμένων στο παθητικό κάπνισμα και επισημαίνει ότι ήδη εφαρμόζονται σχετικά μέτρα, στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας και των ιδιαίτερων συνθηκών λειτουργίας του σωφρονιστικού ιδρύματος.

Ειδικότερα, το κάπνισμα απαγορεύεται σε κλειστούς κοινόχρηστους χώρους, όπως οι χώροι εκπαίδευσης, εργασίας, άθλησης και εστίασης, ενώ κατά την τοποθέτηση των κρατουμένων λαμβάνονται υπόψη, όπου είναι εφικτό, οι καπνιστικές

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

τους συνήθειες, με στόχο τον περιορισμό της έκθεσης των μη καπνιστών σε παθητικό κάπνισμα.

Παράλληλα, επισημαίνεται ότι η διαμόρφωση πολιτικής για το κάπνισμα σε σωφρονιστικά ιδρύματα απαιτεί προσεκτική στάθμιση των δικαιωμάτων και των αναγκών όλων των κρατουμένων. Συναφώς, η σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, περιλαμβανομένης της υπόθεσης Vainik και λοιποί κατά Εσθονίας, αναδεικνύει τη σημασία της αρχής της αναλογικότητας κατά την επιβολή περιορισμών στο κάπνισμα, παράλληλα με την υποχρέωση προστασίας της υγείας των μη καπνιστών.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα θα συνεχίσει να ενισχύει την εφαρμογή των υφιστάμενων περιορισμών στους κοινόχρηστους χώρους και να εξετάζει τον καθορισμό πρόσθετων κατάλληλων χώρων καπνίσματος, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές κτιριακές και επιχειρησιακές συνθήκες, με γνώμονα την προστασία της υγείας, την ασφάλεια και τον σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των κρατουμένων.

Σημείο 3.3.5. (ε): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και αναγνωρίζει την ανάγκη εξασφάλισης κατάλληλου και ασφαλούς εξοπλισμού ύπνου για κάθε κρατούμενο.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η συγκεκριμένη κατάσταση συνδέεται άμεσα με το διαχρονικό και ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα υπερπληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα τη φιλοξενία αριθμού κρατουμένων σημαντικά μεγαλύτερου από τη διαθέσιμη χωρητικότητα των εγκαταστάσεων. Πρόκειται για διαρθρωτικό πρόβλημα, η οριστική αντιμετώπιση του οποίου υπερβαίνει τις επιχειρησιακές δυνατότητες του Τμήματος και προϋποθέτει ευρύτερες κρατικές παρεμβάσεις.

Παρά τις αντικειμενικές αυτές δυσκολίες, το Τμήμα δεν περιορίζεται στην ανάδειξη του προβλήματος, αλλά προχωρεί σε συγκεκριμένα μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης. Ειδικότερα, έχει ήδη προωθηθεί η τοποθέτηση ειδικών μεταλλικών πτυσσόμενων κρεβατιών, τα οποία κατά τη διάρκεια της ημέρας μετατρέπονται σε καθίσματα, επιτρέποντας την καλύτερη αξιοποίηση του περιορισμένου διαθέσιμου χώρου εντός των κελιών.

Στόχος του Τμήματος είναι μέχρι το τέλος του 2026 να έχει ολοκληρωθεί η τοποθέτηση του συγκεκριμένου εξοπλισμού σε κάθε κελί στο οποίο διαμένει τρίτος κρατούμενος, ώστε να διασφαλίζεται κατάλληλη θέση ύπνου για όλους, με παράλληλη βελτίωση της λειτουργικότητας και της ασφάλειας των χώρων κράτησης.

5

Η εν λόγω παρέμβαση αποτελεί άμεσο και πρακτικό μέτρο αντιμετώπισης των συνεπειών του υπερπληθυσμού, χωρίς ωστόσο να υποκαθιστά την ανάγκη οριστικής επίλυσης του στεγαστικού προβλήματος και της ουσιαστικής αποσυμφόρησης των Φυλακών.

Προς τεκμηρίωση της παρέμβασης επισυνάπτεται σχετικό φωτογραφικό υλικό του νέου εξοπλισμού ως Επισυναπτόμενο 4.

Σημείο 3.3.5. (ζ): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η ανάγκη αύξησης των διαθέσιμων τηλεφωνικών θαλάμων έχει ήδη εντοπιστεί και αξιολογηθεί από το ίδιο το Τμήμα, λαμβανομένου υπόψη του αυξημένου αριθμού κρατουμένων και της σημασίας της διατήρησης της επικοινωνίας τους με το οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα έχει ήδη προχωρήσει, με δική του πρωτοβουλία, στην εκτέλεση των αναγκαίων εργασιών καλωδίωσης στις Πτέρυγες, δημιουργώντας την απαιτούμενη υποδομή για την εγκατάσταση πρόσθετων τηλεφωνικών θαλάμων.

Περαιτέρω, έχει ήδη αρχίσει η διαδικασία τοποθέτησης 16 νέων τηλεφωνικών θαλάμων, με ευρύτερο στόχο τον διπλασιασμό των διαθέσιμων μέσων τηλεφωνικής επικοινωνίας, ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις πραγματικές ανάγκες του πληθυσμού των Φυλακών.

Επισημαίνεται ότι η ολοκλήρωση της εγκατάστασης και η ταχύτητα υλοποίησης των σχετικών εργασιών εξαρτώνται από το Ηλεκτρομηχανολογικό Τμήμα (ΗΜΥ), ως την καθ' ύλην αρμόδια κρατική υπηρεσία. Το Τμήμα Φυλακών βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία και συνεργασία με το ΗΜΥ, προωθώντας την επίσπευση των απαιτούμενων ενεργειών. Σχετική είναι η επιστολή του Τμήματος Φυλακών ημερομηνίας 20.10.2026 προς το ΗΜΥ, η οποία επισυνάπτεται για εύκολη αναφορά ως Επισυναπτόμενο 5.

Οι πιο πάνω πρωτοβουλίες εντάσσονται στη συνεχή προσπάθεια του Τμήματος για βελτίωση των συνθηκών κράτησης και ουσιαστική διευκόλυνση της επικοινωνίας των κρατουμένων, η οποία αποτελεί σημαντικό παράγοντα διατήρησης των οικογενειακών δεσμών και υποστήριξης της κοινωνικής τους επανένταξης.

Σημείο 3.3.5. (η): Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η βελτίωση των συνθηκών διαμονής στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις αποτελεί διαρκή και ουσιαστική προτεραιότητα, ανεξάρτητα από τον σχεδιασμό ανέγερσης νέων Φυλακών.

Διευκρινίζεται ότι το Τμήμα δεν έχει αναστείλει ούτε μεταθέσει αναγκαίες παρεμβάσεις εν αναμονή της υλοποίησης του έργου των νέων Φυλακών. Αντιθέτως, κατά τη διάρκεια του 2026 έχει προχωρήσει σε σειρά εργασιών συντήρησης, αποκατάστασης και αναβάθμισης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, με στόχο την άμεση αντιμετώπιση διαπιστωμένων αναγκών και τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης.

Οι παρεμβάσεις αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, εργασίες συντήρησης και βελτίωσης κελιών και κοινόχρηστων χώρων, ενίσχυση των μέτρων καθαριότητας και υγιεινής, παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αερισμού, προμήθεια και τοποθέτηση κατάλληλου εξοπλισμού ύπνου, καθώς και αναβάθμιση των υποδομών τηλεφωνικής επικοινωνίας των κρατουμένων. Παράλληλα, προωθούνται πρόσθετες εργασίες και έργα βελτίωσης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, σε συνεργασία με τις καθ' ύλην αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες.

Επισημαίνεται ότι η οριστική αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων, ιδιαίτερα του υπερπληθυσμού και των περιορισμών που απορρέουν από την παλαιότητα των εγκαταστάσεων, προϋποθέτει ευρύτερες κρατικές παρεμβάσεις. Ωστόσο, το γεγονός αυτό δεν αναιρεί ούτε περιορίζει τη συνεχή προσπάθεια του Τμήματος για την υλοποίηση άμεσων και ουσιαστικών βελτιώσεων στις υφιστάμενες Φυλακές.

Η αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και ο σχεδιασμός των νέων Φυλακών αποτελούν δύο παράλληλους και συμπληρωματικούς άξονες, με κοινό στόχο τη διασφάλιση ασφαλών, αξιοπρεπών και κατάλληλων συνθηκών κράτησης.

3.5 Θέμα: Εναλλακτικά μέτρα αντί της κράτησης

Σημείο 3.5.1. (α): Η συγκεκριμένη σύσταση δεν αφορά το Τμήμα Φυλακών και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται τοποθέτηση εκ μέρους του.

Σημείο 3.5.1. (β): Η συγκεκριμένη σύσταση δεν αφορά το Τμήμα Φυλακών και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται τοποθέτηση εκ μέρους του.

Σημείο 3.5.2.: Η συγκεκριμένη σύσταση δεν αφορά το Τμήμα Φυλακών και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται τοποθέτηση εκ μέρους του.

3.6 Θέμα: Άλλα μέτρα αποσυμφόρησης των Κεντρικών Φυλακών

Σημείο 3.6.1.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η επέκταση της εφαρμογής του μέτρου του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση αποτελεί σημαντική παράμετρο της ευρύτερης προσπάθειας αντιμετώπισης του υπερπληθυσμού των Κεντρικών Φυλακών, καθώς και ενίσχυσης της σταδιακής κοινωνικής επανένταξης των καταδίκων.

7

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα αναγνωρίζει την ανάγκη έγκαιρης προετοιμασίας για την εφαρμογή της σχεδιαζόμενης νομοθετικής τροποποίησης και θα προβεί στην προκαταρκτική καταγραφή και αξιολόγηση των καταδίκων που ενδέχεται να πληρούν τα νέα κριτήρια ένταξης στο μέτρο, στη βάση των τελικών προνοιών της νομοθεσίας. Επισημαίνεται ότι ο ακριβής αριθμός των δυνητικά δικαιούχων θα μπορεί να προσδιοριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια μετά την οριστικοποίηση του νομοθετικού πλαισίου, καθώς η ένταξη προϋποθέτει και εξατομικευμένη αξιολόγηση των προβλεπόμενων κριτηρίων.

Παράλληλα, έχει προωθηθεί ο αναγκαίος προγραμματισμός για την εξασφάλιση επαρκούς εξοπλισμού ηλεκτρονικής επιτήρησης, σε συνάρτηση με τον εκτιμώμενο αριθμό δυνητικών δικαιούχων, τις διαθέσιμες πιστώσεις και τις απαιτούμενες διαδικασίες προμήθειας, ώστε να περιοριστεί κατά το δυνατόν ο χρόνος εφαρμογής του μέτρου μετά την έναρξη ισχύος της νέας νομοθεσίας.

Το Τμήμα Φυλακών παραμένει προσηλωμένο στην αξιοποίηση εναλλακτικών μέτρων έκτισης ποινής, όπου αυτό επιτρέπεται από τη νομοθεσία και συνάδει με τις απαιτήσεις δημόσιας ασφάλειας, αναγνωρίζοντας τη συμβολή τους τόσο στην αποσυμφόρηση των Φυλακών όσο και στην ομαλή επανένταξη των καταδίκων στην κοινωνία.

Σημείο 3.6.2.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι έχουν ήδη αναληφθεί συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αλλοδαπών κρατουμένων που δεν διαθέτουν δικαίωμα παραμονής στη Δημοκρατία.

Ειδικότερα, υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (ΥΔΔΤ), έχει συσταθεί ομάδα εργασίας με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων υπηρεσιών, με στόχο τον συντονισμό των απαιτούμενων ενεργειών και την έγκαιρη προώθηση των διαδικασιών που αφορούν στην επιστροφή ή απέλαση αλλοδαπών κρατουμένων.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα Φυλακών καταρτίζει και διαβιβάζει σε συνεχή βάση καταλόγους αλλοδαπών κρατουμένων, προκειμένου να αξιολογούνται εγκαίρως από τις αρμόδιες υπηρεσίες και να δρομολογούνται, όπου είναι νομικά και πρακτικά εφικτό, οι αναγκαίες διαδικασίες πριν από την αποφυλάκισή τους.

Η συνεργασία αυτή αποσκοπεί στην αποφυγή καθυστερήσεων, στη βελτίωση του διαυπηρεσιακού συντονισμού και στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των σχετικών υποθέσεων, με πλήρη σεβασμό στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και στις αρμοδιότητες κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσίας.

Το Τμήμα Φυλακών συνεχίζει να συμμετέχει ενεργά στις εργασίες της ομάδας και να υποστηρίζει την εξέταση πρόσθετων μέτρων, περιλαμβανομένης της

νομοθετικής πρότασης που έχει ήδη υποβάλει, με στόχο την αντιμετώπιση των υφιστάμενων δυσκολιών και την αποτελεσματικότερη διαχείριση του πληθυσμού των Φυλακών.

3.8 Θέμα: Σίτιση κρατουμένων

Σημείο 3.8.3.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η διασφάλιση της ποιότητας, της επάρκειας και της υγιεινής των παρεχόμενων γευμάτων αποτελεί διαχρονική και ουσιαστική προτεραιότητα, καθώς συνδέεται άμεσα με την υγεία, την ευημερία και τις αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων.

Σημειώνεται με ιδιαίτερη ικανοποίηση ότι, κατά την απροειδοποίητη επίσκεψη των μελών της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στα μαγειρεία των Κεντρικών Φυλακών, διαπιστώθηκε ιδιαίτερα θετική εικόνα τόσο ως προς το πολύ ικανοποιητικό επίπεδο καθαριότητας των εγκαταστάσεων όσο και ως προς την ποσότητα και την ποιότητα του παρεχόμενου φαγητού. Η θετική αυτή διαπίστωση αντανακλά τη συνεχή προσπάθεια που καταβάλλεται για τη διατήρηση υψηλών προτύπων καθαριότητας, υγιεινής και ποιότητας στη σίτιση των κρατουμένων.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της σύστασης και την ανάγκη περαιτέρω συστηματοποίησης των υφιστάμενων πρακτικών, το Τμήμα Φυλακών θα προχωρήσει στην κατάρτιση ολοκληρωμένου Πρωτοκόλλου Σίτισης, σε συνεργασία με την Ιατρική Λειτουργό των Φυλακών και Κλινική Διατροφολόγο.

Το Πρωτόκολλο θα περιλαμβάνει κατευθυντήριες οδηγίες για τον καταρτισμό του προγράμματος σίτισης, με γνώμονα τη διατροφική επάρκεια, την ισορροπημένη διατροφή, την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων, καθώς και την κάλυψη ειδικών διατροφικών αναγκών των κρατουμένων, όπου αυτές προκύπτουν για ιατρικούς ή άλλους τεκμηριωμένους λόγους.

Με την ενέργεια αυτή επιδιώκεται η περαιτέρω ενίσχυση και θεσμοθέτηση των ήδη εφαρμοζόμενων καλών πρακτικών, ώστε η σίτιση των κρατουμένων να εξακολουθήσει να ανταποκρίνεται σε υψηλά πρότυπα ποιότητας, υγιεινής και διατροφικής φροντίδας.

Σημείο 3.8.5.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι έχει ήδη προβεί σε ουσιαστικές ενέργειες για την αναβάθμιση της οργάνωσης και λειτουργίας των μαγειρείων, με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας, της διατροφικής επάρκειας και της ομοιομορφίας των παρεχόμενων γευμάτων.

Ειδικότερα, κατά την περίοδο 2025–2026, το Τμήμα προχώρησε στην αγορά υπηρεσιών επαγγελματία σεφ, με αντικείμενο την κατάρτιση οργανωμένου συνταγολογίου, καθώς και την παροχή εξειδικευμένης καθοδήγησης για την

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

οργάνωση και λειτουργία επαγγελματικής κουζίνας, περιλαμβανομένου του προσδιορισμού των αναγκών σε κατάλληλο εξοπλισμό. Το σχετικό συνταγολόγιο επισυνάπτεται ως Επισυναπτόμενο 6, για εύκολη αναφορά.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της ίδιας προσπάθειας, το Τμήμα προχώρησε στην μόνιμη αγορά υπηρεσιών δύο επαγγελματιών σεφ, με σκοπό την ορθή και επαγγελματική παρασκευή των γευμάτων, την τυποποίηση των διαδικασιών, τη διατήρηση σταθερής ποιότητας, την ορθολογική διαχείριση των πρώτων υλών και την καθοδήγηση του προσωπικού και των κρατουμένων που απασχολούνται στα μαγειρεία.

Το υφιστάμενο συνταγολόγιο έχει ήδη συζητηθεί με την Ιατρική Λειτουργό των Φυλακών, στο πλαίσιο της διασφάλισης της διατροφικής καταλληλότητας και επάρκειας των παρεχόμενων γευμάτων. Περαιτέρω, με στόχο την ενίσχυση της ιατρικής εποπτείας και την περαιτέρω θεσμοθέτηση της διαδικασίας ελέγχου, το εβδομαδιαίο πρόγραμμα σίτισης θα υπογράφεται εφεξής τόσο από τον Διευθυντή του Τμήματος Φυλακών όσο και από την Ιατρική Λειτουργό των Φυλακών, ώστε να διασφαλίζεται η συστηματική αξιολόγηση και έγκρισή του πριν από την εφαρμογή του.

Παράλληλα, θα συνεχιστεί η εφαρμογή του συνταγολογίου με σαφή καθορισμό των υλικών, των ποσοτήτων και των μεθόδων παρασκευής, υπό την καθοδήγηση των επαγγελματιών σεφ.

Οι πιο πάνω ενέργειες αποσκοπούν στη διασφάλιση σταθερής ποιότητας και διατροφικής επάρκειας των γευμάτων, στον περιορισμό της σπατάλης πρώτων υλών και στην αποτελεσματικότερη εκπαίδευση και καθοδήγηση όσων απασχολούνται στην παρασκευή τους, ενισχύοντας περαιτέρω τον επαγγελματικό χαρακτήρα της λειτουργίας των μαγειρείων των Κεντρικών Φυλακών.

Σημείο 3.8.6.: Το Τμήμα Φυλακών αναγνωρίζει τη σημασία της σύστασης του Γενικού Ελεγκτή ως προς την ορθολογική διαχείριση των προμηθειών τροφίμων, τον αποτελεσματικό προγραμματισμό των αναγκαίων ποσοτήτων και τον περιορισμό της σπατάλης.

Επισημαίνεται ότι ο προγραμματισμός των παραγγελιών τροφίμων στις Κεντρικές Φυλακές αποτελεί μια ιδιαίτερα σύνθετη και δυναμική διαδικασία, η οποία επηρεάζεται από τις καθημερινές μεταβολές του πληθυσμού των κρατουμένων, τις εισαγωγές και αποφυλακίσεις, τις ειδικές διατροφικές ανάγκες, τη διαθεσιμότητα των προϊόντων και τις πραγματικές συνθήκες λειτουργίας των μαγειρείων.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα θα εξετάσει, σε συνεργασία με τους αρμόδιους λειτουργούς και τους επαγγελματίες σεφ, τη δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης του συνταγολογίου και των διαθέσιμων στοιχείων για τον προγραμματισμό των

10

παραγγελιών, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες διαδικασίες διαχείρισης αποθεμάτων και τις επιχειρησιακές ιδιαιτερότητες των Φυλακών.

Στόχος είναι η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της τεκμηρίωσης των διαδικασιών προμηθειών, με την εφαρμογή πρακτικών και αναλογικών μέτρων, χωρίς να επηρεάζεται η επάρκεια, η ποιότητα και η απρόσκοπτη παροχή γευμάτων στους κρατουμένους.

3.9 Θέμα: Άλλα μέτρα αποσυμφόρησης των Κεντρικών Φυλακών

Σημείο 3.9.1.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλα στελεχωμένης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης αποτελεί ζήτημα ύψιστης προτεραιότητας, άμεσα συνδεδεμένο με την προστασία της ζωής, της σωματικής και ψυχικής υγείας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας των κρατουμένων.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα έχει επανειλημμένα αναδείξει και τεκμηριώσει προς το Υπουργείο Υγείας και τον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥπΥ) τις πραγματικές ανάγκες ιατρικής και νοσηλευτικής στελέχωσης των Κεντρικών Φυλακών, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερα αυξημένο πληθυσμό των κρατουμένων, τις σύνθετες ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης και τις ιδιαιτερότητες λειτουργίας ενός σωφρονιστικού ιδρύματος.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας που συγκροτήθηκε με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις, κατά τις οποίες το Τμήμα Φυλακών υπέβαλε συγκεκριμένες εισηγήσεις για την ενίσχυση της ιατρικής και νοσηλευτικής κάλυψης. Μεταξύ άλλων, ζητήθηκε η ενίσχυση της παρουσίας ειδικών ιατρών, περιλαμβανομένων δερματολόγου, χειρουργού και καρδιολόγου, η διασφάλιση σταθερής παθολογικής και ψυχιατρικής κάλυψης, η ενίσχυση της γενικής και ψυχιατρικής νοσηλευτικής στελέχωσης, καθώς και η αναβάθμιση των οδοντιατρικών υπηρεσιών.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάγκη η χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής στους κρατουμένους να πραγματοποιείται αποκλειστικά από κατάλληλα εκπαιδευμένο νοσηλευτικό προσωπικό, ζήτημα το οποίο το Τμήμα θεωρεί εξαιρετικά σημαντικό για την ασφάλεια των ασθενών και την ορθή διαχείριση της φαρμακευτικής αγωγής.

Ωστόσο, κατά την εξέταση των αιτημάτων από τον ΟΚΥπΥ, δεν κατέστη δυνατή η ικανοποίηση των περισσότερων εισηγήσεων του Τμήματος, κυρίως λόγω των υφιστάμενων περιορισμών στη διαθεσιμότητα ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού. Ως εκ τούτου, σημαντικές ανάγκες εξακολουθούν να παραμένουν σε εκκρεμότητα, παρά τις επανειλημμένες επισημάνσεις και τις σχετικές ενέργειες του Τμήματος Φυλακών.

Στο σημείο αυτό κρίνεται αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι η στελέχωση και η παροχή των υπηρεσιών υγείας στις Κεντρικές Φυλακές εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των αρμόδιων υπηρεσιών υγείας. Το Τμήμα Φυλακών έχει την ευθύνη να εντοπίζει, να αξιολογεί και να γνωστοποιεί τις ανάγκες που προκύπτουν, να διευκολύνει την παροχή των υπηρεσιών και να συνεργάζεται για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, χωρίς ωστόσο να διαθέτει την αρμοδιότητα αυτοτελούς πρόσληψης ή διάθεσης ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού.

Το Τμήμα θα συνεχίσει να προωθεί, σε συνεργασία με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, το Υπουργείο Υγείας και τον ΟΚΥπΥ, την ουσιαστική αντιμετώπιση των διαπιστωμένων αναγκών, με στόχο την παροχή ασφαλών, επαρκών και ποιοτικών υπηρεσιών υγείας στους κρατουμένους, σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες του σωφρονιστικού πληθυσμού και τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα.

Σημείο 3.9.2.: Το Τμήμα Φυλακών λαμβάνει υπόψη τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και αναγνωρίζει τη σημασία της περιοδικής ιατρικής παρακολούθησης των κρατουμένων, καθώς και της αξιολόγησης της κατάστασης της υγείας τους πριν από την αποφυλάκιση.

Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή των σχετικών προνοιών προϋποθέτει τη συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες υγείας, λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών αναγκών του πληθυσμού των Φυλακών, της διαθεσιμότητας ιατρικού προσωπικού και των υφιστάμενων διαδικασιών παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα θα εξετάσει το ζήτημα σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να αξιολογηθούν οι υφιστάμενες πρακτικές και η πρακτική εφαρμογή των σχετικών κανονιστικών προνοιών, καθώς και η ενδεχόμενη ανάγκη αναπροσαρμογής τους, όπου αυτό κριθεί αναγκαίο και δικαιολογείται από τις πραγματικές συνθήκες λειτουργίας των Φυλακών.

Σημείο 3.9.3.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή ως προς την ανάγκη συστηματικής παρακολούθησης των συνθηκών υγιεινής στους χώρους διαβίωσης, σίτισης και εργασίας των κρατουμένων, καθώς και την ενίσχυση της τεκμηρίωσης των σχετικών ελέγχων.

Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ήδη ετοιμαστεί τρία ξεχωριστά έντυπα επιθεώρησης, τα οποία αφορούν τους χώρους σίτισης (μαγειρεία και τραπεζαρίες), τις πτέρυγες διαμονής των κρατουμένων και τα εργαστήρια. Τα έντυπα περιλαμβάνουν συγκεκριμένα σημεία ελέγχου, καταγραφή διαπιστώσεων και τυχόν διορθωτικών ενεργειών, καθώς και πρόνοια για υπογραφή από την Ιατρική Λειτουργό και ενημέρωση της Διεύθυνσης, όπου απαιτείται. Τα σχετικά έντυπα, ήτοι το Φ.275 – «Έλεγχος Χώρων Σίτισης», το Φ.276 – «Έλεγχος Πτερύγων Διαμονής» και το Φ.277

– «Έλεγχος Χώρων Εργασίας», επισυνάπτονται ως Επισυναπτόμενο 7για εύκολη αναφορά.

Σε ό,τι αφορά την εισήγηση για διενέργεια πρόσθετων ακρνιδιαστικών ελέγχων από τους τρεις Γενικούς Ιατρικούς Λειτουργούς (Παθολόγους), επισημαίνεται ότι οι συγκεκριμένοι ιατροί καλούνται να ανταποκριθούν σε ιδιαίτερα αυξημένες καθημερινές ανάγκες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, οι οποίες επιβαρύνονται σημαντικά από τον υπερπληθυσμό των Φυλακών και τις σύνθετες ανάγκες υγείας των κρατουμένων.

Ως εκ τούτου, η δυνατότητα πραγματοποίησης πρόσθετων επιθεωρήσεων θα πρέπει να εξεταστεί σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες υγείας, λαμβανομένων υπόψη της διαθεσιμότητας των ιατρών, των υφιστάμενων υπηρεσιακών τους υποχρεώσεων και της ανάγκης διασφάλισης της απρόσκοπτης παροχής ιατρικής φροντίδας στους κρατουμένους.

Το Τμήμα παραμένει προσηλωμένο στη διατήρηση κατάλληλων συνθηκών υγιεινής και στην ενίσχυση των μηχανισμών ελέγχου, με τρόπο λειτουργικό, τεκμηριωμένο και προσαρμοσμένο στις πραγματικές δυνατότητες των εμπλεκόμενων υπηρεσιών.

3.10 Θέμα: Εργασία των Κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές

Σημείο 3.10.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και επισημαίνει ότι η παραγωγική απασχόληση και η επαγγελματική κατάρτιση των κρατουμένων αποτελούν ουσιαστικούς πυλώνες της σωφρονιστικής πολιτικής, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων, στην αξιοποίηση του χρόνου κράτησης και στην προετοιμασία για την ομαλή κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη μετά την αποφυλάκιση.

Στο πλαίσιο αυτό, το Τμήμα έχει ήδη προχωρήσει στην ανακαίνιση των δύο υφιστάμενων εργαστηρίων, του ξυλουργείου και του σιδηρουργείου, με στόχο την επαναλειτουργία και την αξιοποίησή τους για την παροχή πρόσθετων ευκαιριών παραγωγικής απασχόλησης και πρακτικής εκπαίδευσης των κρατουμένων.

Περαιτέρω, έχει ήδη ετοιμαστεί σχετική πρόταση για τη διεύρυνση των διαθέσιμων θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη πρόσθετων μορφών παραγωγικής απασχόλησης, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες υποδομές, τις ανάγκες των κρατουμένων και τις δυνατότητες ασφαλούς λειτουργίας των εργαστηρίων.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι η λειτουργία των εργαστηρίων και η επέκταση των σχετικών δραστηριοτήτων προϋποθέτουν την ύπαρξη επαρκούς προσωπικού για την αναγκαία επίβλεψη, καθοδήγηση και διασφάλιση της ασφάλειας των κρατουμένων. Ως εκ τούτου, η προγραμματισμένη πρόσληψη νέων Δεσμοφυλάκων αναμένεται να

δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για τη σταδιακή επαναλειτουργία των ανακαινισμένων εργαστηρίων και τη διεύρυνση των διαθέσιμων θέσεων απασχόλησης.

Παρά τους σημαντικούς περιορισμούς που προκαλούν ο υπερπληθυσμός και οι υφιστάμενες ανάγκες στελέχωσης, το Τμήμα Φυλακών συνεχίζει να προωθεί πρωτοβουλίες που ενισχύουν τον εκπαιδευτικό και επανενταξιακό χαρακτήρα της κράτησης, με στόχο την παροχή ουσιαστικών ευκαιριών απόκτησης γνώσεων, εργασιακής εμπειρίας και δεξιοτήτων που μπορούν να αξιοποιηθούν μετά την αποφυλάκιση.

3.11 Θέμα: Εκπαίδευση κρατουμένων

Σημείο 3.11.: Το Τμήμα Φυλακών συμφωνεί επί της αρχής με τη σύσταση του Γενικού Ελεγκτή και αναγνωρίζει τη σημασία της ισότιμης πρόσβασης των κρατουμένων σε εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα, τα οποία αποτελούν ουσιαστικό παράγοντα προσωπικής ανάπτυξης, απόκτησης δεξιοτήτων και προετοιμασίας για την κοινωνική επανένταξη.

Σε ό,τι αφορά τον σχεδιασμό των νέων Φυλακών, το Τμήμα έχει ήδη αναδείξει την ανάγκη δημιουργίας κατάλληλων εκπαιδευτικών υποδομών και εργαστηρίων, με λειτουργικές προδιαγραφές που θα επιτρέπουν την ασφαλή συμμετοχή όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού κρατουμένων, ανεξαρτήτως της πτέρυγας διαμονής τους. Η παράμετρος αυτή λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της συνεργασίας με το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και τις λοιπές εμπλεκόμενες υπηρεσίες για τον σχεδιασμό των νέων εγκαταστάσεων.

Αναφορικά με τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις, το Τμήμα εξετάζει διαρκώς δυνατότητες διεύρυνσης των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις διαθέσιμες υποδομές, τη στελέχωση και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις ασφάλειας κάθε πτέρυγας. Επισημαίνεται ότι οι υφιστάμενοι περιορισμοί συμμετοχής συνδέονται κυρίως με αντικειμενικές επιχειρησιακές και κτιριακές συνθήκες και όχι με πρόθεση αποκλεισμού οποιασδήποτε κατηγορίας κρατουμένων.

Παράλληλα, αναγνωρίζεται η σημασία της διευκόλυνσης της συμμετοχής ξενόγλωσσων κρατουμένων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Στο πλαίσιο αυτό, θα αξιολογηθούν, σε συνεργασία με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς φορείς, οι δυνατότητες αξιοποίησης πρόσθετου εκπαιδευτικού υλικού και κατάλληλων μορφών διδασκαλίας, με γνώμονα τη γλωσσική σύνθεση του πληθυσμού των Φυλακών και τις διαθέσιμες δυνατότητες.

Σε σχέση με την ηλεκτρονική καταγραφή παρουσιών και συμμετοχών, το Τμήμα αντιμετωπίζει θετικά την προοπτική αξιοποίησης σύγχρονων ψηφιακών εργαλείων για τη βελτίωση της ακρίβειας και της διαχείρισης των σχετικών δεδομένων. Η δυνατότητα ανάπτυξης και διασύνδεσης ενός τέτοιου συστήματος θα πρέπει να εξεταστεί στο

πλαίσιο του ευρύτερου σχεδιασμού ψηφιακής αναβάθμισης του Τμήματος, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες. Παράλληλα, θα αξιολογηθούν οι υφιστάμενες διαδικασίες καταγραφής και ελέγχου των παρουσιών, με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν περιθωρίων βελτίωσης.

Το Τμήμα Φυλακών παραμένει προσηλωμένο στη συνεχή αναβάθμιση των εκπαιδευτικών ευκαιριών των κρατουμένων, επιδιώκοντας την κατά το δυνατόν ευρύτερη και ισότιμη συμμετοχή τους, σε συνάρτηση με τις πραγματικές δυνατότητες των εγκαταστάσεων, τις διαθέσιμες υποδομές και την ανάγκη διατήρησης της ασφάλειας και της εύρυθμης λειτουργίας των Φυλακών.

3.13 Θέμα: Συμβούλιο Φυλακών

Σημείο 3.13.: Η συγκεκριμένη σύσταση αφορά πρωτίστως το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως (ΥΔΔΤ), ως την αρμόδια αρχή για τα ζητήματα που σχετίζονται με τη συγκρότηση και τη θεσμική λειτουργία του Συμβουλίου Φυλακών.

Το Τμήμα Φυλακών συνεργάζεται πλήρως με το Συμβούλιο και παρέχει όλες τις αναγκαίες διευκολύνσεις και την απαιτούμενη διοικητική και οργανωτική υποστήριξη κατά τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων και την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, συμβάλλοντας στην απρόσκοπτη λειτουργία του, στο πλαίσιο των δικών του αρμοδιοτήτων.

Μαρία Σιάλλη
Αναπληρώτρια Διευθύντρια Τμήματος Φυλακών

15

05.14.009
26.13.002.001

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
Γραφείο Γενικού Διευθυντή

Αρ. Φακ.: Υ.Δ.Δ.Τ. 05.22.001.002
Τηλ.:
E-mail:

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΛΗΦΘΗ
19 ΝΟΕ. 2026
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

17 Νοεμβρίου 2026

Γενικό Ελεγκτή
Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Θέμα: Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης για τις Συνθήκες Διαβίωσης στις Κεντρικές Φυλακές – Σχόλια και Θέσεις Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

Αναφέρομαι στην επιστολή σας ημερομηνίας 5 Οκτωβρίου 2026, με την οποία κοινοποιήθηκε το προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης αναφορικά με τις συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές. Στο πλαίσιο της οριστικοποίησης της Έκθεσης, υποβάλλονται οι απόψεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, καθώς και ενημέρωση για τις τρέχουσες εξελίξεις σε σχέση με τις διαπιστώσεις και συστάσεις που εμπίπτουν άμεσα στις αρμοδιότητές του.

2. Για σκοπούς ενίσχυσης της αξιοποίησης του θεσμού της Κοινοτικής Εργασίας Χωρίς Αμοιβή (ΚΕΧΑ) και την αξιοποίησή του ως εργαλείου αποσυμφόρησης, σημειώνεται ότι έχει ήδη διευθετηθεί συνάντηση εργασίας σε επίπεδο Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και Υφυπουργού Κοινωνικής Πρόνοιας, με τη συμμετοχή του Παγκύπριου Συντονιστικού Συμβουλίου Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ). Αντικείμενο της συνάντησης θα είναι η εξέταση των ζητημάτων που αναδεικνύονται στην Έκθεση, η αξιολόγηση τυχόν διοικητικών ή θεσμικών εμποδίων που παρατηρούνται μεταξύ των επαρχιών, καθώς και η διερεύνηση της δυνατότητας διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής του μέτρου σε ποινές φυλάκισης έως έξι μηνών.

3. Το σχετικό νομοσχέδιο για τη διεύρυνση του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης καταδίκων βρίσκεται ήδη στη Νομική Υπηρεσία για τη διεξαγωγή του απαιτούμενου νομοτεχνικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, το νομοσχέδιο προνοεί την προσθήκη της ηλεκτρονικής παρακολούθησης στους όρους που δύναται να επιβάλει το Συμβούλιο Αποφυλάκισης Κρατουμένων Επ' Αδεία σε κατάδικους των οποίων εγκρίνεται η αποφυλάκιση επ' αδεία, καθώς και την επέκταση των χρονικών πλαισίων και των κατηγοριών δικαιούχων. Επιπρόσθετα, κατόπιν συνάντησης του Υπουργού Δικαιοσύνης με την Επίτροπο Νομοθεσίας τον περασμένο Οκτώβριο, έχουν δοθεί σαφείς οδηγίες για περαιτέρω επέκταση του μέτρου οι οποίες βρίσκονται ήδη σε στάδιο συζητήσεων με τη Νομική Υπηρεσία.

Διεύθυνση: Λεωφόρος Αθαλάσσας 125, 1461 Λευκωσία
Τηλέφωνο: 22309612 – E-mail: registry@mjpo.gov.cy

4. Για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των αλλοδαπών κρατουμένων που δεν διαθέτουν δικαίωμα παραμονής στη Δημοκρατία, το ΥΔΔΤ βρίσκεται σε στενό συντονισμό με τον Γενικό Εισαγγελέα, το Υφυπουργείο Μετανάστευσης και Διεθνούς Προστασίας και την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (ΥΑΜ) της Αστυνομίας. Ειδικότερα, προωθείται διαδικασία απονομής προεδρικής χάρης, συνοδευόμενη από άμεση απέλαση, για καταδίκους που εκτίουν ποινή φυλάκισης έως 24 μηνών για μη σοβαρά αδικήματα (εξαιρουμένων των σεξουαλικών αδικημάτων), υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εκτίσει πέραν του 50% της ποινής τους, παρουσιάζουν θετική αναμορφωτική πορεία βάσει αξιολόγησης του Τμήματος Φυλακών και παρέχουν γραπτώς τη συγκατάθεσή τους για απέλαση. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου, έχει καθοριστεί διαδικασία βάσει της οποίας το Τμήμα Φυλακών αποστέλλει μηνιαίως κατάλογο με τους υποψήφιους προς αποφυλάκιση του επόμενου μήνα, ώστε να δρομολογούνται εγκαίρως οι διαδικασίες απέλασης.

5. Αναφορικά με τη δημιουργία Χώρου Κράτησης Παιδιών, το Υπουργικό Συμβούλιο, στη συνεδρία του στις 30 Σεπτεμβρίου 2026, αποφάσισε την ανάκληση της προηγούμενης Απόφασης αρ. 96.892 (04/09/2024) για χρησιμοποίηση του πρώην ΧΩΚΑΜ στη Μενόγεια. Η μεταβολή αυτή κρίθηκε αναγκαία καθώς η μεγάλη χωρητικότητα του πρώην ΧΩΚΑΜ θεωρήθηκε δυσανάλογη με τον περιορισμένο αριθμό ανήλικων και νεαρών κρατουμένων. Παράλληλα, προέκυψε επιτακτική ανάγκη αξιοποίησης της συγκεκριμένης υποδομής ως αστυνομικών κρατητηρίων για την άμεση αποσυμφόρηση των Αστυνομικών Κρατητηρίων Παγκύπρια. Στο πλαίσιο αυτό, εγκρίθηκε η δημιουργία νέου, εξειδικευμένου Χώρου Κράτησης Παιδιών δυναμικότητας περίπου 50 κλινών στον ευρύτερο περιφραγμένο χώρο εκτός του συμπλέγματος των πτερύγων ενηλίκων των Κεντρικών Φυλακών, ο οποίος θα διέπεται από αναμορφωτικό, θεραπευτικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα, σε πλήρη συμμόρφωση με τον περί Παιδιών σε Σύγκρουση με το Νόμο Νόμο του 2021 [Ν. 55(Ι)/2021] και τα διεθνή πρότυπα της Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT). Δεδομένου ότι οι εργασίες κατασκευής προγραμματίζεται να ολοκληρωθούν εντός του 2027, το Υπουργείο προωθεί νομοθετική τροποποίηση για παράταση των μεταβατικών διατάξεων του Ν. 55(Ι)/2021 κατά ένα πρόσθετο έτος, έως τις 31/12/2027, ώστε να επιτρέπεται η προσωρινή κράτησή τους σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο εντός των Φυλακών.

6. Για την ενίσχυση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου Φυλακών, ολοκληρώθηκε από τη Νομική Υπηρεσία ο νομοτεχνικός έλεγχος του σχετικού τροποποιητικού νομοσχεδίου και έχει προωθηθεί η Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο (ημερ. 03/11/2026). Μετά την έγκριση της Πρότασης, θα προωθηθεί άμεσα η κατάθεση του νομοσχεδίου στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς ολοκλήρωση της νομοθετικής διαδικασίας. Το νομοσχέδιο αναμορφώνει πλήρως το υφιστάμενο πλαίσιο λειτουργίας του Συμβουλίου Φυλακών, καθιστώντας τις αποφάσεις του Συμβουλίου δεσμευτικές για τη Διεύθυνση και θεσπίζοντας έναν αποτελεσματικό μηχανισμό εξέτασης παραπόνων, σε πλήρη συμμόρφωση με τα Άρθρα 3 και 13 της ΕΣΔΑ και τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ.

Γιώργος Παντελή
Γενικός Διευθυντής

Κοιν.: Διευθυντή Τμήματος Φυλακών

Διεύθυνση: Λεωφόρος Αθαλάσσας 125, 1461 Λευκωσία
Τηλέφωνο: 22309612 - E-mail: registry@mjpo.gov.cy

Παράρτημα IV: Αναλυτικές απαντήσεις ερωτηματολογίου

	Αγγλικό ερωτηματολόγιο		Ελληνικό ερωτηματολόγιο		Σύνολο	
Συνολική ικανοποίηση από το φαγητό						
Πολύ ικανοποιημένος	7	7%	37	21%	44	16%
Ικανοποιημένος	22	23%	36	20%	58	21%
Ούτε ικανοποιημένος ούτε δυσαρεστημένος	21	22%	43	24%	64	23%
Δυσαρεστημένος	29	30%	34	19%	63	23%
Πολύ δυσαρεστημένος	17	18%	27	15%	44	16%
Σύνολο	**96**		**177**		**273**	
Ποιότητα φαγητού						
Πολύ καλή	6	6%	31	17%	37	13%
Καλή	11	11%	40	22%	51	18%
Μέτρια	36	37%	59	32%	95	34%
Κακή	29	30%	31	17%	60	21%
Πολύ κακή	15	15%	24	13%	39	14%
Σύνολο	**97**		**185**		**282**	
Ποσότητα						
Υπεραρκετή	10	10%	29	16%	39	14%
Ικανοποιητική	40	42%	74	41%	114	41%
Ελλιπής	36	38%	56	31%	92	33%
Πολύ ελλιπής	10	10%	21	12%	31	11%
Σύνολο	**96**		**180**		**276**	
Καλά μαγειρεμένο						
Κάποτε		0%	2	1%	2	1%
ΝΑΙ	24	29%	63	38%	87	35%
ΟΧΙ	60	71%	101	61%	161	64%
Σύνολο	**84**		**166**		**250**	
Σερβίρεται πάντα ζεστό						
Κάποτε	1	1%	2	1%	3	1%
ΝΑΙ	16	20%	36	24%	52	23%
ΟΧΙ	63	79%	111	74%	174	76%
Σύνολο	**80**		**149**		**229**	
Άνοστο						
ΝΑΙ	65	79%	79	56%	144	65%
ΟΧΙ	17	21%	61	44%	78	35%
Σύνολο	**82**		**140**		**222**	

	Αγγλικό ερωτηματολόγιο		Ελληνικό ερωτηματολόγιο		Σύνολο	
Επαναλαμβανόμενο						
ΝΑΙ	65	76%	108	78%	173	78%
ΟΧΙ	20	24%	30	22%	50	22%
Σύνολο	**85**		**138**		**223**	
Προσαρμοσμένο σε ειδικές διατροφικές ανάγκες						
Κάποτε	1	1%		0%	1	0%
ΝΑΙ	53	66%	93	71%	146	69%
ΟΧΙ	26	33%	38	29%	64	30%
Σύνολο	**80**		**131**		**211**	
Υπήρχαν περιπτώσεις που δεν φάγατε;						
ΝΑΙ	60	83%	108	70%	168	74%
ΟΧΙ	12	17%	47	30%	59	26%
Σύνολο	**72**		**155**		**227**	

Γλώσσα	**Πληθυσμός**	**Δείγμα**	
Ξενόγλωσσοι (Αγγλικό ερωτηματολόγιο)	561	97	17%
Ελληνόφωνοι (Ελληνικό ερωτηματολόγιο)	620	186	30%
Σύνολο	**1181**	**283**	24%

	Περισσότερα μπαχαρικά	**Περισσότερα γεύματα από διεθνείς κουζίνες**	**Σύνολο**
Ξενόγλωσσοι (Αγγλικό ερωτηματολόγιο)	7	17	24
Ελληνόφωνοι (Ελληνικό ερωτηματολόγιο)	1	2	3
Σύνολο	**8**	**19**	**27**

Σερβίρεται πάντα ζεστό					
Πτέρυγα	**ΝΑΙ**		**ΟΧΙ**		**Σύνολο**
8	2	9%	21	91%	23
11	20	44%	25	56%	45
10Α	8	29%	20	71%	28
1Α-2Α	7	13%	47	87%	54
ΑΦ αντρών και γυναικών	5	31%	11	69%	16
Κρατούμενοι που βρίσκονταν στο βιβλιοδετείο, στα εργαστήρια ή στο σχολείο	3	16%	16	84%	19
ΓΦ	7	24%	22	76%	29
Κάτω των 21		0%	12	100%	12
Σύνολο	**52**	23%	**174**	77%	**226**